

јул, август, септембар 2023.

ПОСЛАНИЦА ЕФЕСЦИМА
Како да следимо Исуса
у тешким временима

1. Павле и Посланица Ефесцима	5
2. Божји велики христоцентрични план.....	13
3. Сила прослављеног Исуса.....	21
4. Како нас Бог спасава.....	29
5. Хоризонтално помирење – Крст и Црква.....	37
6. Тајна еванђеља	45
7. Обједињено тело Христово.....	53
8. Живот по угледу на Христа и говор испуњен Духом.....	61
9. Мудро живљење	69
10. Мужеви и жене – заједно крај крста	77
11. Показивање врхунске оданости Христу.....	85
12. Позив да чврсто стојимо	93
13. Успостављање мира.....	101
14. Порука Посланице Ефесцима у срцу	118

ПОСЛАНИЦА ЕФЕСЦИМА

Аутор: Џон К. Меквеј

Број 3/2023.

Припрема:

Хришћанска адвентистичка црква, Одељење за суботну школу
www.subotnaskola.org

Одговара: Желимир Станић, Београд, Радослава Грујића 4

Превод: Тамара Бабић

Лектура: Мирјана Ђерић

Прелом: Гордана Ардељан

Издаје: »Препород«, Београд

За издавача: Саша Тодоран, 11000 Београд, Радослава Грујића 4

Тираж: 2.400

За интерну употребу

Табеле припрема Одељење за суботну школу

© [2023] Генерална конференција Хришћанске адвентистичке цркве*. Сва права придржана. Ниједно лице или установа не може да мења, преправља, прилагођава, преводи, репродукује или објављује ниједан део библијске поуке без претходног писменог одобрења Генералне конференције Хришћанске адвентистичке цркве*. Одељенске службе Генералне конференције Хришћанске адвентистичке цркве* су овлашћене да се побрину за превод библијске поуке, у складу са посебним смерницама. Ауторска права таквих превода и њихово објављивање и даље су у надлежности Генералне конференције. Изрази »Хришћанска адвентистичка«, »Адвентистичка« и лого са пламеном су регистроване ознаке Генералне конференције Хришћанске адвентистичке цркве* и не могу се користити без претходног одобрења Генералне конференције.

У Посланици Ефесцима, Павле нам говори о самим верницима из Ефеса. Прошло је доста година од узбудљивих догађаја у раним данима хришћанске мисије у Ефесу, и они су се сада борили са разумевањем значења своје хришћанске вере.

Павле, који је једном приликом угрозио економију тог четвртог по величини града у Римском царству, сада је био потиснут у страну и налазио се у заточеништву. Пишући из затвора, он изражава бригу да би верници у Ефесу могли да „ослабе“, и да изгубе из вида сваки осећај за то шта значи бити Исусов ученик у особеној, урбаној и потпуно паганској култури Ефеса. Мада су његови слушаоци већ били хришћани, Павле им се обраћа тоном некога ко се тек труди да их задобије. Он настоји да их поново придружи хришћанској вери, да обнови пламен њихове оданости Христу, и васкрсне њихову полетност чињеницом да су део Божјег великог подухвата у свету – цркве.

Будући да је хришћанска вера потпуно усредсређена на Христа, Павлов говор одише дивљењем и обожавањем. Њему је јасно да ако колебљиви хришћански ученици икад буду поново стали на своје ноге, биће то само зато што ће се вратити својој првој љубави према Исусу, и изградити ново поверење у Његову благодат и силу. Зато Павле наглашава Христово устоличење на небу, и задобијање власти над свим силама и божанствима која су се надметала за оданост верника у Ефесу. Исус је у средишту божанског вечног плана, према којем верници, као црква, играју важну улогу у Божјем настојању да све обједини у Христу.

Будући да је хришћанска вера потпуно усредсређена на Христа, Павлов говор одише дивљењем и обожавањем. Њему је јасно да ако колебљиви хришћански ученици икад буду поново стали на своје ноге, биће то само зато што ће се вратити својој првој љубави према Исусу, и изградити ново поверење у Његову благодат и силу. Зато Павле наглашава Христово устоличење на небу, и задобијање власти над свим силама и божанствима која су се надметала за оданост верника у Ефесу. Исус је у средишту божанског вечног плана, према којем верници, као црква, играју важну улогу у Божјем настојању да све обједини у Христу.

Ипак, док се труди да код верника у Ефесу пробуди нову приврженост према њиховом Господу, Павле нипошто не умањује захтеве хришћанског следбеништва. Он детаљно описује како изгледа хришћанско понашање и заједница верника. Хришћани су позвани на Духом вођено, Богом установљено богослужење у част Исуса Христа, што Павле увек изнова илуструје. Оданост Христу утиче на човеково понашање и на његов речник. Волети Христа значи пошто-

вати и ценити припаднике своје вере. То значи одупрети се обрасцима лошег и сексуално декадентног понашања које је било толико распрострањено у њиховој култури. То значи угледати се на пример самопожртвовања који нам је Христос оставио у свим нашим односима унутар цркве и домаћинства. То је значило понудити грађанима Ефеса јасне примере новог обрасца људског живљења.

Павле добар део своје посланице посвећује изражавању свог одушевљења новим дефинисањем значења људскости кроз припадност Божјој цркви. Посебно га усхићује мисао да је Бог отуђене сегменте човечанства – Јевреје и незнабошце – повезао као „једно“ у цркви. Пошто су живели у јединству тамо где се могло очекивати само непријатељство, пружала им се прилика да јавно покажу обележја Божјег новог друштва и Његовог долазећег царства.

У настојању да истакне колико је припадност Божјој цркви важна, Павле развија четири метафоре о њој. Верници сачињавају Христово *тело*, показујући своју оданост Христу и јединство једних са другима. Они су живи *храм*, подигнут Христовом жртвом на Голготи, у којем се слави Бог. Они су Христова невеста, која ишчекује велику церемонију венчања, када ће Женик доћи да је узме као своју. Према последњој метафори којом Павле покушава да их поново заинтересује за хришћанску веру, они су Христова *војска*, која успоставља мир у Његово име, супротстављајући се силама таме Божјом снагом док чека Христов повратак.

Посланица Ефесцима се, дакле, посебно обраћа једном времену које је попут нашег, у којем привлачност света и протичање времена прете да ослабе жар хришћанског следбеништва. Она уздиже Христа и наглашава колико је важно да Га следимо као ангажовани, активни чланови Његове цркве, док живимо у нади у Његов повратак. У овом тромесечју имамо привилегију да, уз молитву, слушамо читање писма Ефесцима и поново искусимо одушевљење док следимо Исуса у тешким временима.

Др Џон К. Меквеј је професор религије и ректор универзитета Вала Вала у Колеџ Плејсу, држава Вашингтон у Сједињеним Државама, где служи од 2006. године.

ПАВЛЕ И ПОСЛАНИЦА ЕФЕСЦИМА

Текстови за проучавање у току седмице: Дела 18,18-21; Дела 19,13-20,1; Дела 20,17-38; Ефесцима 1,1,2; Ефесцима 6,21-24; Ефесцима 3,13; Ефесцима 1,9,10.

Текст за памћење: „Показавши нам тајну воље своје, по угодности својој коју напријед показа у њему, за уредбу извршетка времена, да се све састави у Христу што је на небесима и на земљи“ (Ефесцима 1,9,10).

Кад нешто пишемо, то обично чинимо са одређеном сврхом, која понекад има знатну тежину. Абрахам Линколн је, на пример, своје чувено обраћање у Гетисбургу 1863. године написао након страшних пустошења у једној бици која се тамо одиграла током Америчког грађанског рата, и у којој је погинуло око 7 000 војника. У том обраћању, позивајући се на очеве осниваче, Линколн је изразио уверење да је грађански рат био коначна провера да ли ће нација створена 1776. опстати или ће „нестати са земље“.

Павле је имао на уму значајну сврху која га је подстакла на писање ове посланице. Јер, делом због његовог заточеништва (Ефесцима 3,13; Ефесцима 6,20), а делом због сталних прогона и тешкоћа, Ефесци су били у искушењу да клону духом. Зато их Павле подсећа на оно што се догодило кад су се обратили, прихватили Христа као свог Спаситеља и постали део цркве. Постали су Христово тело (Ефесцима 1,19-23, Ефесцима 4,1-16), материјал за градњу храма (Ефесцима 2,19-22), невеста Христова (Ефесцима 5,21-33) и добро опремљена војска (Ефесцима 6,10-20). Они су имали стратешку улогу у испуњавању Божјег великог плана – да све обједини у Христу (Ефесцима 1,9,10). Павле пише да би код верника у Ефесу пробудио осећај за њихов потпуни идентитет и преимућства које су имали као Христови следбеници.

ПАВЛЕ – ЕВАНЂЕЛИСТА У ЕФЕСУ

Шта Павле чини приликом своје прве посете Ефесу, пред крај свог другог мисионског путовања? (Дела 18,18-21).

Ефес је био један од највећих градова Римског царства, са око 250 000 становника. Био је то главни град једне од најбогатијих провинција Царства, провинције Азије, која је покривала већи део онога што данас познајемо као Мала Азија. У Павлово време, та покрајина је уживала у периоду раста и просперитета. Такође, као лучки град Ефес је био смештен на раскршћу важних копнених путева. Мада су људи у граду обожавали многе богове, Артемида, сматрана заштитницом града, била је врховно божанство. С тим у вези, обожаване Артемиде представљало је средиште свих грађанских церемонија, атлетских игара и годишњих прослава. (Артемиду су Римљани називали Дијана; видети Дела 19,24.35.)

Павле се касније враћа у Ефес на свом трећем мисионском путовању (Дело 19,1-12) и остаје тамо „три године“ (Дела 20,31). Апостол је, дакле, Ефесу посветио знатно време, с намером да тамо чврсто утемељи хришћанство.

Који је необичан догађај довео до пораста поштовања према „Господу Исусу“ у Ефесу? (Дела 19,13-20).

Лука износи необичну причу о седам путујућих јеврејских егзорциста у граду. Мешање Исусовог и Павловог имена с њиховим бајалицама показало се као веома непромишљен подухват. Када се вест о томе проширила улицама града, „уђе страх у све њих, и величаше се име Господа Исуса“ (Дела 19,17). Догађај је извршио дубок утицај и на неке од оних који су већ постали верници, који су јавно спалили своје скупе приручнике о магијском умећу, вредне „педесет хиљада гроша“ (Дела 19,19). Тако су, заједно са осталим становницима града, верници схватили да се обожаване Исуса не сме разводњавати обожаванем било чега нити било кога другог.

Шта је значило спаљивање сопствених књига, и поред тако великог трошка који је то за њих представљало? Шта то говори о потпуној посвећености Господу?

ПОБУНА У АМФИТЕАТРУ

Прочитајте Дела 19,21-20,1. Које поуке можемо извући из те приче?

Павлово сведочење у том великом, узаврелом граду Ефесу било је толико успешно да се то одразило на важан економски покретач града – туризам усредсређен на Артемидин храм. А какав је то храм био! Та величанствена грађевина састојала се делом од 127 стубова, високих преко 18 метара и начињених од мермера са острва Парос – чисто белог, беспрекорног мермера, веома цењеног камена за израду скулптура. Тридесет шест од тих стубова било је посебно извајано и обложено златом, на основу чега је храм добио репутацију једног од седам светских чуда старог века.

Забринут да би Павлове беседе против идолопоклонства могле да исцрпе финансијску подршку храму (Дела 19,27), златар Димитрије је побунио своје колеге занатлије. Гневна гомила која се брзо умножавала прешла је са тржнице у велики амфитеатар, који је могао да прими неких 25 000 људи. Тамо се метеж наставио, при чему су људи пуна два сата непрестано узвикивали: „Велика је Дијана Ефеска!“ (Дела 19,34). Пошто је градски званичник растерао масу, Павле се састао са верницима, а затим је напустио град.

На крају свог трећег мисионског путовања, Павле се састао са старешинама ефеске цркве. Како бисте сажето приказали главне Павлове преокупације? (Видети Дела 20,17-38.)

Кратка хронологија Павловог деловања повезаног са Ефесом:

- * Година 52: Павлова прва, кратка посета Ефесу (Дела 18,18-21).
- * Године 53–56: Павлова трогодишња служба у Ефесу (Дела 19,1-20,1). Пред крај свог боравка у том граду, он саставља прву посланицу Коринћанима (1. Коринћанима 16,5-9).
- * Година 57: Док се налази у Милиту, Павле се састаје са црквеним старешинама из Ефеса (Дела 20,17-38).
- * Година 62: Павле саставља посланицу Ефесцима, вероватно током свог заточеништва у Риму.

„Зато гледајте и опомињите се да три године дан и ноћ не престајате учећи са сузама свакога од вас“, каже Павле (Дела 20,31). Шта мислите, чему би нашу цркву данас Павле „учио са сузама“ и зашто?

СЛУШАЊЕ ПОСЛАНИЦЕ ЕФЕСЦИМА

Павле је посланицу Ефесцима написао с намером да се она чита наглас у кућним црквама верника на ширем подручју града Ефеса. У годинама које су уследиле након Павловог одласка, хришћански покрет у Ефесу је нарастао, а број кућних цркава се умножио. За те ране вернике, био је важан догађај када би Тихик, лични представник оснивача њихове цркве, апостола Павла, стао међу њих и прочитао им писмо од њега. Као што и сама посланица сугерише, окупљена група вероватно је обухватала чланове домаћинства – оца, мајку, децу и робове (Ефесцима 5,21-6,9). У то време, *домаћинство* је обухватало и друге појединце – посетиоце (слободне људе који су зависили од гостопримства домаћина) па чак и пословне сараднике. Дакле, и они су могли бити присутни, као и чланови других домаћинстава.

У вези са нацртом посланице који дајемо у наставку, прочитајте целу посланицу, по могућности наглас (за то ће вам бити потребно око 15 минута). Које теме се понављају кроз целу посланицу?

-
- I Уводни поздрав (Ефесцима 1,1-2)
 - II Почетни благослов (Ефесцима 1,3-14)
 - III Молитва за вернике да приме мудрост усредсређену на Христа (Ефесцима 1,15-23)
 - IV Некада духовно мртви, сада су узвишени са Христом (Ефесцима 2,1-10)
 - V Христос саставља Цркву од Јевреја и незнабожаца (Ефесцима 2,11-22)
 - VI Павле као Христов проповедник упућен незнабошцима (Ефесцима 3,1-13)
 - VII Молитва за вернике да искусе Христову љубав (Ефесцима 3,14-21)
 - VIII Држати се Духом надахнутог јединства Цркве (Ефесцима 4,1-16)
 - IX Живети новим животом у ком се негује јединство (Ефесцима 4,17-32)
 - X Ходати у љубави, светлости и мудрости (Ефесцима 5,1-20)
 - XI Водити христолики живот у хришћанском домаћинству (Ефесцима 5,21-6,9)
 - XII Стајати заједно – Црква као Божја војска (Ефесцима 6,10-20)
 - XIII Завршни поздрав (Ефесцима 6,21-24)

Која се кључна тема појављује у овој посланици? Шта вам то говори? Која се посебна тачка или тачке тичу дома?

ПОСЛАНИЦА ЕФЕСЦИМА У ВРЕМЕ КАД ЈЕ НАПИСАНА

Како Павле почиње и завршава своје писмо верницима у Ефесу? Шта сазнајемо о његовим најдубљим жељама за њих? Видети: Ефесцима 1,1-2; Ефесцима 6,21-24.

На почетку посланице, Павле се представља као њен аутор (Ефесцима 1,1). Отприлике негде на половини, он се поново представља именом, говорећи за себе да је „сужањ Исуса Христа за вас незнабошце“ (Ефесцима 3,1), што представља увод у лично размишљање о његовом апостолском делу (Ефесцима 3,1-13). При крају посланице поново говори о свом заточеништву (Ефесцима 6,20) и закључује једном личном поруком (Ефесцима 6,21.22). Мада неки библијски научници негирају Павлово ауторство, важно је напоменути да у самој посланици налазимо јасну потврду да је Павле њен аутор. Већина хришћана прихвата Павла, и то с правом, као њеног аутора.

Како Павле изражава своју забринутост око тога какав ће утицај његово затварање имати на вернике у Ефесу? Видети Ефесцима 3,13.

Изгледа да посланица Ефесцима дели исти општи временски оквир и околности са другим двама посланицама које је Павле такође писао из затвора: Колошанима (видети посебно Колошанима 4,7.8) и Филимону. Осим тога, она је изгледа написана доста времена после Павловог служења у Ефесу (Ефесцима 1,15; Ефесцима 3,1.2). Павле је посланицу Ефесцима вероватно саставио у затвору у Риму око 62. године.

У овој посланици, Павле износи неколико конкретних појединости у вези са ситуацијом својих слушаалаца из Ефеса. Опсег тема којима он ту посвећује пажњу доста је широк. Бави се питањима која обухватају дугачак временски распон, почевши од Божјих одлука донетих „прије постања свијета“ (Ефесцима 1,4), и нашироко размишља о великим темама у вези са Божјим спасењем понуђеним у Христу. При том, његово писмо открива префињен књижевни стил, са дугим реченицама, поновљеним изразима и развијеним метафорама. Павле користи такав стил и на другим местима (нпр. Римљанима 8,31-39), али је он посебно присутан у посланици Ефесцима, која садржи многе изразе хвале, мољења и обожавања (Ефесцима 1,3-14; Ефесцима 1,15-23; Ефесцима 3,14-21), и нуди пажљиво осмишљене, високо реторичке одломке (нпр. Ефесцима 4,1-16; Ефесцима 5,21-33; Ефесцима 6,10-20).

ЕФЕСЦИМА – ПОСЛАНИЦА ДУБОКО ПРОЖЕТА ХРИСТОМ

Како Павле најављује тему своје посланице? Ефесцима 1,9.10.

Како се може сажети порука посланице Ефесцима? Павле из за-творца износи визију Божјег христоцентричног плана за завршетак времена и улоге коју ће црква имати у томе. Бог делује преко Христа како би отпочео свој план „да се све састави у Христу што је на небесима и на земљи“ (Ефесцима 1,10), и Он то чини стварајући цркву као ентитет састављен од једног новог човечанства које обухвата и Јевреје и незнабошце (Ефесцима 2,14). Верници су позвани да делују у складу с тим божанским планом, обзнањујући силама зла да се Божји крајњи циљ управо остварује (Ефесцима 3,10).

Као што текст Ефесцима 1,9.10 прокламује, јединство које Бог има на уму усредсређено је на Христа. Зато не треба да нас изненади кад откријемо да је посланица Ефесцима просто „натопљена“ Христом, да све време хвали Божја дела учињена у Христу, и слави приступ духовним ресурсима који се верницима нуде у Христу. Павле користи израз „у Христу“ и сличне изразе више од тридесет пута, и сваки пут уздиже Исуса. Док читате ову посланицу, потражите те изразе и обратите пажњу на које се све начине Павле усредсређује на Исуса.

Павле настоји да поново потпали искру духовне посвећености верника у Ефесу, подсећајући их да су део цркве, што је у сржи Божјег плана да све обједини у Христу. Кад користи реч „црква“ (грчки *екклесија*) у овој посланици, Павле мисли на „универзалну“ цркву или цркву уопште (не на локалну заједницу).

Основна стратегија коју он користи јесте да говори о цркви, а то чини користећи живописне метафоре, од којих четири развија нешто детаљније:

1. Црква као тело (Ефесцима 1,22.23; Ефесцима 2,16; Ефесцима 3,6; Ефесцима 4,1-16.25; Ефесцима 5,23.29.30).
2. Црква као грађевина/храм (Ефесцима 2,19-22).
3. Црква као невеста (Ефесцима 5,22-27).
4. Црква као војска (Ефесцима 6,10-20).

Свака од тих слика, на свој начин, открива који је Божји циљ и какве намере Он има за своју цркву.

У цркви чији сте део, Цркви адвентиста седмог дана, Бог окупља једну транснационалну, вишејезичну, мултирасну, међукултуралну заједницу (Откривење 14,6.7), која указује на пут ка испуњењу Његовог плана да све састави у Исусу (Ефесцима 1,9.10). Како можемо да делујемо у складу с тим Божјим великим планом?

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Прича о егзорцистима који су злоупотребљавали Исусово и Павлово име (Дела 19,13-20; видети поуку од недеље) помаже нам да објаснимо зашто Павле са тако много речи говори о сили у посланици Ефесцима. Неки од нових верника, под обновљеним осведочењем о Исусовој суверености, бачили су своје скупе магијске приручнике у ватру. Захваљујући открићу неких 250 папируса који се баве магијом, као и другим налазима, имамо обиље илустрација ритуала, враџбина, бајалица, клетви, итд., сличних онима који су се вероватно налазили у тим магијским приручницима. Многе такве књиге садржале су савете верницима о томе како да спроводе одређене ритуале да би богове, богиње и друге духовне силе убедили да раде шта год им затраже.

Лука нам каже да су те књиге вределе 50 000 гроша, односно 50 000 дневница. (У данашњим околностима, под претпоставком да дневница квалификованог радника износи 80 долара, то би било 4 милиона долара!). Тај детаљ показује како су огромну важност они придавали тим књигама у свом свакодневном животу. „Била је неопходна моћна Божја интервенција да би се они уверили да треба у потпуности да се покају због сталне употребе разних амајлија, враџбина, призивања и других традиционалних средстава за стицање духовне силе.“ – Clinton E. Arnold, *Ephesians* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010), p. 34.

Можемо, дакле, закључити да је посланица Ефесцима написана за вернике којима су била потребна упутства о томе „како да се носе са сталним утицајем и нападима злокобних космичких 'сила.'“ – Clinton E. Arnold, *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1992), p. 165. У одговору на то, Павле пише Посланицу Ефесцима, у којој указује на Христа као на Онога који је узвишен изнад сваке силе (Ефесцима 1,20-23) и наглашава колико је надмоћна та сила којом је Бог обдарио вернике (Ефесцима 2,15-19; Ефесцима 3,14-21; Ефесцима 6,10-20).

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Које силе или ауторитети су данас активни у нашем свету и приватном животу? Како се те силе испољавају, искушавајући вернике да их поштују и да им се диве, уместо да своју неподељену лојалност посвете прослављеном Христу?
2. У контексту Божјег плана да све састави у Христу по „извршетку“ времена, Павле изражава своју наду у будућност. Размотрите како он користи реч „нада“ у следећим стиховима: Ефесцима 1,18; Ефесцима 2,12 и Ефесцима 4,4. Зашто он верује да има наде за будућност?
3. Како Павле у следећим стиховима указује на велику, будућу наду у Христов повратак: Ефесцима 1,13.14; Ефесцима 1,21; Ефесцима 2,7; Ефесцима 4,30; Ефесцима 5,5. Шта та нада значи нама управо сада?

БОЖЈИ ВЕЛИКИ ХРИСТОЦЕНТРИЧНИ ПЛАН

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 1,3-14; Ефесцима 2,6; Ефесцима 3,10; Колошанима 1,13.14; 5. Мојсијева 9,29.

Текст за памћење: „Благословен Бог и отац Господа нашега Исуса Христа, који нас је благословио свакијем благословом духовнијем на небесима кроз Христа“ (Ефесцима 1,3).

Двадесет пет година откако је постао први човек који је ходао по Месецу, Нил Армстронг је написао захвалницу креативном тиму који је дизајнирао свемирско одело за ходање изван летелице (ЕМУ), у ком је он начинио те историјске кораке. Пошто га је назвао „највише фотографисаним комадом свемирске опреме у историји“ и нашали се приметивши да је „свог ружног корисника“ успело да сакрије од погледа, Армстронг се захвалио „екипи ЕМУ“ из Свемирског центра Џонсон на „чврстом, поузданом и скоро милујућем“ оделу које му је сачувало живот, шаљући им „захвалност и честитке које заслужују и након четврт века“.

Павле своје писмо Ефесцима почиње једном величанственом захвалницом, славећи Бога због благослова које је излио – благослова који су исто толико неопходни за живот верника као и свемирско одело за некога ко хода по Месецу. Павле тврди да је Бог те животне важне благослове припремао од „прије постања свијета“ (Ефесцима 1,4) и хвали Бога што је вековима деловао у корист верника.

Увод који Павле ту прави даје посебну вредност Ефесцима посланици, јер нам пружа пример како да слаavimo и хвалимо Бога за многе благослове којим нас је обдарио.

ИЗАБРАНИ И ПРИХВАЋЕНИ У ХРИСТУ

Захвалница обично наводи и опис дара или дарова који су примљени. Павле у тексту Ефесцима 1,3-14 прилаже дугачку листу дарова док захваљује Богу за благослове еванђеља.

Он хвали Бога због чињенице да нас је „благословио свакијем благословом духовнијем... кроз Христа“ (Ефесцима 1,3). То што су благослови духовни (грчки, *пнеуматикос*) сугерише да потичу од Духа (*пнеума*), што нас упућује на завршетак Павловог благослова, где он велича дело Светог Духа у животу верника (Ефесцима 1,13, 14).

Текст Ефесцима 1,3-6 садржи надахњујући говор о томе како нас Бог види у Христу. Још пре стварања света, Бог нас је изабрао кроз Христа и одредио да стојимо „свети и праведни“ у Његовој присутности (Ефесцима 1,4; уп. Ефесцима 5,27), као драгоцени синови и кћери на основу стварања и искупљења кроз Христа (Ефесцима 1,5). Још пре него што је сунце почело да сија, Његов план био је да будемо прихваћени „у љубазноме“ (Ефесцима 1,6). Укратко, Божја намера за нас јесте да будемо спасени. Спасење можемо изгубити само на основу сопствених грешних избора.

Шта значи израз „на небесима“ у Ефесцима посланици (једино место где се он користи у Новом завету)? Проучите употребу тог израза. (Видети: Ефесцима 1,3,20; Ефесцима 2,6; Ефесцима 3,10; Ефесцима 6,12; упоредити са: Ефесцима 3,15; Ефесцима 4,10; Ефесцима 6,9.)

Изрази „на небесима“ или „на небу“ у Ефесцима посланици указују на небо као на Божје пребивалиште (Ефесцима 1,3; Ефесцима 6,9), на седиште духовних сила (Ефесцима 1,10.20.21; Ефесцима 3,10.15; Ефесцима 6,12), и место Христовог постављања с десне стране Оцу (Ефесцима 1,20). Верници већ у садашњости имају приступ тим „небесима“ као сфери у којој се духовни благослови нуде кроз Христа (Ефесцима 1,3; Ефесцима 2,6). Међутим, иако су „небеса“ постала место благослова за вернике, она су и даље попреште сукоба са злим силама које се боре против Христове владавине (Ефесцима 3,10; Ефесцима 6,12).

Задржите се у мислима на стиху Ефесцима 1,4, где се каже да смо кроз Њега, Христа, изабрани „прије постања свијета“. Шта то значи? Како нам то открива Божју љубав према нама и Његову жељу да будемо спасени?

СКУПО СПАСЕЊЕ – ПРЕОБИЛНО ОПРОШТЕЊЕ

Грех је био мрачна, владајућа сила у животу Павлових слушаца. Говорећи о њиховој прошлости, он их описује као ходајуће мртваце – који су, иако „мртви за преступљења и гријехе своје“ (Ефесцима 2,1), ипак „ходили“, односно живели како им је сотона налагао (Ефесцима 2,1-3). Као робови греха и сотоне, нису били способни да се сами ослободе. Требало им је спасење. Бог је то учинио својим милостивим деловањем преко Христа, и Павле сада слави два нова благослова Божје благодати у животу верника – избављење (откупљење) и опроштење.

Прочитајте Ефесцима 1,7.8. „Избављење“ је идеја која се често користи у Новом завету. Упоредите употребу те идеје у Колошанима 1,13.14; Титу 2,13.14 и Јеврејима 9,15. Које заједничке теме ти стихови деле са Ефесцима 1,7.8?

Грчка реч преведена као „избављење“ у стиху Ефесцима 1,7 је *аполутрџис*, првобитно коришћена за куповину слободе за роба или откуп за ослобођење заробљеника. Просто се може чути како одјекује глас трговца робљем који нуди своју робу и хладан звекет окова заробљеника. Кад је реч о *избављењу*, односно *откупљењу*, Нови завет наглашава високу цену ослобођења робова.

Наша слобода долази уз изузетно високу цену: „У коме (Исусу) имамо избављење крвљу његовом“ (Ефесцима 1,7). Идеја о *откупљењу* такође велича милостиву великодушност коју је Бог показао плаћајући тако високу цену за нашу слободу. Бог нам даје слободу и достојанство. Више нисмо поробљени!

„Бити откупљен значи бити третиран као особа, а не као предмет. То значи постати грађанин неба, а не бити роб земље.“ – Alister E. McGrath, *What Was God Doing of the Cross?* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1992), p. 78.

Међутим, треба се посебно чувати идеје да Бог ту цену откупљења плаћа сотони, која потиче из средњег века, а не из Библије. Бог сотони нити нешто дугује нити му нешто плаћа.

Предности које нам пружа Голгота укључују „и опроштење гријеха“ (Ефесцима 1,7). На крсту, Христос је на себе преузео цену наших греха, како прошлих тако и будућих, „избрисавши писмо уредбе која бјеше против нас“ (Колошанима 2,14). Кад је извршио то дело откупљења и опроштења кроз Христа, Бог је поступио као наш великодушни Отац, „по богатству благодати његове, коју је преумножио у нама“ (Ефесцима 1,7.8).

Шта за вас значи то што сте откупљени и што вам је опроштено на основу Христове жртве помирења? А шта ако се осећате недостојним тога? (Наговештај: ви и јесте недостојни; у томе је целокупна поента крста.)

БОЖЈИ ВЕЛИКИ ХРИСТОЦЕНТРИЧНИ ПЛАН

Какав је Божји план за „извршетак (пунину) времена“ и колико је он далекосежан? Прочитајте Ефесцима 1,9.10. У преводу са енглеског језика (ЕСВ), тај текст би гласио овако: „Обзнанивши нам тајну своје воље, сагласно свом циљу, који је изнео у Христу као план за пунину времена, да све сједини у Њему, оно што је на небу и оно што је на земљи.“

Павле користи три одреднице за Божји план. То је (1) „тајна Његове воље“, (2) „Његов циљ“ и (3) „план за извршетак (пунину) времена“. Шта је, дакле, Божји крајњи, коначни план? Да се све и свуда састави (сједини) у Исусу.

Израз који Павле користи да би дочарао тај план врло је живописан (грчки: *анакепхалаидсастхаи*) и значи „сабрати“ или „сажети“ све у Христу. У древној рачуноводственој пракси, „сабрали“ бисте колону цифара и укупан износ записали на врху. На сличан начин, Исус се налази на врху Божјег последњег, есхатолошког плана. Тај христоцентрични план настао је „прије постања свијета“ (Ефесцима 1,4) и толико је обиман да обухвата целокупно време („извршетак времена“) и целокупан простор („све... што је на небесима и на земљи“). Павле, дакле, најављује јединство у Христу као велики, божански циљ за цео свемир.

Говорећи о Божјој „уредби извршетка времена“ (Ефесцима 1,10), Павле почиње тему којом ће проткати целу посланицу. Он закључује да Бог започиње свој план свеопштег уједињења, укореењен у смрти, васкрсењу, узнесењу и прослављању Исуса Христа (Ефесцима 1,15-2,10), тако што оснива цркву и у њој уједињује различите делове човечанства – Јевреје и незнабожаце (Ефесцима 2,11-3,13).

На тај начин црква обзнањује силама зла да је Божји план у току и да ће се њихова владавина која доводи до подела ускоро окончати (Ефесцима 3,10). Као што Библија на другом месту каже: „Јер ђаво сиђе к вама, и врло се расрдио, знајући да времена мало има“ (Откривење 12,12).

Друга половина Павловог писма почиње ватреним позивом на јединство (Ефесцима 4,1-16) и наставља дугим саветом да се избегава свако понашање које штети јединству, а да се уместо тога гради солидарност са осталим верницима (Ефесцима 4,17-6,9). Павле најзад завршава узбудљивом сликом цркве као уједињене војске, која одлучно учествује у ширењу мира у Христово име (Ефесцима 6,10-20).

Како можете спознати и славити чињеницу да је искупљење које сте лично искусили у Христу Исусу део нечега огромног и величанственог – саставни део Божјег промишљеног и коначног плана за уједињење свих и свега у Христу?

ЖИВЕТИ „НА ХВАЛУ СЛАВЕ ЊЕГОВЕ“

„Кроз којега и нашљедници постасмо, напријед одређени бивши по наредби Бога који све чини по савјету воље своје, да бисмо били на хвалу славе његове, ми који смо се напријед уздали у Христа“ (Ефесцима 1,11.12).

Изгледа да су верници у Ефесу изгубили јасан осећај о томе ко су они као хришћани, и да су „ослабили“ (видети Ефесцима 3,13). Зато је Павле, у складу са оним што је раније говорио (Ефесцима 1,3-5), желео поново да ојача њихов идентитет као хришћана. Ти верници нису били жртве неких насумичних, произвољних одлука којекаквих божанстава или астралних сила. Они су били Божја деца (Ефесцима 1,5) и имали приступ многим благословима кроз Христа, на основу дубоких савета и вечних одлука Божјих. То што се одиграло у њиховом животу било је по Божјој намери, савету и вољи (Ефесцима 1,11), у складу са још обимнијим Божјим планом да све уједини у Христу (Ефесцима 1,10). Они су могли да имају непоколебљиво поверење у свој положај пред Богом и у делотворност благослова које Он пружа. Њихов живот требало је да одише поруком текста Ефесцима 1,3-14: Благословен Бог и отац Господа нашега Исуса Христа!

Упоредите начине на које се идеја о „наслеђу“ појављује у различитим стиховима: Ефесцима 1,11.14.18. Зашто је, по вашем мишљењу, та идеја била важна за Павла?

Да ли сте икада добили наследство после нечије смрти? Можда вам је неки рођак оставио вредну имовину или знатну суму новца. По Павловом мишљењу, на основу Исусове смрти, хришћани су примили наследство од Бога (Ефесцима 1,14) и постали „наследство“ за Бога (Ефесцима 1,18).

У Старом завету, Божји народ се понекад сматра Његовим „наслеђем“ (5. Мојсијева 9,29; 5. Мојсијева 32,9; Захарија 2,12). Тај осећај да јесмо и да постајемо Божије наслеђе јасно је предочен у стиху Ефесцима 1,18, а вероватно представља и право значење израза који налазимо у стиху Ефесцима 1,11 (који би онда могао овако да се преведе: „У њему смо *постали* наследство“). Павле је желео да верници буду свесни своје вредности пред Богом, као средишњег елемента свог хришћанског идентитета. Они нису само поседовали наследство од Бога (Ефесцима 1,14; Ефесцима 3,6; упоредити са Ефесцима 5,5), већ су и *били* Божје наслеђе.

Која је разлика између стицања нечега радом и наслеђивања? Како нам та идеја помаже да разумемо шта нам је дато у Исусу?

СВЕТИ ДУХ – ПЕЧАТ И ЗАЛОГ

У Ефесцима 1,13.14, Павле укратко описује обраћење својих читалаца. Које кораке он ту наводи?

Разматрајући важност Светог Духа у животу верника, Павле користи две слике или метафоре за Духа. Он прво описује Светог Духа као „печат“, препознајући присуство Духа које запечаћује, а које се јавља од тренутка обраћења. У древна времена, печати су имали широк спектар употребе. Користили су се као потврда аутентичности преписа закона и споразума или квалитета и количине садржаја пошиљке (нпр. Језекиљ 28,12), а и као сведочанство о трансакцијама (нпр. Јеремија 32,10-14.44), уговорима, писмима (нпр. 1. О цареви-ма 21,8), тестаментима и усвојењима. Ако је био утиснут на неком предмету, печат је истовремено означавао власништво и гарантовао заштиту. Према томе, присуство Светог Духа у животу верника обележавало их је као оне који припадају Богу и преносило им је Божје обећање да ће их заштитити (упоредити са Ефесцима 4,30). Они су били запечаћени „светијем духом обећања“ (Ефесцима 1,13).

„Павле јасно каже да у тренутку кад неко преда свој живот Исусу и поверује у Њега, Свети Дух запечаћује (грчки: *σφραγισθῶ*) тог верника у Христу за дан искупљења. Како је то дивна, растеређујућа и охрабрујућа истина! Дух Божји обележава Христове следбенике печатом спасења истог тренутка кад поверују.“ — Jiří Moskala, „Misinterpreted End-Time Issues: Five Myths in Adventism“, *Journal of the Adventist Theological Society* 28, no. 1 (2017), p. 95.

Друга слика коју Павле користи за Светог Духа је „залог“. Дух Свети је залог нашег наслеђа, који нас упућује на тренутак када ће нам наследство бити у потпуности предато (упоредити са 2. Коринћанима 1,22; 2. Коринћанима 5,5).

Реч преведена као „залог“ (*arrabōn*) била је позајмљеница из јеврејског језика, која се нашироко користила у простом или коине грчком језику новозаветног времена, како би означила „прву рату“, „депозит“ или „капару“, чиме се платилац обавезивао да ће извршити и додатне уплате.

Имајте на уму да верници не плаћају тај залог, већ га примају од Бога. Драгоценост присуства Светог Духа у животу верника, каже Павле, представља „прву рату“ пуног наследства спасења и искупљења које ћемо примити приликом Христовог доласка. А наша дужност је да са захвалним и покорним срцем примимо то што нам је понуђено у Исусу.

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Да ли нас текст Ефесцима 1,3-14 учи да Бог предодређује човекову будућност, бирајући неке за вечни живот, а друге за вечну смрт? Многи људи, нажалост, верују у то. Размотрите, међутим, следеће идеје:

1. У том тексту (Ефесцима 1,3-14), улога Христа је одлучујућа, с обзиром на божански избор да нас усвоји „кроз Исуса Христа“ (Ефесцима 1,4.5.11). То указује да Бог бира и предодређује за спасење све оне који се определе за веру у Христа, уместо да људе разврстава, од случаја до случаја, на спасене и изгубљене, чак и пре него што се роде. Тај избор је промишљени, предодређени, божански одговор онима који показују веру у Христа.

2. Текст Ефесцима 1,3-14 такође садржи живописан говор о Божјем делу спасења, који се заснива на односима. Бог је „Отац“, а ми смо Његова „усвојена“ деца (Ефесцима 1,3-5), која примају Његове благослове у изобиљу (Ефесцима 1,8). Тему о Божјем бирању и предодређењу, дакле, морамо разумети у светлу тог богатог говора заснованог на односима. Бог није неки далеки, бескосећајни судија који издалека доноси одлуке, већ Отац који је брижан према свој својој деци (видети Ефесцима 3,15).

3. Да Бог поштује човеков избор види се на основу текста Ефесцима 1,3-14 (нарочито Ефесцима 1,13, где се придаје важност „слушању“ и „веровању“), али и других стихова у овој посланици (Ефесцима 2,8; Ефесцима 3;17; Ефесцима 4,1-6,20, од којих сви наглашавају или претпостављају доношење одлука и одговор вере), а такође и других текстова у Новом завету (нпр. 1. Тимотију 2,4; Дела 17,22-31). Или, како је то Елен Вајт изразила: „У том неупоредивом дару, свом Сину, Бог је цео свет окружио атмосфером благодати, која је исто толико стварна колико и ваздух који кружи око Земљине кугле. Сви који одлуче да удишу ту животворну атмосферу, живеће и узрасти до пуне мере Христовог раста.“ – Пут Христу, стр. 68 (оригинал).

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Које бисте аргументе додали претходно наведеним, а који подржавају идеју да Бог није унапред, пре него што смо створени, произвољно изабрао и предодредио ко ће бити спасен а ко изгубљен?
2. Чији избор на крају пресуђује да ли ће човек имати спасење у Исусу?
3. „У коме имамо избављење крвљу његовом, и опроштење гријеха, по богатству благодати његове“ (Ефесцима 1,7). Како овај стих открива стварност спасења само на основу вере, а не дела закона?

СИЛА ПРОСЛАВЉЕНОГ ИСУСА

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 1,15-23; Ефесцима 3,14-21; 1. Солуњанима 5,16-18; 5. Мојсијева 9,29; 1. Коринћанима 15,20-22; Псалми 110,1.

Текст за памћење: Посредством Светог Духа, верници могу да сазнају „каква је изобилна величина силе његове на нама који вјерујемо по чињењу превелике силе његове, коју учини у Христу, кад га подиже из мртвијех и посади себи с десне стране на небесима“ (Ефесцима 1,19.20).

Људска бића, по свему судећи, увек теже за већом снагом и моћи. Тако се, на пример, произвођач аутомобила Девел Моторс похвалио новим моделом свог возила, које има мотор са 16 цилиндара, користи око 12 литара горива по километру и развија више од 5 000 коњских снага. Или, ако то није довољно, узмите у обзир полукамион Петербилт који располаже са три млазна мотора. Са својих 36 000 коњских снага, тај камион прелази више од четврт километа за 6,5 секунди и редовно достиже брзину од преко 600 километара на час пре него што активира своја два падобрана.

Насупрот томе, Павле се молио да верници у Ефесу, који су били у искушењу да се диве различитим силама и божанствима своје културе, посредством Светог Духа спознају неизмерност силе коју им је Бог ставио на располагање у Христу. Та божанска сила не огледа се у коњским снагама нити у магијској моћи, већ у четири догађаја из историје спасења која су променила космос – а то су: (1) Исусово васкрсење; (2) Његово уздизање на Божји престо; (3) потчињавање свега Христу; (4) даровање цркви Христа као њене Главе (Ефесцима 1,19-23).

Разматрајући та четири догађаја, верници ће почети да увиђају – и доживљавају – огроман опсег силе којом се Бог служи у њихову корист.

МОЉЕЊЕ И ЗАХВАЉИВАЊЕ

Подстакнут вестима да верници у Ефесу напредују у својој вери у Исуса и узајамној љубави (можда вестима које је донео Тихик, Ефесцима 6,21.22), Павле их извештава о томе да се моли за њих.

Упоредите Павлова два извештаја о молитви у посланици Ефесцима: Ефесцима 1,15-23 и Ефесцима 3,14-21. Које заједничке теме имају та два текста?

Понекад је општи тон наших молитава тужан, када се жалимо због својих изазова и проблема. Међутим, Павлови извештаји о молитви у посланици Ефесцима сугеришу да је „матерњи језик“ молитве – захвалност. Ми треба да набрајамо Божје благослове и да Му захваљујемо на њима. Треба да се трудимо да видимо Бога на делу кад смо у тешким околностима, и да Га хвалимо због Његовог присуства које преображава наш живот. Кад слаavimo благодат и силу прослављеног Исуса (Ефесцима 1,20-23), ми Му захваљујемо на томе што је благословио оне који су унутар нашег круга утицаја. Ево Павлове тајне за молитву која преображава – *молитва је кључ хвале и захвалности*.

Павле такође каже: „Не престајем захваљивати за вас, и спомињати вас у својим молитвама“ (Ефесцима 1,16; видети такође Филиплџанима 1,3.4; 1. Солуњанима 1,2 и 1. Солуњанима 5,16-18).

Шта заправо значи „молити се без престанка“ (1. Солуњанима 5,18)? То сигурно не значи да треба све време да клечимо пред Богом у молитви. То значи да се, благословени Божјим Духом, крећемо кроз живот са срцем отвореним за Божје присуство и силу, тражећи прилике да Му се захваљујемо. То значи да смо спремни да битна животна питања решавамо у Божјем присуству, да тражимо божански савет кад пролазимо кроз преокрете које нам живот доноси. То значи да живимо – не у отуђености од Бога, већ у заједници с Њим, и да увек будемо отворени за божанско вођство.

Сувише често на молитву гледамо као на нешто истанчано, префињено, као на додатак учеништву који треба применити кад је то прикладно. Међутим, Павле илуструје једно другачије виђење. Он озбиљно схвата задатак да се моли за вернике у Ефесу, при чему се уједно захваљује за њих (Ефесцима 1,16; уп. Ефесцима 1,3-14) и посредује за њих (Ефесцима 1,17-23; уп. Ефесцима 3,14-21). За њега је молитва основни, чак и суштински задатак хришћанске вере. Ти стихови упућују дирљив позив на молитву, позив свакоме од нас да размисли о сопственој „молитвеној служби“ у светлу Павлове посвећености њој.

Зашто је важно увек захваљивати Богу у молитви за оно на чему треба да будемо захвални?

ДОБИЈАЊЕ УВИДА ОД СВЕТОГ ДУХА

„Не престајем захваљивати за вас, и спомињати вас у својијем молитвама, да Бог Господа нашега Исуса Христа, отац славе, даде вам Духа премудрости и откривења да га познате“ (Ефесцима 1,16.17).

Извештавајући о својим молитвама, Павле бележи један кључни захтев који износи пред Божји престо. Он је већ напоменуо да је Свети Дух ушао у живот верника у време њиховог обраћења (Ефесцима 1,13.14). А сада се Павле моли за нови благослов Духа који би им пружио потребан духовни увид како би стекли дубље разумевање Исуса („да га познате“, Ефесцима 1,17).

У вези са које три теме се Павле моли да Свети Дух донесе посебан увид верницима? Видети Ефесцима 1,17-19.

Кад се моли да верници добију увид у „над његова звања“ (Ефесцима 1,18), Павле се заправо моли да они буду свесни дела која је Бог предузео за њихово спасење у прошлости (Ефесцима 1,3-9.11-13), али и славне будућности коју је за њих планирао (Ефесцима 1,10.14).

Кад се моли за увид у „богатство славе нашљедства његова у светима“ (Ефесцима 1,18), он се присећа старозаветне идеје о верницима као Божјем наслеђу (5. Мојсијева 9,29; 5. Мојсијева 32,9; Захарија 2,12, упоредити са Ефесцима 1,11). Павле, дакле, жели да они буду свесни не само да поседују наследство од Бога већ да су и сами Божје наслеђе, и да схвате вредност коју имају пред Богом.

Кад се моли за духовни увид у то „каква је изобилна величина силе његове на нама који вјерујемо“ (Ефесцима 1,19), Павле замишља како Свети Дух доноси ново разумевање неизмерности Божје силе и остварује је у њиховом искуству.

На основу свих тих молитава, види се да је Павле желео да ти људи сами искусе све оно што им је дато у Исусу.

Како бисте ви могли боље да искусите „каква је изобилна величина силе његове на нама који вјерујемо“? Шта би то значило у вашем свакодневном животу?

УЗИМАЊЕ УДЕЛА У СИЛИ ВАСКРСЕЊА

У преосталом тексту свог молитвеног извештаја, Ефесцима 1,20-23, Павле проширује ту трећу тему увида за које се нада да ће их Свети Дух донети верницима – увид у изобилну Божју силу коју Он испољава у њихову корист. Он почиње тако што указује на два догађаја из историје спасења као на примарне илустрације Божје силе: (1) Исусово васкрсење из мртвих; (2) уздизање Исуса на престо свемира (Ефесцима 1,20).

Како се Божја сила испољила приликом Исусовог васкрсења? Ефесцима 1,20; 1. Коринћанима 15,20-22; Филиплјанима 3,8-11; Јеврејима 13,20.21; 1. Петрова 1,3.

Исусово васкрсење је веровање које се у хришћанству не доводи у питање (1. Коринћанима 15,14.17). Управо зато што је Христос васкрсао, одани верници чекају велико, будуће васкрсење у вечни живот у време Христовог повратка (1. Коринћанима 15,20-23). И управо зато што је Христос васкрсао, данас можемо од Њега очекивати све благослове еванђеља, укључујући присуство Светог Духа у нашем животу.

Слика Бога који Христа „посади себи с десне стране на небесима“ (Ефесцима 1,20), преузета је из стиха Псалми 110,1, најчешће цитираног текста у Новом завету (изгледа да се сви управо цитирани стихови заснивају на њему). Христово уздизање на престо заузима веома истакнуто место у Ефесцима посланици. Такође и верници седе „на небесима у Христу Исусу“ (Ефесцима 2,6). Осим тога, Павле тај Христов успон помиње као увод у тврдњу да је Христос све испунио и дао дарове својој цркви (видети Ефесцима 4,8-11).

У Ефесцима 4,8-11, Павле нас упозорава да слику Христа на Очевом престоу не схватимо као неки статичан приказ, већ пре као „динамичну новозаветну слику устоличеног Христа који својим Духом по целом свету излази побеђујући и да победи.“ – F. F. Bruce, *The Epistles to the Colossians, to Philemon, and to the Ephesians* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1984), p. 133. Дакле, Павле приказује Христово устоличење/крунисање не само као илустрацију божанске силе која се нуди вернима, већ и као извор те силе.

На које начине је потребно да се Христова сила испољи у нашем животу и како можемо боље да искористимо ту силу? Које навике и обичаји ометају наш приступ Његовој сили?

ХРИСТОС ИЗНАД СВИХ ВЛАСТИ

Павле прославља устоличење Исуса, који сада седи са Оцем на престолу универзума. Пошто је дефинисао Христов положај у односу на Оца („Бог Господа нашега Исуса Христа... посади себи с десне стране на небесима“, Ефесцима 1,17.20), Павле се окреће Исусовом односу према „властима“. Као сувладар са Оцем, Исус је далеко изнад свих њих (Ефесцима 1,21).

Упоредите начин на који Павле помиње зле духовне силе у Ефесцима 1,21; Ефесцима 2,2 и Ефесцима 6,12. Шта мислите, зашто је Павле толико заинтересован за те силе?

Текст Дела 19,11-20, са причом о седам Скевиних синова, дочарава Ефес Павлог времена као средиште магијског умећа. „Најважнија одлика бављења магијом током целог хеленистичког периода била је свест о духовном свету који врши утицај на готово сваки аспект људског живота. Циљ магова био је да разликују корисне од штетних духова, и да се упознају са различитим деловањем и релативном снагом и ауторитетом тих духова. На основу тог знања, могли су да осмисле средства (као што су изговорене или писане формуле, амајлије, итд.) за манипулацију духовима у интересу појединца. Сматрало се да би уз одговарајућу формулу, болест изазвана духом могла да се излечи, (или) би могло да се победи у трци са кочијама.“ – Clinton E. Arnold, *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians*, p. 18.

Занимање за разна божанства и силе који би се могли призвати приликом врачања било је истакнута одлика религиозног живота у Ефесу (видети Дела 19,13), а међу некима чак и данас. Павле је желео да разјасни однос између Христа и тих „сила“ – устоличени Исус је „над свијем поглаварствима, и властима, и силама, и господствима“ (Ефесцима 1,21).

А да би био сигуран да ће његови слушаоци и читаоци разумети да нема ниједне силе која не подлеже Исусовој сувереној власти, он додаје и алузију на обичај призивања имена божанстава приликом врачања: „И над свакијем именом што се може назвати“ (Ефесцима 1,21). Прелазећи са димензије простора на димензију времена, Павле наглашава неограничено трајање Исусове узвишене владавине. Његова владавина над свим силама трајаће „не само на овоме свијету него и на ономе који иде“ (Ефесцима 1,21).

Које су неке од данашњих манифестација тих истих злих сила и како да не упаднемо у замку ниједне од њих?

ИСУС, „СВЕ“ И ЊЕГОВА ЦРКВА

Рани хришћани су у стиху Псалми 110,1 видели пророчанство о Исусовом устоличењу: „Рече Господ Господу мојему: сједи мени с десне стране, док положим непријатеље твоје за подножје ногама твојима.“ На исти начин су читали и 8. Псалам, који потврђује да је Бог „све... метнуо под ноге његове“ (Псалми 8,6) – под ноге „сина човјечјијег“ (Псалми 8,4). Верујући да им силе таме испод неба стоје над главом и прете да их покоре, чврсто су се држали истине да су те силе положене под Христове ноге.

Обратите посебну пажњу на то да Отац „све покори под ноге његове (Христове)“, и да Га „даде за главу цркви“ (Ефесцима 1,22; упоредити са: „Поставио га над свиме да буде Глава Цркви“, ССП). Мада је „све“ уопштени, свеобухватни израз, Павле још увек има на уму „силе“ поменуте у Ефесцима 1,21. „Све“ – укључујући космичке, натприродне, духовне силе – налази се под Христовим ногама, потчињено Њему.

Какве користи Његовој цркви доноси уздицање Христа на престо космоса и Његова владавина над свим што је на небу и на земљи? Ефесцима 1,22.23.

Бог је учинио Христа победником над свим силама зла. Цркви, дубоко поистовећеној са Христом и снабдеваној од Њега свим оним што јој је потребно, и самој је загарантована победа над тим истим непријатељима. У корист цркве активирана је Божја сила, која се показала приликом Христовог васкрсења и Његовог узвишења над сваком другом космичком силом. Бог је победоносног Христа дао цркви, која је тако сједињена с Њим да се назива Његовим телом.

Како ми верници можемо упознати узвишеног Христа и искусити Божју силу у свом животу? Павле се не бави директно никаквим механизмима нити стратегијама помоћу којих се то дешава. Међутим, много говори чињеница да је тај одломак део „извештаја о молитви“. Павле верује да ће Бог одговорити на његову молитву. Он потврђује делотворност прослављања Божје силе, која се открила у Христу, у самом Божјем присуству и тражења да она буде активна у животу верника.

Какво је ваше лично искуство са силом молитве? Не само кад је реч о услышеним молитвама, већ молитвама уопште, и како нас молитва приближава Богу и сили која нам је понуђена у Исусу?

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Проучите следећа два описа Христовог устоличења из списка Елен Вајт:

„Када је прошао кроз небеска врата, Христос је сео на престо окружен обожавањем анђела. Чим је ова церемонија била обављена, Свети Дух се спустио на ученике у обилној мери и Христос је заиста био прослављен славом коју је од целе вечности имао у Оцу. Изливање Духа на дан Педесетнице било је небеско обавештење да је свечано увођење у звање Откупитеља било обављено. Он је у складу са својим обећањем, послао свога Светога Духа са Неба својим следбеницима као доказ да је Он, као Свештеник и Цар, примио сву власт и на Небу и на Земљи, и да је постао Помазаник над својим народом.“ – *Апостолска црква – Христовим трагом*, стр. 38, 39 (оригинал).

„Очеве руке обавијају се око Сина и чује се реч: 'Да му се поклоне сви анђели Божији' (Јеврејима 1,6).

Са неисказаном радошћу кнезови, и поглавари, и силе признају врховну власт Кнеза живота. Небеске војске падају ничице пред Њим, док радосни узвици испуњавају све небеске дворове: 'Достојно је јагње заклано да прими силу и богатство и премудрост и јачину и част и славу и благослов' (Откривење 5,12).

Победничке песме придружују се музици са анђеоских харфи, све док Небо не постане испуњено радошћу и хвалом. Љубав је победила. Изгубљено је нађено. Небо одзвања од гласова који високим тоновима објављују: 'Ономе што сједи на пријестолу, и јагњету благослов и част и слава и држава ва вијек вијека' (Откривење 5,13).“ – *Чезња векова*, стр. 834, 835 (оригинал).

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Размислите о „сада“ и „не још“ Исусовог устоличења. У ком смислу је Исус већ постао Господар „свега“, укључујући демонске силе које су Му потчињене – што би било „сада“? А у ком смислу Његова пуна владавина над „свима“ треба тек да се оствари у будућности – што би било „не још“? (Видети 1. Коринћанима 15,24-28.)
2. У којој мери живите у светлу Христове свеопште владавине? Или, у којој мери живите под влашћу тих других сила, палих сила, чија власт ионако пролази? Како их разликујете и како можете избећи силе зла које, мада су већ поражене, још увек преовлађују у нашем свету?

КАКО НАС БОГ СПАСАВА

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 2,1-10; Ефесцима 5,14; Римљанима 5,17; Ефесцима 5,6; 2. Тимотију 1,7.

Текст за памћење: „Али Бог, који је богат у милости, за премногу љубав своју, коју има к нама, и нас који бијасмо мртви од гријехова оживље с Христом“ (Ефесцима 2,4.5).

Дана 14. октобра 1987, осамнаестомесечна Џесика Меклур је, играјући се у дворишту своје тетке, пала у напуштени бунар дубок скоро седам метара. Њена незгода привукла је медије из целог света у Мидленд у Тексасу. Тако је публика широм света могла да посматра „бебу Џесику“ како спава, плаче, пева и дозива своју мајку, док радници хитне помоћи упумпавају свеж ваздух у бунар.

Коначно, педесет осам сати након Џесикиног пада, светска публика је гледала како Џесика бива ослобођена из бунара у ком је била заробљена више од два дана. Фотографија Скота Шоа, награђена Пулицеровом наградом, ухватила је кључни тренутак – спасилачки кабл спреам забринутих лица Џесикихних спасилаца који гледају наниже ка умотаном завежљају у срцу драме – у ком се налазила беба Џесика.

Нема ничег тако узбудљивог као што је добра прича о спасавању живота, а Павле нам у тексту Ефесцима 2,1-10 пружа близак, лични увид у највећу, најзанимљивију спасилачку мисију свих времена – у Божје напоре да искупи човечанство. А драматичност те приче додатно је појачана сазнањем да ми нисмо само посматрачи туђег, већ сведоци сопственог спасавања.

НЕКАДА МРТВИ И ПРЕВАРЕНИ ОД СОТОНЕ

Прочитајте Ефесцима 2,1-10. Коју главну идеју нам Павле овде даје у вези са оним шта је Исус учинио за нас?

Павле је већ описао спасење даровано хришћанима (Ефесцима 1,3-14.15-23) и укратко изнео причу о вернима у Ефесу (Ефесцима 1,13). Сада, у тексту Ефесцима 2,1-10, он детаљније говори о њиховом обраћењу, посветивши више пажње ономе што се тиче њих лично. Њихово раније, грешно живљење (Ефесцима 2,1-3) пореди са благословима Божјег спасења, што приказује као узимање удела у Христовом васкрсењу, узнесењу и устоличењу (Ефесцима 2,4-7), а затим велича основ тог спасења – Божју благодат и Његово стваралачко дело (Ефесцима 2,8-10).

Три одељка тог текста могу се згодно сажети изразима из стиха Ефесцима 2,5: (1) „бијасмо мртви од гријехова“; (2) (Бог нас) „оживље с Христом“; (3) „благодаћу сте спасени“.

У Ефесцима 2,1.2 Павле подвлачи жалосну чињеницу о животу својих слушалаца пре обраћења, приметивши да су они тада били духовно мртви. Чињење престопа и греха било је устаљени образац њиховог живота (Ефесцима 2,1), и њима је управљао сотона (Ефесцима 2,2). Будући да се обраћао живим људима, кад их је назвао „мртвима“, Павле је то рекао у метафоричком смислу (упоредити са Ефесцима 5,14). Међутим, тежина положаја у ком су се тада налазили била је веома стварна и страшна, јер су били одвојени од Бога, Извора живота (упоредити са Колошанима 2,13; Римљанима 5,17; Римљанима 6,23).

Размишљајући о некадашњем животу својих слушалаца, Павле препознаје две спољашње силе које су њима управљале. Прва од њих је „дух овога света“ (Ефесцима 2,2, Чарнић), што се односи на обичаје и понашање у ширим круговима тамошњег друштва, који су људски живот изобличили у побуну против Бога.

Сотона, као та друга спољашња сила која је управљала њиховим некадашњим животом, описан је на два начина. Он је „кнез који влада у вјетру“ (Ефесцима 2,2), односно „испод неба“, што се сматра местом деловања натприродних сила, укључујући и силе зла (упореди Ефесцима 1,3; Ефесцима 3,10; Ефесцима 6,12). Осим тога, активан је и на земљи, као „дух који сад ради у синовима противљења“ (Ефесцима 2,2).

Чему нас ти стихови уче у вези са реалношћу велике борбе? С друге стране, како да црпимо утеху и наду из спознаје да је Исус већ победио и да ми већ сада можемо имати удела у Његовој победи?

НЕКАДА ОБМАНУТИ СОПСТВЕНИМ ЖЕЉАМА

„У којима (противљењима) и ми сви живљесмо негда по жељама тијела својега, чинећи вољу тијела и помисли, и бијасмо рођена дјеца гњева, као и остали“ (Ефесцима 2,3).

Осим Божјег деловања, људским животом управљају не само спољашње силе поменуте у Ефесцима 2,2, већ и неке унутрашње – жеље „тијела својега, чинећи вољу тијела и помисли“ (Ефесцима 2,3; уп. Јаков 1,14.15; 1. Петрова 1,14).

Шта Павле мисли кад каже да су његови слушаоци некада били „рођена дјеца гњева, као и остали“ (Ефесцима 2,3)? Упоредити са Ефесцима 2,3 и Ефесцима 5,6.

Губитак садашњег живота је нешто што би већ само по себи било довољно застрашујуће, али значење које то има у контексту последњег времена још је страшније. Јер, људским бићима, која су „рођена дјеца гњева, као и остали“ (Ефесцима 2,3) прети суочавање са Божјим судом на крају времена.

Израз „рођена дјеца гњева“ указује на још једну узнемирујућу реалност. Мада још увек носимо Божји лик, увиђамо да постоји нешто дубоко погрешно у нама. Живети хришћанским животом, према томе, не значи само савла дати пар лоших навика, или превазићи неке „преступе и грехе“ (Ефесцима 2,1) који нас тренутно угрожавају, какви год они били. Ми се не боримо са гресима, већ са грехом. Склони смо побуни против Бога и самоуништењу. Људи по аутоматизму упадају у обрасце самодеструктивног, грешног понашања, тако што следе диктате сотоне (Ефесцима 2,2) и властите, урођене, грешне жеље (Ефесцима 2,3). А и верници су некада били „рођена дјеца гњева“.

Важно је напоменути да Павле ту користи прошло време – „бијасмо рођена дјеца гњева“ (Ефесцима 2,3). То не значи да урођена склоност ка злу више није реалност у животу верника. Павле значајан део своје посланице, текст Ефесцима 4,17-5,21, посвећује упозорењима да грешна дела, укореењена у грешној природи, и даље представљају претњу за хришћане. Међутим, то „старо ја“ више не мора да управља верником, који Христовом силом може да одбаци „старога човјека“ и да се „обуче“ „у новог човјека, који је саздан по Богу у правди и у светињи истине“ (Ефесцима 4,22-24).

Ко од нас није осетио колико је наша природа још увек искварена, чак и након што смо се предали Исусу? Чему би то требало да нас научи кад је реч о томе колико је важно да се држимо Њега у сваком тренутку свог живота?

САДА ВАСКРСЛИ, УЗНЕТИ И УЗВИШЕНИ СА ХРИСТОМ

„Али Бог, који је богат у милости, за премногу љубав своју, коју има к нама...“ (Ефесцима 2,4). Овде се Павле, са две моћне речи – „али Бог“ – окреће од жалосног описа некадашњег живота својих слушаца (Ефесцима 2,1-3) ка новој реалности испуњеној надом којом се одликује њихов живот као верника (Ефесцима 2,4-10).

У ком смислу верници узимају удела у Христовом васкрсењу, узнесењу и устоличењу? Када се то дешава? Ефесцима 2,6.7.

Већ смо запазили да је Посланица Ефесцима Христом прожето писмо које истиче солидарност верника са Њим. У Ефесцима 2,5.6 Павле проширује ту тему тако што користи три сложена глагола како би открио задивљујућу истину да, на основу Божје иницијативе, и сами верници учествују у важним догађајима историје спасења у чијем средишту је Месија, Исус.

Верници су: (1) васкрсли заједно са Христом; (2) узнети са Христом (чиме Павле вероватно указује на учешће верника у Христовом узнесењу на небо); (3) устоличени са Христом „на небесима“, што значи да верници заједно са Христом „седе“ на престолу свемира. Они су узвишени заједно са Исусом.

Да бисмо разумели снагу те Павлове тврдње, морамо се осврнути на текст Ефесцима 1,19-23, и подсетити се да својом смрћу, васкрсењем, узнесењем и устоличењем, Христос задобија победу над свим злим духовним силама, управо оним које су некада управљале животом верника. Приликом Исусовог васкрсења, узнесења и устоличења, те силе – мада су и даље активне и угрожавају људски живот – биле су потпуно потиснуте. Ствари су се у космосу преокренуле. Стварност се променила. Верници нису пуки посматрачи тих догађаја, већ су лично и блиско укључени у њих. То што смо васкрсли, узнети и устоличени са Исусом, отвара нам читав низ нових могућности. Сада имамо право да се од живота којим доминирају демони окренемо животу силе и духовног изобиља у Христу (2. Тимотију 1,7).

„Јер нам Бог не даде духа страха, него силе и љубави и чистоте“ (2. Тимотију 1,7). Како нам стихови које смо данас разматрали помажу да разумемо о чему Павле овде пише?

ЗАУВЕК БЛАГОСЛОВЕНИ БЛАГОДАЋУ

Упоредите Божји план спасења у Ефесцима 1,3.4 са вечним резултатима тог плана описаним у Ефесцима 2,7. Који су суштински елементи и циљеви Божјег „плана спасења“?

Доделе диплома и сведочанстава увек су дивне прославе, било да сте тек завршили са вртићем или сте управо одбранили докторат. Дипломирање обележава важно достигнуће, прелазак у другу фазу живота или каријере. Међутим, за нас као вернике важно је да схватимо једну дубоку истину у вези са еванђељем – никад нећемо дипломирати на пољу благодати. Никад нећемо прославити то што смо стекли докторат из благодати нити ћемо апсолвирати ту област и превазићи своју потребу за њом.

Павле потврђује ту истину у стиху Ефесцима 2,7 и додатно је наглашава опширном хронологијом. Бог је у прошлости деловао преко Христа да би нас искупио, и тако нас је поистоветио са својим Сином, Исусом Христом да смо већ у садашњости судеоници у Његовом васкрсењу, узнесењу и устоличењу (Ефесцима 2,4-6). Међутим, Божји план се ту не завршава – у прошлости која је испуњена благодаћу и садашњости која се купа у милости. Божји план, укореењен у божанским саветима од памтивека (Ефесцима 1,4), протеже се и у будућност – кроз сву вечност. Он обухвата све векове „који иду“ (Ефесцима 2,7). Његов план за вечну будућност заснива се на истом начелу као и Његова дела у прошлости и садашњости – начелу благодати. Бог се радује што ће „у вијековима који иду“, показивати „превелико богатство благодати своје добротом на нама у Христу Исусу“ (Ефесцима 2,7).

Павле о Божјој благодати мисли као о неком благу или богатству несагледиве вредности (упоредити Ефесцима 1,7; Ефесцима 3,8), за којим верници могу да посегну како би задовољили сваку потребу. Та Божја несхватљива великодушност према нама постаје речит, безвремени, космички израз Његове милости.

„Дошавши да пребива међу нама, Исус је требало да открије Бога и људима и анђелима... Али то откривење није дато само Његовој деци на земљи. Наш мали свет је удбеник васионе. Божја чудесна сврха благодати, тајна спасоносне љубави – тема је у коју 'анђели желе завирити' и која ће бити проучавана кроз бескрајне векове. Избављена и безгрешна бића подједнако ће у Христовом срцу наћи своју науку и своју песму. Видеће се да је слава која блиста са Христовог лица заправо слава самопожртвоване љубави.“ – Елен Г. Вајт, *Чежња векова*, стр. 19, 20 (оригинал).

БОГ СПАСАВА САДА

Прочитајте поново цео текст Ефесцима 2,1-10, обраћајући посебну пажњу на закључак који Павле износи у стиховима 8–10. Које мисли он нарочито истиче у закључку тог одломка?

У Ефесцима 2,1-3, Павле износи доказе да спасење верника у Ефесу није резултат њиховог доброг владања или привлачних особина. Јер, у тренутку кад је прича започела, они су већ били духовно мртви. У њима није било ни искре живота нити икакве вредности (Ефесцима 2,1). Били су потпуно савладани грехом (Ефесцима 2,1). Нису показивали никакву личну иницијативу, већ су њима управљали или сам сотона, или њихове сопствене ниске страсти и логичке заблуде (Ефесцима 2,2,3).

Били су, а да то нису ни знали, у далеко горем положају него да су им једноставно недостајали духовни живот и врлине. Заједно са остатком човечанства, били су непријатељи истинског Бога и срљали су ка кобном часу и божанском суду. Били су „рођена дјеца гњева, као и остали“ (Ефесцима 2,3).

Зато је њихово спасење, уместо у њиховим личним квалитетима, укоренено у Божјој непојмљивој љубави – која се не може објаснити било каквом вредношћу предмета те љубави. У својој милости и љубави, Бог делује у њихову корист преко Исуса Христа (Ефесцима 2,4), подижући их из духовне смрти. Захваљујући Божјој интервенцији, они су доживели невероватно путовање које је пратило путању самог Исуса. Из крајњих дубина тоталне духовне смрти и поражавајућег ропства, они су васкрсли, били пренети „на небеса“ и сели са Христом на престо универзума (Ефесцима 2,5,6). Та божанска интервенција, иако делује попут муње, ипак није била неки тренутни феномен. Њу одликује истинска постојаност и вечно трајање, јер Бог намерава да им своју благодат у Христу Исусу показује кроз целу вечност (Ефесцима 2,7).

Закључујући текст Ефесцима 2,1-10, у стиховима 8-10 Павле се враћа на тај основни наратив, желећи да подупре своју главну поруку – спасење верника је божанско, а не људско дело. Оно је Божји дар и не потиче од нас. Ниједно људско биће не може да се похвали да га је покренуло (Ефесцима 2,8,9). Стојећи у благодати Божјој, ми верници смо видљиви израз само и једино Његове благодати. Ми смо Његова ремек-дела, створена од Бога „у Христу Исусу“ (Ефесцима 2,10).

Зашто је толико важно да разумемо чињеницу да наше спасење потиче од Бога, и да није укоренено ни у нашој личној вредности нити у нашим настојањима?

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

У основи Посланице Ефесцима је наратив који се често делимично понавља или се на њега алудира. Главни догађаји у том наративу су:

1. Бог бира свој народ „прије постања свијета“ (Ефесцима 1,4.5.11).
2. Они су раније живели у стању изгубљености (Ефесцима 2,1-3.11.12; Ефесцима 4,17-19.22; Ефесцима 5,8).
3. Бог интервенише у Христу да би их спасао (Ефесцима 1,7.8; Ефесцима 2,4-6.13-19; Ефесцима 4,1.20.21; Ефесцима 5,2.8.23.25.26).
4. Они прихватају еванђеље (Ефесцима 1,12.13, а подразумева се и на другим местима). Пошто су некад живели „нада не имајући“ (Ефесцима 2,12), сада имају „један над“ на који су верници позвани (Ефесцима 4,4; упоредити са Ефесцима 1,18).
5. Они којима се Павле обраћа сада живе као ученици. Мада је њихово време препуно опасности и противљења од стране злих сила, они могу да користе могућности које им нуди прослављени Господ (Ефесцима 1,15-23; Ефесцима 2,6; Ефесцима 3,14-21; Ефесцима 4,7-16; Ефесцима 6,10-20).
6. На врхунцу историје у будућности, улога Духа као „залога“ (Ефесцима 1,13.14) или „печата“ (Ефесцима 4,30) испољиће се у потпуности. У том крунском тренутку, они којима се Павле обраћа биће награђени за своју верност преузимањем „наследства“ које им је већ даровано у Христу (Ефесцима 2,7; Ефесцима 6,8.9), и на основу њихове вере у Христа, биће им додељено место у том христоцентричном добу које долази (Ефесцима 1,21; Ефесцима 2,7.19-22; Ефесцима 4,13.15; Ефесцима 5,27).

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Основна потка Ефесцима посланице (видети претходно речено) није само прича о верницима из првог века. То је и наша прича. Који вам од главних корака или фаза те приче пружа највише наде у овом тренутку?
2. Шта мислите, зашто се Павле тако често присећа грешне прошлости својих слушаца, позивајући их да размишљају о свом животу пре обраћења?
3. Упоредите Павлов резиме еванђеља у Ефесцима 2,8-10 с његовим ранијим резимеом у Римљанима 1,16.17. Које сличне теме се у њима јављају? У чему се та два текста разликују?
4. Иако добра дела верника немају никакав утицај на њихово спасење, јер им не могу обезбедити спасоносне заслуге пред Богом, коју важну улогу она ипак имају у Божјим плановима за њих? Ефесцима 2,10.

ХОРИЗОНТАЛНО ПОМИРЕЊЕ – КРСТ И ЦРКВА

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 2,11-22; Римљанима 3,31; Римљанима 7,12; Исаија 52,7; Исаија 57,19; Јован 14,27; 1. Коринћанима 3,9-17.

Текст за памћење: „А сад у Христу Исусу, ви који сте негда били далеко, близу постадoste крвљу Христовом. Јер је он мир наш, који обоје састави у једно“ (Ефесцима 2,13.14).

Замислите да сте неки многобожац, Грк, који је научио да цени јеврејског Бога. Заправо, напустили сте своје многобожачке обичаје и пригрлили јединог истинитог Бога. Док пролазите кроз прелепо двориште између стубова јерусалимског храма, звуци богослужења буде у вама жељу да славите Бога. Међутим, управо тада наилазите на камену барикаду високу више од једног метра. Отприлике на сваких пола метара на латинском и грчком језику угравирана је следећа порука: „Ниједан странац не сме да прође иза ове преграде и ограђеног простора храма. Свако ко буде ухваћен да то чини биће крив за сопствену смрт која ће уследити.“ Одједном се осећате искљученим, отуђеним, одвојеним.

У Ефесцима 2,11-22, Павле види Христов крст као нешто што уноси драматичну промену, рушећи такве препреке и зидове. Вертикално, крст укида отуђење, мирећи људе са Богом. Хоризонтално, он мири људе једне с другима. Крст уклања непријатељство и доноси мир између Јевреја и незнабожаца, чинећи од њих „једно тијело“ (Ефесцима 2,15). Заједно, они постају нови храм, „стан Божиј у духу“ (Ефесцима 2,22).

Шта та истина значи за нас данас?

ЗБЛИЖЕНИ У ХРИСТУ

Упоредите Ефесцима 2,1-3, Павлов претходни опис паганске прошлости људи којима се обраћа, са новим описом у Ефесцима 2,11.12. Шта он наглашава у том новом опису њихове прошлости?

Ти нејевреји који су сада веровали у Христа и били припадници Његовог „тела“, цркве, некада су били потпуно одвојени од Израела и спасења које је Бог нудио. Међутим, Павле сматра да је важно да се они „опомињу“ (Ефесцима 2,11) те прошлости. Тада су били „без Христа“, Помазаника, израелског Месије. Били су „одвојени од друштва (државе и народа) Израилјева“. Били су и „без дијела у завјетима обећања“, несвесни обећања о спасењу која је Бог нудио током целе историје спасења. Та одвојеност од Израела и спасења које је преко њега било понуђено, значило је да су они некада живели „нада не имајући“, и да су били „безбожни на свијету“ (Ефесцима 2,12).

Такође, у свом претходном животу, нејевреји су били увучени у смртно непријатељство које је владало између њиховог народа и Јевреја. Павле дочарава дух те дубоко укорене мржње осврћући се на један њен симптом, а то је давање погрдних имена. Јевреји су с подсмехом говорили о нејеврејима као о „необрезању“, док су нејевреји с подједнаким презиром говорили о Јеврејима као о „обрезању“ (Ефесцима 2,11).

С друге стране, стих Ефесцима 2,13 указује на нешто што је сада радикално другачије. Павле пише: „А сад у Христу Исусу, ви који сте негда били далеко, близу постадосте крвљу Христовом.“

Кад нејеврејске вернике описује као оне који су некад били „далеко“, Павле заправо алудира на стих Исаија 57,19: „Мир, мир оному ко је далеко и ко је близу, вели Господ, и исцијелићу га“ (упоредити са Ефесцима 2,17.18). Преко Христа и Његовог крста, нејеврејски верници приближени су свима и свему од чега су некад били одвојени – Богу, нади и својој јеврејској браћи и сестрама. Дакле, у том Павловом опису видимо наговештај моћне добре вести – да Христов крст може да премости широк јаз између Јевреја и незнабожаца, што значи да све наше свађе и поделе ту могу да се разреше. Та добра вест нас позива да се осврнемо на поделе које постоје у нашем животу и у цркви, и да озбиљно размислимо о сили крста која може да их уклони.

Из ког стања је Исус вас избавио? Зашто би за вас могло бити важно да се, с времена на време, подсетите где сте били кад вас је Он пронашао, и где бисте сад вероватно били да вас није пронашао?

ПОМИРЕЊЕ – БОЖЈИ ДАР СА КРСТА

„Јер је он мир наш, који обоје састави у једно, и развали плот који је растављао, непријатељство... да помири с Богом обоје у једном тијелу крстом“ (Ефесцима 2,14-16).

Како Павле описује крст и утицај Христовог дела на њему у сваком од следећих текстова из Ефесцима посланице? Како бисте резимирали то што Павле каже о крсту и о томе како он преображава наше узајамне односе? (Видети Ефесцима 1,7.8; Ефесцима 4,32; Ефесцима 2,13.14; Ефесцима 2,16; Ефесцима 5,2.25.)

У контексту одломка који проучавамо ове седмице, Ефесцима 2,11-22, крст верницима обезбеђује три велика добра: (1) нејевреји, који су били „далеко“ од Бога и Његовог народа, сада су им „близу“ (Ефесцима 2,13), будући да су постали Божји синови и кћери а браћа и сестре јеврејских верника (Ефесцима 2,19); (2) само „непријатељство“ (грчки, *εχθιτхан*, „непријатељство“, повезано са *εχθιτхрос*, „непријатељ“) између јеврејских и нејеврејских верника је „убијено“ (Ефесцима 2,16), јер Христов крст уклања наизглед трајно стање које је Јевреје и незнабошце чинило заклетим непријатељима (Ефесцима 2,17); (3) уместо непријатељства долази до помирења. Христова намера била је да их „помири с Богом обоје у једном тијелу крстом“ (Ефесцима 2,16; уп. Колошанима 1,19-22).

Како изгледа помирење? Какав је то осећај? Замислите озбиљно отуђење између мајке и ћерке, које траје дужи низ година. А онда замислите да неки талас благодати и опроштаја изненада истопи сву ту огорченост, и да се њих две поново зближе. То је помирење. Помирење се доживљава и у тренутку кад један члан цркве остави по страни оно што га раздваја од других чланова, шта год то било, и кад призна те друге чланове цркве за своју вољену браћу и сестре, који прихватају оно што им је понуђено у Христу. Помирење није неки технички или правни термин, већ нешто што се односи на међуљудске односе, и што доводи до поправљања нарушених односа. Павле се усудио да Христово моћно дело на крсту замисли као нешто што утиче на узајамне односе, не само између појединаца, већ и група људи. Он је замислио како то дело запоседа наш живот, разбија поделе, разрешава свађе, обнавља наше заједништво и враћа узајамно разумевање.

На које начине бисте могли да примените ова начела да бисте се помирили са неким? Како то да урадите?

РУШЕЊЕ ЗИДА РАЗДВАЈАЊА

**Шта је, према Павловим речима, Христос предузео да „разви-
ли плот који је растављао... закон заповијести наукама уки-
нувши“? Зашто је Он предузео то дело? (Видети Ефесцима
2,14.15.)**

Павле овде вероватно алудира на балустрату или ограду која је окруживала трем Иродовог храма, а која се није смела прекорачити под претњом смрти. Павле замишља како се тај зид руши, и како се незнабошцима допушта пун приступ обожавању Бога (Ефесцима 2,18). Сваки такав зид, каже Павле, уклања се Крстом. Јер управо захваљујући крсту сазнајемо да су те две групе, Јевреји и незнабошци, заправо једно.

Неки сматрају да текст Ефесцима 2,14.15 учи да је десет заповести, укључујући заповест о суботи, „развиљено“ или „укинута“ крстом. Међутим, Павле у посланици Ефесцима показује дубоко поштовање према Десет заповести као средству за обликовање хришћанског следбеништва. Он пету заповест помиње конкретно (Ефесцима 6,2.3), а остале посредно (нпр. седму у Ефесцима 5,3-14.21-33; осму у Ефесцима 4,28; девету у Ефесцима 4,25; десету у Ефесцима 5,5). То је потпуно у складу са Павловим ранијим тврдњама о закону (Римљанима 3,31; Римљанима 7,12). Он се бави злоупотребом закона, али сам закон поштује и подразумева његов континуитет. Према томе, коришћење тих стихова као изговора за укидање Десет заповести, посебно у светлу свих других стихова у Библији који говоре о његовој вечној природи, очигледно је погрешно тумачење намере коју је Павле ту имао.

Међутим, оно што је за Павла представљало анатему и злоупотребу божанске намере у вези са законом, било је коришћење закона да би се „забио клин“ између Јевреја и незнабожаца, а посебно кад се то радило да би се нејевреји искључили из пуног заједништва са Божјим народом, и да би им се ускратио приступ богослужењу. „Закон“ у Ефесцима 2,14.15 односи се или на церемонијални аспект закона који је делио Јевреје од пагана, представљен Павловим сложеним изразом, „закон заповести са његовим одредбама“ (ССП), или на цео старозаветни систем закона који је био тумачен, преувеличаван и злоупотребљаван као клин за удаљавање Јевреја од незнабожаца.

Којим притисцима међу адвентистима седмог дана или члановима шире хришћанске заједнице треба да се одупremo и да их превазиђемо? Зашто би наша заједничка љубав према Христу требало да буде довољна да бисмо превазишли те напетости?

ИСУС – ПРОПОВЕДНИК МИРА

Како Павле сажима Христову службу у тексту Ефесцима 2,17.18?

Концепт мира је изузетно важан у посланици Ефесцима, која почиње и завршава се благословом мира „од Бога оца нашега и Господа Исуса Христа“ (Ефесцима 1,2; упоредити са Ефесцима 6,23). У Ефесцима 2,11-22, Павле тврди да је Христос оличење мира, „јер је он мир наш“ и да Његов крст доноси мир (Ефесцима 2,14-16). Христос не само да уништава нешто – непријатељство између Јевреја и пагана (Ефесцима 2,14.15), већ нешто и ствара – ново човечанство, које се одликује односима помирења и мира (Ефесцима 2,15-17). Такав мир није само одсуство сукоба. Он одговара јеврејском концепту „шалом“, искуства целовитости и благостања, како у нашем односу са Богом (Римљанима 5,1), тако и са другим људима.

Како Павле замишља учешће верника у преношењу Исусове поруке мира? Ефесцима 4,3; Ефесцима 6,14.15; упоредити Римљанима 10,14.15 са Ефесцима 2,17-19; Исаија 52,7; Исаија 57,19.

Еванђеља садрже примере Исусовог деловања као проповедника мира. У својим опроштајним порукама, Он обећава својим ученицима – а и нама: „Мир вам остављам, мир свој дајем вам“ (Јован 14,27). И закључује: „Ово вам казах, да у мени мир имате. У свијету ћете имати невољу; али не бојте се, јер ја надвладах свијет“ (Јован 16,33). Након свог васкрсења, кад се појављивао пред ученицима, говорио им је увек изнова: „Мир вам“ (Јован 20,19.21.26).

У Ефесцима 2,17.18, Павле жели да истакне да Христово проповедање мира излази из временског оквира Његове овоземаљске службе. Он „проповједи... мир“ у садашњости и онима који су били „далеко“ (верници нејевреји пре него што су преобраћени) и онима који су „близу“ (јеврејски верници; упоредити са Ефесцима 2,11-13). Пошто прихвате ту објаву, сви верници доживљавају дубоки благослов.

Како можемо научити да будемо проповедници мира, а не изазивачи сукоба? У којим ситуацијама, управо сада, можете помоћи да дође до исцељења?

ЦРКВА – СВЕТИ ХРАМ

Који врхунски низ слика Павле користи у Ефесцима 2,11-22 да би означио јединство између Јевреја и незнабожаца у цркви?

У осврту на 2. поглавље Ефесцима посланице, подсећамо се да нас стихови 1-10 поучавају да живимо у солидарности са Исусом, док нас стихови 11-22 уче да живимо у солидарности са другим људима који су део Његове цркве. Према томе, Исусова смрт пружа нам и вертикалне предности – успостављање односа са Богом (Ефесцима 2,1-10), а и хоризонталне – учвршћивање наших односа са другима (Ефесцима 2,11-22). Посредством Крста, Исус је срушио све што је нејеврејске вернике делило од јеврејских, укључујући и злоупотребу Закона којом се јаз између њих ширио (Ефесцима 2,11-18). Исус је такође изградио нешто – невероватан, нови храм састављен од верника. Нејевреји, који су некада били искључени из богослужења у светим одајама храма, сада се придружују јеврејским верницима тиме што постају нови храм. Сви ми постајемо део Божјег храма, „грађевина... за цркву свету у Господу“ (Ефесцима 2,19-22), и имамо предност да живимо у солидарности са Исусом и нашом браћом и сестрама у Христу.

Како се Павлова метафора цркве као Божјег храма у Ефесцима 2,19-22 може упоредити са употребом те метафоре у следећим текстовима: 1. Коринћанима 3,9-17; 2. Коринћанима 6,14-7,1; 1. Петрова 2,4-8.

Метафору цркве као храма Павле користи као врхунску слику потпуно укључивања незнабожаца у заједницу верника. Онама којима је некад било забрањено да присуствују богослужењу у израелском храму, сада не само да је одобрен приступ (Ефесцима 2,18), већ су и сами постали грађевински материјал за нови храм осмишљен као „стан Божиј у духу“ (Ефесцима 2,22).

Аутори Новог завета користе метафору храма да би дочарали светост цркве, Божју улогу у оснивању и расту цркве и солидарност верника унутар цркве. Та метафора се користи у спрези са употребом биолошких израза (видети Ефесцима 2,21, где храм „расте“), а сам процес изградње се често наглашава (видети Ефесцима 2,22: „На коме ћете се и ви сазидати“). Уместо статичне слике, заједница верника може да обзнани свој идентитет као „цркве Бога живог“ (2. Коринћанима 6,16).

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Пажљиво проучите овај увод у питања за дискусију, који износи-мо у наставку:

У ком је специфичном контексту Павле писао Ефесцима 2,11-22, где указује на огроман утицај који Крст има на међуљудске односе? Он говори о односима између верника јеврејског и нејеврејског по-рекла, који су заједно чинили чланство цркве. С тим у вези, Павле показује очигледну заинтересованост за то да они разумеју свој зајед-нички статус, који, на основу помирења, имају као чланови Божјег домаћинства (Ефесцима 2,19), и да живе у складу с њим. Међутим, у контексту посланице у целини, Павле указује на још шири и дале-косежнији циљ. Његова тема је Божји велики, коначни план да све уједини у Христу (Ефесцима 1,9.10), што обухвата сву „чељад и на небесима и на земљи“ (Ефесцима 3,15).

Важно је запазити да јединство верника унутар цркве – специ-фична тема коју Павле обрађује у тексту Ефесцима 2,11-22 – има ширу сврху коју он открива у стиху Ефесцима 3,10: „Да се кроз цркву (састављену од Јевреја и незнабожаца) сад обзнани поглаварстви-ма и властима на небу многоразлична премудрост Божија.“ Оства-рујући јединство које је Христос извојевао на крсту, верници треба да објаве да је Божји коначни план да све уједини у Христу управо у току. Њихови односи засновани на помирењу најављују Божји план да цео свемир буде уједињен у Христу. Зато је сасвим умесно да у тексту Ефесцима 2,11-22, посматраном у контексту посланице Ефе-сцима као целине, потражимо библијске принципе који се тичу једне теме која је данас посебно значајна, а то је однос међу различитим расама и етничким групама.

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Која су библијска начела у вези са односима између различитих етничких група изнета у тексту Ефесцима 2,11-22? На који на-чин нам тај одломак нуди карактеристичан, христоцентричан приступ теми о томе како припадници једне етничке групе треба да се односе према припадницима друге?
2. С обзиром на Божји план за будућност човечанства (Ефесцима 1,9.10; Ефесцима 2,11-22), колико је важно да се црква позабави својим унутрашњим спорним питањима и расним сукобима?
3. Који тињајући проблеми између етничких група, који се често скривају и игноришу, постоје у вашој заједници? Како би ваша црква могла да одигра позитивну улогу у остварењу јединства за које се Христос већ изборио на крсту? Како бисте ви могли да учествујете у том делу?

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 3; Јов 11,5-9; Језекиљ 43,13-16; Амос 7,7,8; Откривење 11,1.2.

Текст за памћење: „А ономе који може још изобилније све чинити што иштемо или мислимо, по сили која чини у нама, ономе слава у цркви по Христу Исусу у све нараштаје ва вијек вијека. Амин“ (Ефесцима 3,20.21).

Треће поглавље Ефесцима посланице Павле отпочиње темом које се већ раније дотакао: „Да незнабошци кроз јеванђеље постану сунашљедници и сутјелесници и заједничари у обећању његовом у Христу Исусу“ (Ефесцима 3,6). Мада то можда и није велико изненађење за данашњу цркву, састављену углавном од бивших „незнабожаца“, то је многим његовим читаоцима у то време изгледало као нешто радикално ново.

Павле затим наставља свој надахнути извештај, присећајући се с којим жаром је желео да Исусово еванђеље проповеда незнабошцима.

Ту такође сазнајемо с којим тешкоћама се тренутно суочавао ради проширења те службе, а које су укључивале и време проведено у римском затвору.

Осим тога, можемо видети његову посвећеност тајни која се налази у самој сржи еванђеља, тајни да су нејевреји у цркви равноправни са својом јеврејском браћом и сестрама. Можемо осетити и његов ентузијазам у вези са црквом и њеном космичком мисијом. Чујемо га како се моли, хвалећи Бога што је своју благодат испојио преко цркве.

Укратко, бивамо надахнути да се придружимо Павлу у његовом одушевљењу еванђељем.

ПАВЛЕ – УТАМНИЧЕНИ АПОСТОЛ НЕЗНАБОЖАЦА

Прочитајте Ефесцима 3. Наведите једну или две главне теме тог текста. Које значајне закључке Павле ту износи?

Треће поглавље посланице Ефесцима има занимљиву структуру. Павле на почетку каже: „Тога сам ради ја Павле сужањ Исуса Христа за вас незнабошце“ (Ефесцима 3,1). Затим отпочиње са оним што се показало као дужа дигресија на тему његовог рада као апостола међу паганима (Ефесцима 3,2-13). А онда, изразом „тога ради“ (Ефесцима 3,14), најављује повратак свом првобитном току мисли, и у стиховима 14-21 довршава свој прекинути молитвени извештај.

У Ефесцима 3,1, Павле за себе каже да је „сужањ Исуса Христа“, што је његов начин да саопшти како, и поред тога што се налази у римском заточеништву, и што је наизглед поданик Римског царства, ипак постоји дубља, божанска сврха која се испољава у његовом животу. Он није заточеник Рима, већ „сужањ Исуса Христа“ (упоредити са Ефесцима 4,1)!

Павлово помињање сопствених „невоља“ (Ефесцима 3,13), а касније и окова (Ефесцима 6,20), показује да он није боравио у неком релативно удобном кућном притвору (уп. Дела 28,16), већ да је био у затвору. А бити у затвору у првом веку, и то у римској тамници, било је посебно тешко. Римско царство није водило добро организоване затворе са санитарним чворовима и редовним служењем obroка. Империја, заправо, није ни имала неку велику потребу за затворима, јер се затварање није користило као средство кажњавања. Људи су бацани у затвор само док су чекали суђење или погубљење. Од затвореника се очекивало да се сами издржавају, и они су зависили од рођака и пријатеља кад је реч о снабдевању храном и другим потрепштинама.

Међутим, Павле се пре свега бринуо због емотивног утицаја које би његово затварање могло да има на вернике, јер је бити затвореник представљало велику друштвену срамоту у контексту културе у којој се на срамоту и част веома озбиљно гледало. Вероватно се плашио да би неко могао да се запита: „Како Павле, који је презрени затвореник, може да буде апостол и гласник узвишеног Христа?“ Зато он своје заточеништво ставља у одговарајући контекст, да би помогао верницима да то сагледају као део Божјег плана. Он трпи невоље њих ради, а за оно што делује као узрок срама, показаће се у ствари да им служи на „славу“ (Ефесцима 3,13).

Како да научимо да верујемо Богу и да се држимо Његових путева у околностима које могу бити веома тешке?

ДУГО СКРИВАНА ТАЈНА ЕВАНЂЕЉА

Која је тајна поверена Павлу? Ефесцима 3,1-6.

Док будете проучавали текст Ефесцима 3,1-6, запазите следеће:

Прво, Павле тај део посланице пише конкретно верницима из незнабоштва у кућним црквама у Ефесу (Ефесцима 3,1).

Друго, Павле тврди да је Њему „поверено управљање Божијом благодаћу“, и то „за вас“ – за вернике нејевреје (Ефесцима 3,2, ССП). То *управљање*, та служба благодати, представља Павлов начин да опише налог који му је дат да проповеда еванђеље („Божју благодат“) незнабошцима (упоредити са Ефесцима 3,7.8).

Треће, Павле тврди да му је откривена *тајна*, о чему је већ писао у тој посланици (видети посебно Ефесцима 1,9.10; Ефесцима 2,11-22), и то „тајна Христова“ (Ефесцима 3,3.4). Павле, дакле, не жели да буде схваћен као аутор еванђеља, али полаже право на Богом дану службу његовог објављивања.

Четврто, Павле није једини коме је та *тајна* поверена, јер ју је Дух открио и осталим Христовим „светијем... апостолима и пророцима“, на начин који превазилази откривење Божјег плана ранијим генерацијама (Ефесцима 3,5). Израз „пророци“ овде се вероватно односи на оне који су поседовали и показивали дар пророштва у раним хришћанским кућним црквама, а не на старозаветне пророке. Дакле, та *тајна*, која је некад била скривена, сада се могла назвати „откривеном тајном“.

И коначно, он каже у чему се та тајна састоји: „Да незнабошци кроз јеванђеље постану сунашљедници и сутјелесници и заједничари у обећању његовом у Христу Исусу“ (Ефесцима 3,6).

Павле је одушевљен еванђељем, а посебно начином на који се оно испољава у цркви, састављеној од обраћених Јевреја и незнабожаца. Те две групе постале су градивни блокови Божје нове заједнице, Његовог новог брэнда човечанства, цркве (видети Ефесцима 2,14-16). Могло би се рећи да су они сада били преображени, тако да су од непријатеља постали „сунашљедници“, „сутјелесници“ (укључени у једно тело, тело Христово) и „заједничари“ еванђеоског обећања (видети Ефесцима 3,6).

Којих ставова се ви можда још увек држите, чак и ако то не показујете, за које сматрате да су у супротности са укључивошћу којој нас еванђеље учи? Како можете да их се отарасите?

ЦРКВА – ОТКРИВЕЊЕ БОЖЈЕ МУДРОСТИ

Шта Павле каже о Богу и о Божјим делима у тексту Ефесцима 3,7-13?

Павле поново тврди за себе да је „слуга по дару благодати Божије“ (Ефесцима 3,7; упоредити са Ефесцима 3,1.2). Тај дар, као и само еванђеље, не додељује се на основу вредности примаоца, већ на основу Божје благодати. Павле наглашава ту мисао говорећи о себи као о „најмањему од свију светијех“ (Ефесцима 3,8).

Постоји занимљив напредак у Павловом схватању себе самог, који се може уочити док се крећемо кроз његове посланице редоследом којим су написане. На самом почетку, он полаже право на свој статус апостола који му је додељен од Бога (Галатима 1,1). Касније се, међутим, представља као „најмлађи међу апостолима“, који није „достојан назвати се апостол“ (1. Коринћанима 15,9). Овде, у посланици Ефесцима, он о себи говори као о „најмањему од свију светијех“ (Ефесцима 3,8). Коначно, он себе описује као „првог“ или „најгорег“ (ССП) међу грешницима (1. Тимогију 1,15).

Можда нам тај ток размишљања, какав Павле показује, може помоћи да објаснимо онај чувени цитат Елен Вајт: „Што ближе будемо прилазили Исусу, то ћемо грешнији изгледати у сопственим очима, јер ће нам вид бити бистрији и сагледаћемо своје несавршенство у јасној и изразитој супротности с Његовом савршеном природом.“ – Пут Христу, стр. 64 (оригинал).

Павле затим наставља. У Ефесцима 3,10, он пише: „Да се кроз цркву сад обзнани поглаварствима и властима на небу многоразлична премудрост Божија.“ Ко су та „поглаварства и власти на небу“ који се овде помињу? Како им црква објављује Божју „многоразличну“ или многострану мудрост? Мада Ефесцима 3,10 не описује природу тих власти, вероватно је најбоље сматрати их снагама зла које су детаљније описане у тексту Ефесцима 6,11.12. Ако је то тачно, онда састав цркве, уједињујући Јевреје и незнабошце који су некад били веома разједињени делови човечанства, пред тим демонским „поглаварствима и властима на небу“ постаје звонка најава Божјег плана за будућност, „да се све састави у Христу што је на небесима и на земљи; у њему“ (Ефесцима 1,10). Њима се ставља до знања да је Божји план у току, и да је њихова пропаст загарантована. Сама природа уједињене цркве најављује њихов коначни пораз.

Ако би ваша локална црква озбиљно схватила Павлов „опис посла“ цркве из Ефесцима 3,10, како би то могло да промени начин на који се ви и остали верници односите једни према другима?

ХРИСТОС КОЈИ СТАНУЈЕ У ВАШЕМ СРЦУ

Упоредите Павлов ранији молитвени захтев, Ефесцима 1,16-19, са његовом молитвом за вернике у Ефесцима 3,14-19. У чему су та два захтева слична?

У позадини нашег превода текста Ефесцима 3,14.15 крије се важна игра речи. Кад Павле каже да се клања пред „Оцем... од кога долази име целе његове породице на небу и на земљи“ (ССП), он истражује фонетску везу између грчке речи за оца, *патѐр*, и грчког израза за породицу, *патриа*. У посланици Ефесцима Павле слави свеобухватну природу Божјег плана спасења, који укључује све (Ефесцима 1,9.10) и за сва времена (Ефесцима 1,21). Он све „породице на небу и на земљи“ означава као оне на које „Отац“ полаже право, јер Му припадају. Свака породица (*патриа*), дакле, добија своје име по Оцу (*патѐр*). То је веома добра вест!

Размотрите следећу мисао: Ваша породица, упркос својим несавршеностима и недостацима, припада Богу. Ваша породица се не налази у окрутним канцама судбине, већ у Божјим брижним рукама. Бог воли несавршене породице. Оне носе божанско име. Оне имају обележје Његовог власништва.

У Ефесцима 3,16-19, Павле тражи од Бога да верницима подари богато духовно искуство, које карактерише унутрашња снага кроз присуство Духа (Ефесцима 3,16), блискост са Христом који пребива у њима (Ефесцима 3,17) и сталожен, чврст духовни идентитет (јер су „у љубави укоријењени и утемељени“, Ефесцима 3,17).

Настојећи да прослави Бога за преобиле благослова који се нуде верницима, Павле помиње – не три, већ четири димензије – ширину и дужину и дубину и висину (Ефесцима 3,18). Он не наводи јасно на шта се те димензије односе, мада оне очигледно дочаравају огромну величину нечега важног. То представља занимљиву загонетку за проучаваоце Библије. Да ли се те димензије односе на Божју мудрост (уп. Јов 11,5-9, која има четири димензије), Божју моћ (уп. Ефесцима 3,16.17), или, можда, на духовни храм из Ефесцима 2,19-22 (уп. Језекиљ 43,13-16, који наводи четири димензије; Амос 7,7.8; Откривење 11,1.2)? Можда је ипак најбоље схватити те четири димензије као опис неизмерности „Христове љубави“ (Ефесцима 3,19), посматрајући израз: „Разумјети... што је ширина и дужина и дубина и висина“ (Ефесцима 3,18), паралелно са следећим изразом: „Познати претежнију од разума љубав Христову“ (Ефесцима 3,19; уп. Римљанима 8,35-39). Али, како год да схватимо његове речи, све су то добре вести.

СЛАВА У ЦРКВИ И У ХРИСТУ ИСУСУ

Павле свој молитвени извештај завршава доксологијом – кратким, поетским исказивањем хвале Богу. Због чега он хвали Бога? Ефесцима 3,20. 21.

Павле бележи за шта се молио у корист верника (Ефесцима 3,14-19). А онда упућује још једну снажну и директну молитву. Та Павлова доксологија покреће два питања:

1. Да ли тај одломак на неприкладан начин уздиже цркву, доводећи је у исту раван са Христом тиме што користи израз: „Њему слава у Цркви и у Христу Исусу“ (Ефесцима 3,21, Чарнић)? Ипак, и поред тога што Павле у посланици Ефесцима посвећује велику пажњу цркви, јасно је да је Христос Спаситељ цркве, јер је Он тај који пребива у срцима верника (Ефесцима 3,17). Дакле, Павле у својој доксологији хвали Бога за спасење понуђено цркви кроз Христа Исуса.

2. Да ли израз „у сва поколења, од вечности до вечности“ (Ефесцима 3,21, Чарнић) описује бескрајну, овоземаљску будућност цркве, при чему се Христов долазак одлаже на неодређено време? У посланици Ефесцима изражена су велика очекивања од будућности. На пример, Ефесцима 4,30 упућује на „дан избављења“. Такође, каже се да ће верници искусити Христову неограничену, суверену моћ „не само на овоме свијету него и на ономе који иде“ (Ефесцима 1,21). Према томе, Павлову доксологију треба схватити као слављење Христове бескрајне силе која се испољава у корист верника.

Кад се осврнемо на његов други молитвени извештај (Ефесцима 3,14-21; уп. Ефесцима 1,15-23), видимо да Павле налази снагу у космичком опсегу Очево бриге (Ефесцима 3,14.15), у сталној доступности Духа Светога (Ефесцима 3,16), у личном присуству самог Христа (Ефесцима 3,17), и у безграничној, немерљивој љубави Христовој (Ефесцима 3,18.19). То је толико извесно да он замишља вернике као оне који су испуњени „сваком пунином Божијом“ (Ефесцима 3,19) и слави те духовне реалности речима хвале, дивећи се поново обиљу Божје силе која се нуди светима (Ефесцима 3,20.21).

Кад год осетимо притисак проблема, искушења или сумње, можемо се окренути том полетном извештају о Павловим молитвама. Заточени апостол уздиже нас у визији до широког хоризонта Божјих помисли и Његове благодати, подсећајући нас да смо, без обзира на тренутне околности, судеоници у Божјем коначном плану (Ефесцима 1,9.10) и да Његова сила делује у нама.

Који Божји благослови су посебно драгоцени за вас? Вежбајте састављање молитве захвалности да бисте славили Бога за те благослове.

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Елен Г. Вајт, „Савремени покрети за оживљавање вере“, *Велика борба*, стр. 461-478 (оригинал).

„Како да ускладимо своје патуљасто духовно стање са речима нашег текста (Ефесцима 3,14-19), које описују пунину знања које имамо предност да поседујемо? Како ће Небо гледати на нас који смо имали све духовне и овоземаљске предности за растење у милости, ако не будемо поправили своје прилике? Апостол није те речи записао да би нас мучио, да би нас преварио или да би уздигао наша очекивања тако високо само да бисмо доживели разочарање. Он је те речи записао да би нам показао шта можемо и морамо бити, ако желимо да будемо наследници Божјег Царства. Како можемо бити Божји сарадници, ако имамо тако незнатно искуство? Ми поседујемо знање које је привилегија хришћана, и требало би да тежимо том дубоком, духовном разумевању онога што је Божје, какво би Господ желео да имамо.

Да ли заиста верујемо Библији? Да ли заиста верујемо да можемо достићи знање о Богу које нам је представљено у овом тексту? Да ли верујемо свакој речи која излази из Божјих уста? Да ли верујемо речима које су изговорили пророци и апостоли, или Исус Христос који је извор сваке светлости и сваког благослова, и у коме пребива све богатство и сва пунина? Да ли заиста верујемо у Бога и у његовог Сина?“ – Ellen G. White, *The Advent Review and Sabbath Herald*, October 1, 1889.

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Упоредите Павлову доксологију у Ефесцима 3,20.21 са другим доксологијама у Новом завету – Римљанима 11,33-36; Римљанима 16,25-27; Филибљанима 4,20; 2. Петрова 3,186; Јуда 1,24.25. Које се теме и идеје провлаче кроз те текстове? Како да усвојимо став слављења и обожавања какав ти текстови илуструју?
2. Упоредите Павлове четири употребе грчке речи *плѣрома* („пуноћа“) у посланици Ефесцима (Ефесцима 1,10.23; Ефесцима 3,19; Ефесцима 4,13). Шта мислите, зашто је та идеја била тако важна за Павла?
3. Од свих Божјих дела које Павле хвали у Ефесцима 3, које вас највише надахњује? Зашто?
4. Прву половину посланице Ефесцима Павле завршава управо онако како је и започео (Ефесцима 1,3-21), служећи се језиком молитве и слављења. Он велича Божју силу, која је у животу верника присутна кроз Христа и Духа (Ефесцима 3,16-21). Како можемо, као што је Елен Вајт писала, боље да искусимо ту силу у свом животу?

ОБЈЕДИЊЕНО ТЕЛО ХРИСТОВО

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 4,1-16; Филибљанима 2,3; Псалми 68,18; Дела 2; 1. Коринћанима 12,4-11.27-30; Исаија 5,4.

Текст за памћење: „И он је дао једне апостоле, а једне пророке, а једне јеванђелисте, а једне пастире и учитеље, да се свети приправе за дјело службе, на сазидање тијела Христова“ (Ефесцима 4,11.12).

Једна од Езопових басни зове се „Трбух и стопала“, и гласи отприлике овако: „Трбух се препирао са стопалима око тога ко је од њих значајнији. Стопала су упорно понављала да су она толико јача да могу чак и да носају трбух унаоколо, на шта је трбух приметио: „Али, пријатељи моји добри, ако ја не бих уносио храну, ви не бисте могли ништа да понесете.“ – Lloyd W. Daly, *Aesop Without Morals* (New York: Thomas Yoseloff, 1961), p. 148.

Павле је често користио људско тело да би послао духовну поруку. За Павла, људско тело – и црква као тело Христово – састоји се од различитих делова са различитим способностима, од којих сви морају да раде заједно да би тело било здраво. У Ефесцима 4,1-16, Павле поново развија метафору тела коју је тако успешно користио раније (Римљанима 12,3-8; 1. Коринћанима 12,12-31). Христос је сада Глава тела, и Он снабдева тело „надареним“ људима који обезбеђују јединство тог тела, при чему сваки део – сваки члан цркве – својим способностима доприноси целини.

Павлова слика здравог, складног тела помаже нам да разумемо Божји циљ за нас: да будемо делови плодносне цркве уједињене у Христу.

ЈЕДИНСТВО ДУХА

Прочитајте Ефесцима 4,1-16. Како Павле охрабрује вернике да негују јединство цркве?

Другу половину посланице Ефесцима (поглавља 4–6) Павле почиње подстицајним позивом на јединство, који се и сам састоји из два главна дела. Прво, у Ефесцима 4,1-6 он тражи од верника да негују „јединство Духа“ показујући врлине које граде јединство (Ефесцима 4,1-3) – позив који он подушире наводећи, у поетском маниру, седам врсти „једноће“* (Ефесцима 4,4-6). Друго, у Ефесцима 4,7-16, Павле препознаје победоносног, прослављеног Исуса као Извор милости у људима који предводе проповедање еванђеља (Ефесцима 4,7-10), и описује како они, заједно са свим члановима цркве, доприносе здрављу, расту и јединству Христовог тела (Ефесцима 4,11-16).

На почетку поглавља, Павле позива хришћане да се владају „као што приликује вашем звању у које сте позвани“ (Ефесцима 4,1). Он ту користи глагол „владати се“, што значи „понашати се“ или „живети“ (видети Ефесцима 2,2.10; Ефесцима 4,17; Ефесцима 5,2.8.15). Кад говори о њиховом „звању“, Павле мисли на позив у хришћанску веру (Ефесцима 1,18; Ефесцима 2,4-6.13). Он подстиче вернике да практикују понашање које доприноси уједињењу, што одражава Божји коначни план (Ефесцима 4,9.10). Апостол почиње да наглашава ту мисао позивајући их да практикују врлине које воде јединству (Ефесцима 4,1-3), као што су понизност, кротост и трпљење.

Хајде да размотримо сваки од тих појмова.

Појам *понизности* Павле објашњава и у Ефесцима 4,2 и на другим местима, додајући му идеју: „Чините један другог већег од себе“ (Филипљанима 2,3). Понизност, дакле, не треба схватити у негативном смислу као омаловажавање себе (видети Колошанима 2,18.23), већ у позитивном смислу, као уважавање других и служење другима.

Кротост (Ефесцима 4,2) може да се објасни у смислу „не бити претерано импресиониран осећајем сопствене важности“ и такође означава „љубазност, обзирност, благод“: – Frederick Danker, ed., *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, 3rd ed. (Chicago: University of Chicago Press, 2000), p. 861.

И коначно, *трпљење* (негде преведено као „дуго трпљење“ или „стрпљиво подношење“) подразумева способност да се отрпи провокација или искушење.

Сви ти квалитети се, дакле, сустичу око идеје да се треба ослобађати осећаја сопствене важности и, уместо тога, посвећивати пажњу вредности других.

***Понизност, кротост, трпљење.* Размислите како нам ти атрибути могу помоћи да се ујединимо као народ. Како да научимо да негујемо те врлине?**

* „једност“ или „једноћа“ – филозофски појам који означава одсуство мноштва и подељености – прим. прев.

ЗАЈЕДНО КАО ЈЕДНО У ЈЕДНОМЕ

Којих седам врсти „једноће“ Павле наводи у прилог својој теми о јединству цркве? Коју поенту он жели да истакне том листом? (Ефесцима 4,4-6).

Та Павлова листа од седам врсти „једноће“ има поетски тон и одз-вања као подстицајна химна која се користила у Ефесу. Листа почиње тако што се два појма помињу заједно: „једно тело“ (што се односи на цркву као Христово тело – Ефесцима 4,12.16; Ефесцима 1,23; Ефесцима 5,23.29.30) и „један Дух“ (Ефесцима 4,4). Трећи се састоји у „једном наду звања својега“ (Ефесцима 4,4; упоредити са Ефесцима 4,1).

Листа затим наводи још три елемента – „један Господ“ (односи се на Христа), „једна вера“ (подразумева садржај онога у шта хришћани верују – Ефесцима 4,13; Колошанима 1,23; Колошанима 2,7; Галатима 1,23; 1. Тимотију 4,1.6) и „једно крштење“ (уп. Ефесцима 5,26), а завршава се проширеним описом Бога као Онога који је „један Бог и отац свију, који је над свима, и кроза све, и у свима нама“ (Ефесцима 4,6).

Шта Павле поручује овим поетским описом Бога Оца? На основу тога што је „Отац свију“, Бог је Створитељ. Остатак стиха описује у каквом је Бог однос, откад је свет створен, према „свима“ и свему што је створио. Павле се не бави јересима пантеизма (који поистовећује природу са Богом) нити панентеизма (који тврди да је свет укључен у Божје биће, мада га не испуњава у потпуности). Уместо тога, он говори о Божјој трансцендентности („који је над свима“), активној власти („који је... кроза све“) и иманентности („који је... у свима нама“).

Обратите посебну пажњу на две идеје у вези са јединством цркве (Ефесцима 4,1-6). Прво, јединство је духовна чињеница, укореењена у тих седам врсти „једноће“ – то је реалност коју треба славити (Ефесцима 4,4-6). Друго, то јединство захтева да покажемо ревност у његовом неговању и развијању (Ефесцима 4,3). Често ћемо имати разлога да жалимо због својих пропуста у остваривању тог јединства. Међутим, какви год да су ти наши пропусти, треба да се радујемо ономе што Бог у Христу ради за уједињење цркве, славећи теолошку реалност „јединства Духа“ (Ефесцима 4,3). То ће нас оспособити да се вратимо напорном раду на унапређењу тог јединства, али са новим осведочењем да тиме остварујемо Божје дело.

Прочитајте поново Ефесцима 4,4-6. Која осећања то буди у вама? Како би *требало* да се осећате, знајући шта тај текст говори о нашем јединству у Богу и са Богом кроз Христа?

УЗВИШЕНИ ХРИСТОС – ДАВАЛАЦ ДАРОВА

„А сваком од нас дата је милост како је Христос коме подарио. Зато се каже: Кад се попео на висину, за собом поведе сужње, и људима даре даде. Ово 'попео', шта друго значи него да је и сишао у доње, земаљске крајеве? А Онај који је сишао, исти је Онај који се и попео више од свих небеса, да све испуни“ (Ефесцима 4,7-10, ССП). Шта се овде дешава, и шта Павле хоће да каже овим стиховима?

Павле овде цитира стих Псалми 68,18, који гласи: „Ти си изашао на висину, довео си робље, примио дарове за људе, а и за оне који се противе да овдје наставаш, Господе Боже!“ Тај стих описује Господа, Јахвеа, као победничког војсковођу који се, пошто је поразио своје непријатеље, пење на узвишење на ком је изграђен његов главни град, са заробљеним борцима у својој свити (видети Псалми 68,1.2). Он затим прима данак („примио /си/ дарове“) од побеђених непријатеља (запазите како Павле, на основу ширег контекста 68. Псалма, прилагођава ту слику прослављеном Христу који „даје дарове“; видети Псалми 68,35).

Ако следимо структуру стиха Псалми 68,18, онда је *успон*, излазак на висину – Христово узнесење на небо (Ефесцима 1,21-23) – нешто што се најпре дешава, након чега следи *силазак*, током којег онај који је узвишен – прослављени Исус даје дарове и испуњава све. То је начин на који је Павле дочарао изливање Светог Духа (видети Дела 2). Такво виђење потврђује и текст Ефесцима 4,11.12, у ком се *дарови* које обезбеђује прослављени Исус поистовећују са даровима Духа.

„Христос се вазнео на Небо, заробио плен и дао дарове људима. Када се после Христовог вазнесења Дух излио као што је и било обећано, попут силовитог ветра, и испунио читаво место на коме су се ученици сакупили, какав је био резултат? Хиљаде су се обраћале у једном дану.“ – Елен Г. Вајт, *Свети Дух на путу спасења*, стр. 158 (оригинал).

Колико год да је дубоко значење тих неколико стихова из Ефесцима посланице, како можемо научити да црпемо утеху из свега што нам они откривају о томе шта је Христос учинио за нас и шта ће тек учинити, нарочито онда кад буде дошао као „пуни-на онога који све испуњава у свему“ (Ефесцима 1,23)?

ДАРОВИ ПРОСЛАВЉЕНОГ ИСУСА

Ослањајући се на стих Псалми 68,18, Павле је управо описао васкрслог, прослављеног, победоносног Исуса као Онога који људима даје дарове са висина. Које то „дарове“ прослављени Исус даје и у коју сврху? Ефесцима 4,11-13.

Павле препознаје четири групе „надарених“ људи који су део ризнице прослављеног Исуса, и које Он даје својој цркви: (1) апостоле; (2) пророке; (3) еванђелисте; (4) пастире и учитеље (структура грчког израза сугерише да је то једна група). Христос даје те дарове ради довршења важних дела: „Да се свети приправе за дјело службе, на сазидање тијела Христа“ (Ефесцима 4,12), „докле достигнумо сви у јединство вјере и познање сина Божијега, у човјека савршена, у мјеру раста висине Христове“ (Ефесцима 4,13).

Та последња порука била је од посебне важности за ране адвентисте, који су размишљали о духовном дару Елен Г. Вајт. Да ли Библија потврђује само оно деловање дара пророштва које се испољило у цркви у време апостола? Или ће тај дар наставити да се даје све до Христовог повратка? Рани адвентисти су одговор на то нашли у стиху Ефесцима 4,13, и објавили га кроз причу о капетану брода, који је био дужан да следи упутства која су му дата у вези са једном пловидбом. Кад се брод приближио луци, капетан је међу упутствима нашао информацију да ће им се успут придружити један кормилар, да би му помогао у управљању бродом. Да би остао веран првобитном упутству, капетан је морао да допусти том кормилару да се укрца и да следи даља упутства која ће му он дати. „Ко се сада држи тог оригиналног приручника? Они који одбацују кормилара, или они који га прихватају, као што им упутство налаже? Процени-те сами.“ – Uriah Smith, „Do We Discard the Bible by Endorsing the Visions?“, *Review and Herald*, January 13, 1863, p. 52.

Требало би да будемо посебно пажљиви кад утврђујемо идентитет „пастира“ (или „пастора“), „учитеља“, и „еванђелиста“, јер ми о тим позицијама размишљамо у контексту нашег времена. Међутим, колико смо у могућности да утврдимо, у Павлово време сви ти називи односили су се на вође лаике, који су служили у кућним црквама у Ефесу (уп. 1. Петрова 2,9; Дела 2,46; Дела 12,12).

Прочитајте стих Исаија 5,4: „Што је још требало чинити винограду мојему што му не учиних?“ Размислите о том стиху у контексту онога што нам је Бог дао кроз службу Елен Г. Вајт. Како би се то могло применити на њену службу?

РАСТЕЊЕ У ХРИСТУ

Која опасност прети христоликој зрелости цркве? Ефесцима 4,14.

Павле види једно окружење које се не разликује много од нашег, и у којем се различите идеје, преко оних које „заноси сваки вјетар науке“, „путем пријеваре“ намећу верницима. Он користи три врсте слика да би описао опасности од такве произвољне употребе теологије: (1) незрелост детињства – „да не будемо више мала дјеца“; (2) опасности на отвореном мору, где „љуља и заноси сваки вјетар науке“; (3) ризик да будемо преварени од стране вештих људи који, попут коцкара, изводе разне мајсторије. Павле фигуративно користи грчку реч *кубеиа* („бацање коцки“) да би означио „лукавство“ или „превару“.

Павле сматра да је склоност поделама важно обележје лажне науке; оно што храни тело, што му помаже да расте и да се одржи - то је добро, док је оно што га исцрпљује и разједињује - зло. Одвраћањем од учења која изазивају поделе и окретањем ка провереним и поузданим учитељима (Ефесцима 4,11), они ће напредовати ка истинској хришћанској зрелости, и одиграће значајну улогу у Христовом телу (Ефесцима 4,12.13; упоредити са Ефесцима 4,15.16).

У ком смислу здрава црква функционише као здраво тело? Ефесцима 4,15.16.

У Ефесцима 4,1-16, Павле се залаже за јединство цркве и наговара оне којима се обраћа да га активно негују. Мада јединство происходи из саме теологије (Ефесцима 4,4-6), оно ипак захтева напоран рад (Ефесцима 4,3). Један од начина на који можемо неговати јединство јесте да будемо активни „делови“ Христовог тела (Ефесцима 4,7-16). Свако од нас је део тог тела и треба да допринесе његовом здрављу и растењу (Ефесцима 4,7.16). Такође, сви треба да имамо користи од рада апостола, пророка, еванђелиста и пастора-учитеља (Ефесцима 4,11). Они, попут лигамената, тетива и „сваког зглавка“ (Ефесцима 4,16), имају улогу да нас повезују и помажу нам да заједно узрастемо у Христу, који је Глава тела (Ефесцима 4,13.15).

Који „ветрови науке“ дувају кроз нашу цркву данас, и како да им се чврсто супротставимо? Изнесите свој одговор у суботу у разреду.

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Следеће две напомене помоћи ће нам да проширимо своје разумевање текста Ефесцима 4,7-10:

1. *Превозијење стиха Ефесцима 4,9.* Неки преводиоци указују да до „силаска“ долази пре успињања (на пример: „Он је такође прво сишао“ – превод са енглеског: KJV, RSV, NASB). Неки други преводи пажљивије прате грчки текст, остављајући питање времена успона и силаска отвореним, што допушта гледиште изнето у поуди од уторка, да треба следити ток наратива из стиха Псалми 68,18, према којем се Христос најпре узнео на небо („изиђе“), а затим се спустио („сиђе“) у Духу.

2. *„Заплена плена“.* Цитирајући стих Псалми 68,18 из Старог завета на грчком, познатог као Септуагинта (старогрчки превод Старог завета), Павле у Ефесцима 4,8 користи израз који дословно гласи: „узео је заробљенике“ (што се огледа у неким преводима), а за који се обично сматра да значи „узео је са собом групу заробљеника“. Адвентисти седмог дана углавном сматрају да се тај израз односи на тренутак када је Христос, приликом свог узнесења, повео са собом на небо оне који су устали у посебном васкрсењу у време Његовог васкрсења (Матеј 27,51-53). Они представљају „обртани сног“, првину откупљених, које је Он представио Оцу по свом повратку у небеске дворе (видети: *The SDA Bible Commentary*, vol. 6, p. 1022; *Чежња векова*, стр. 834 /оригинал/; уп. *Чежња векова*, стр. 785, 786 /оригинал/). Друга могућност је да, у складу са Колошанима 2,15, тај одломак схватимо као слику Христове победе над Његовим непријатељима – сотоном и злим анђелима – који су приказани као поражени заробљеници.

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Упоредите листу „духовних дарова“ из Ефесцима 4,11 са сличним листама у следећим текстовима: 1. Коринћанима 12,4-11.27-30; Римљанима 12,4-8; 1. Петрова 4,10.11. Које сличности и разлике запажате?
2. Разговарајте у разреду о неким „ветровима науке“ који данас дувају у цркви. Запазите да нас Павле саветује да не допустимо таквим ветровима да нас заносе. На које конкретне начине можемо да заштитимо и себе и друге у цркви од штета које ти ветрови могу да нам нанесу?
3. Павле у целој посланици Ефесцима наглашава тему „јединства“. Међутим, да ли треба да тежимо јединству по сваку цену? Другим речима, у ком тренутку наша жеља за јединством може постати контрапродуктивна? Разговарајте о томе.

ЖИВОТ ПО УГЛЕДУ НА ХРИСТА И ГОВОР ИСПУЊЕН ДУХОМ

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 4,17-32; Колошанима 3,1-17; Захарија 3,3-5; Захарија 8,16; Исаија 63,10; Римљанима 8,16.26.27.

Текст за памћење: „Да одбаците, по првome живљењу, старoга човјека, који се распада у жељама преварљивијем; и да се обновите духом ума својега, и обучете у новoга човјека, који је саздан по Богу у правди и у светињи истине“ (Ефесцима 4,22-24).

Хозе Антонио је годинама живео као бескућник на улицама града Палма де Мајорка у Шпанији. Са сивом неуредном косом и брадом, изгледао је доста старије у односу на својих 57 година. Једног дана, Салва Гарсија, власник фризерског салона, пришао је Хозеу и понудио му потпуну промену изгледа.

Док је Хозе седео на столици у салону, читав тим вредних руку је секао, бојио и обликовао замршене праменове његове косе и браде. Затим је Хозе добио нову модерну одећу. А онда је дошло до великог открића! Док је седео пред огледалом, сузе су му грунуле. „Јесам ли то ја? Изгледам толико другачије! Нико ме неће препознати.“ Касније је додао: „Није то била само промена изгледа. То ми је променило живот.“

У тексту Ефесцима 4,17-32, Павле тврди да су верници доживели потпуни преображај. Они су скинули своје „старо ја“ и пригрлили свој нови идентитет. Слично Хозеовом искуству, то није само спољашња промена. То подразумева обновљење „духом ума својега“ (Ефесцима 4,23) и живљење „у правди и у светињи истине“ (Ефесцима 4,24). То је коренит преображај.

СИЛАЗНА СПИРАЛА ГРЕХА

Упоредите текст Ефесцима 4,17-32 са Колошанима 3,1-17. Како се Павле залаже код верника да живе на начин који охрабрује јединство цркве?

У претходном одељку, Ефесцима 4,1-16, Павле се бавио темом јединства цркве. Кад упоредимо стих Ефесцима 4,1 са стихом Ефесцима 4,17, запажамо колико су слична та два савета о томе како треба живети и понашати се. Та сличност сугерише да се Павле заправо бави истом темом – јединством и начином живота који га подупиру – али са једног новог и у почетку негативнијег становишта.

У Ефесцима 4,17-24, Павле пореди пагански начин живота, за који сматра да подрива јединство (Ефесцима 4,17-19), са истинским хришћанским обрасцима живљења који га подупиру (Ефесцима 4,20-24). Док читамо Павлову оштру критику развратног, паганског начина живота, требало би да се присетимо његовог чврстог уверења да су незнабошци такође откупљени од Бога преко Христа, и да им је понуђено пуно заједништво унутар Божјег народа (Ефесцима 2,11-22; Ефесцима 3,1-13). Дакле, он у Ефесцима 4,17-19, износи један негативан опис, ограничен на оне који су незнабошци „по тијелу“ (Ефесцима 2,11).

Павле није забринут због неких појединачних греха или поступака које чине нејевреји. Њега брине њихов образац понашања, силазна путања којом их води живот у стегама греха. У сржи текста Ефесцима 4,17-19 налази се слика једне безосећајне духовности – „у празности ума својега, који имају смисао тамо покривен“ (Ефесцима 4,17,18). Та безосећајна духовност је извор помраченог разумевања које се истиче на почетку тог одломка („удаљени су од живота Божијега за незнање које је у њима, за окамењење срца својих“ – Ефесцима 4,18), и развратног сексуалног понашања што се наглашава на њеном крају („који оставивши поштење предадоше се бесрамности, на чињење сваке нечистоте“, Ефесцима 4,19). Отуђени од Бога, они не знају како да живе и, одвојени од Његове спасоносне благодати, настављају да се крећу силазном спиралом греха и изопачености.

Какво је било ваше лично искуство са силом коју грех има да вас вуче наниже у све дубљу таму?

ДРАМАТИЧНА ПРОМЕНА ОБЛАЧЕЊА

Коју суштински битну поруку Павле жели да пренесе својим слушаоцима понављајући причу о њиховом обраћењу? (Ефесцима 4,20-24).

Пошто је описао њихов ранији, незнабожачки живот (Ефесцима 4,17-19), Павле не каже: „То није начин на који сте се поучили о Христу.“ Уместо тога, он узвикује: „Али ви тако не познасте Христа!“ (Ефесцима 4,20). Пошто је приметио да су Га верници којима се обраћа „чули“, и „у њему“ (Христу) се поучили (Ефесцима 4,21), Павле се даље залаже за усвајање христоликог живота користећи израз: „Као што је истина у Исусу“ (Ефесцима 4,21). За Павла, приступање вери се своди на личну повезаност са Христом, толико живу и стварну да се може описати као „познање Христа“. Тиме признајемо да је васкрсли и прослављени Исус жив и присутан међу нама. Ми смо обликовани Његовим примером и учењима, и показујемо оданост Њему као свом живом Господу. Отварамо свој живот за Његово активно вођство и усмеравање путем Духа и Речи.

Павле нам каже да усвајање христоликог живота захтева три процеса, које он дочарава помоћу одеће: (1) „свући се“ (Чарнић), односно одвратити се од старог начина живота (Ефесцима 4,22); (2) доживети унутрашњу обнову (Ефесцима 4,23); и (3) „обући“ се у нови, боголики образац живота (Ефесцима 4,24). Та Павлова метафора одговара старозаветној употреби одеће као симбола грешности (нпр. Псалми 73,6; Захарија 3,3,4; Малахија 2,16), али и спасења (нпр. Исаија 61,10; Језекиљ 16,8; Захарија 3,4,5).

У древна времена, мушкарци су носили тунику до колена као доњи веш, и огртач или мантију који су им пружали заштиту од сунца. Слично томе, и жене су носиле тунику и огртач. Културе које су приказане у Библији биле су усмерене на преживљавање. Одећа је била драгоцен, скупа и дуго се чувала. Било је необично имати више од једног комплета одеће. Квалитет и стил те одеће означавали су идентитет и статусне особености носиоца. Промена одеће, замена једног комплета одеће другим, био је необичан и важан догађај (а не безначајна појава каква је данас у многим културама). Павле, дакле, замишља ту промену у животу као нешто тако приметно као што би замена једног комплета одеће другим била у контексту првог века.

У чему се састоји разлика, кључна разлика, између учења о Христу и упознавања Христа?

ГОВОР КОЈИ ГРАДИ ЈЕДИНСТВО, ЈЕЗИК БЛАГОДАТИ

Који вам је од Павлових савета у вези са употребом говора међу верницима, сада најважнији? Зашто? (Ефесцима 4,25-29).

У тексту Ефесцима 4,25-32 Павле у више наврата користи једну занимљиву структуру, коју добро илуструје стих Ефесцима 4,25: прво иде негативна заповест („одбаците лаж“), затим позитивна заповест („говорите истину сваки са својим ближњим“), а онда образложење („јер смо уди један другоме“, што би требало да значи: „Јер смо чланови једног тела, и повезани смо једни с другима као делови тог тела“). Павлово подстицање да се „говори истина“ није позив да се другим члановима цркве супротстављамо нетактичним изношењем чињеница. Павле алудира на стих Захарија 8,16, који охрабрује говорење истине као начин неговања мира.

Будући да у Ефесцима 4,31 Павле забрањује гнев и љутити говор, то ни његове речи у Ефесцима 4,26 не дају допуштење да се гнев испољава унутар заједнице верника. Уместо тога, Павле признаје могућност да се гнев јави, ограничавајући његово испољавање у смислу: „Ако се наљутите, не дозволите да то прерасте у много озбиљније зло.“

А онда Павле наизглед скреће са своје главне теме и упућује негативну заповест лоповима: „Који је крао више да не краде“ (Ефесцима 4,28). Затим, у складу са позитивном заповешћу, некадашњи лопов треба „да се труди, чинећи добро рукама својима“ (Ефесцима 4,28; видети такође 1. Коринћанима 4,12; 1. Солуњанима 4,11). И на крају добијамо образложење: „Да има шта давати потребном“ (Ефесцима 4,28). Можда Павле овде убацује ту поруку лоповима због повезаности која постоји између крађе и обмањујућих речи, што је илустровано причом о Ананији и Сапфири у тексту Дела 5,1-11. Павлова вера у Христову преображавајућу силу толико је јака да он замишља како лопови могу да постану добротворци!

Затим, Павле заповеда: „Никаква рђава ријеч да не излази из уста вашијех“ (Ефесцима 4,29), чиме дочарава како нека деструктивна реч наизглед незауостављиво хрли ка уснама да би извршила своје рушилачко дело. Међутим, с позитивне стране, Павле замишља да сваки негативан исказ не само да може бити заустављен, већ и замењен изјавом која задовољава следећа три критеријума: (1) „добра /је/ за назидане“, (2) износи се „где је потребно“ и (3) „да слушаоцима буде благотворна“ (Ефесцима 4,29, Чарнић). Кад би само све наше речи биле такве!

СВЕТИ ДУХ У ЖИВОТУ ВЕРНИКА

Расправљајући о вербалним гресима унутар хришћанске заједнице, коју опомену Павле износи у вези са присуством Светог Духа међу верницима? Ефесцима 4,30.

Павле истовремено нуди претеће упозорење и дирљиво обећање. Греси које чинимо једни против других у цркви нису нека ситна дела са ситним последицама – оно што посебно жалости Светог Духа је кад Божји дар говора злоупотребљавамо да бисмо унижавали друге (Ефесцима 4,25-27.29.31.32). То што Павлове речи као да представљају одјек стиха Исаија 63,10 додатно наглашава озбиљност тог упозорења: „Али се одметаше и жалостише свети дух његов; зато им поста непријатељ, и ратова на њих.“

У виду охрабрујућег обећања, Павле потврђује да Свети Дух запечаћује вернике од дана кад су прихватили Христа (Ефесцима 1,13.14) до „дана избављења“ (Ефесцима 4,30). Однос Духа према вернику није колебљив већ трајан. Кад верници занемаре присуство Духа у себи, заштравајући Божји дар говора, не каже се да Дух *одлази*, већ да *тугује*. Дух намерава да остане присутан у верницима, означавајући их као Божје власништво које је под Његовом заштитом, све до Христовог повратка.

Павле наглашава у потпуности божанску природу Духа као „светога Духа Божијега“ и истиче да је Он *личност* тиме што Га приказује као *ожалошћеног*. (Видети такође Римљанима 8,16.26.27; 1. Коринћанима 2,10.13; 1. Коринћанима 12,11; Галатима 5,17.18.)

Морамо пажљиво да приступамо расправи о тајни Божанства. Дух је једно са Оцем и Сином, а истовремено је и различит од Њих. „Дух има сопствену вољу и доноси одлуке у складу с тим. Он се може ожалостити и на Њега се може хулити. Такви изрази се не користе само за силе и утицаје, већ представљају карактеристике личности. Да ли је онда Дух личност као што смо ви и ја? Не, ми само користимо ограничену људску терминологију да бисмо описали појаве божанског порекла, а Дух је нешто што људска бића никад не би могла да буду.“ – Paul Petersen, *God in 3 Persons – In the New Testament* (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 2015), p. 20.

Дакле, „Свети Дух Божји“ је тај који живи у тако блиском додиру с нама да се каже да наши поступци утичу на Њега. Ми делимо живот са једним чланом Божанства, који нам је посвећен у оквиру трајног односа који нас *запечаћава* до краја времена. Како би наша вера требало да одговори на ту невероватну истину?

БЛАГОСТ (А НЕ ГОРЧИНА)

Говорећи о „дану избављења“ (Ефесцима 4,30), Павле управо пози-
ва читаоце да своју употребу говора размотре у контексту Христовог
другог доласка. За текст Ефесцима 4,31.32 би се, дакле, могло рећи да
се бави употребом говора док се приближавамо том великом догађају.

**У светлу Христовог повратка, које ставове и понашања у вези
са говором треба одбацити? Које ставове и понашања треба
прихватити? Ефесцима 4,31.32.**

У последњој опомени у тексту Ефесцима 4,17-32, Павле поново из-
риче негативну заповест, препознајући шест порока који треба да се
„узму од вас“ (Ефесцима 4,31), затим даје позитивну заповест да бу-
демо благи, милостиви и спремни да праштамо (Ефесцима 4,32), а на
крају пружа и образложење. Верници треба да опраштају једни други-
ма „као што је и Бог у Христу опростио вама“ (Ефесцима 4,32). Листа
од шест порока почиње и завршава се општим, свеобухватним изра-
зима, „свака горчина“ и „свака пакост“, а између њих се налазе четири
додатна израза: „гњев“, „љутина“, „вика“ и „хула“ (Ефесцима 4,31).

Последњи од њих је превод грчке речи *бласфемиа*, који се код нас
користи као технички израз за погрдан говор против Бога. Међутим,
на грчком се тај израз може односити на Бога, али и на људе, и озна-
чава се као „клевета“ или „зло говорење“. Изгледа да, на тој листи,
одређени ставови (горчина, гнев, љутња) прерастају у љутити говор
(вика, клевета). У суштини, Павле „демилитаризује“ хришћански
говор. По њему, ставови који подстичу љутити говор, и реторичке
стратегije које га користе, треба да се уклоне из хришћанског арсенала.
Хришћанска заједница напредује и јединство се негује (упореди-
ти са Ефесцима 4,1-16) једино тамо где се све то оставља по страни.

Говорење зла, међутим, не треба толико сузбијати колико за-
мењивати. Наши разговори и понашање унутар Христове породице
– а и изван ње – не треба да извиру из осећања гнева, већ да буду
мотивисани добротом, благонаклоношћу и праштањем по највишем
од свих узора – праштањем које Бог нама пружа у Христу (Ефесцима
4,32). Павле представља „вертикално праштање“ (које Бог нама пружа)
као модел „хоризонталног праштања“ (које ми пружамо једни
другима; уп. Колошанима 3,13; Матеј 6,12.14.15).

**Размислите о снази својих речи. Како можете да их користите
за подизање, охрабривање и за изградњу вере?**

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

„Нека ваши разговори буду такве природе да вам због њих не буде потребно покајање. 'Не ожалостивајте светог Духа Божијега, којијем сте запечаћени за дан избављења'... Ако имате љубави у свом срцу, тежићете да утврђујете и изграђујете своју браћу у пресветој вери. Ако се појави гласина која је штетна по карактер вашег пријатеља или брата, немојте подстицати ширење таквих зловних речи. То је дело непријатеља. Љубазно подсетите онога ко их изговара да Божја Реч забрањује такве разговоре.“ – Ellen G. White, *Advent Review and Sabbath Herald*, June 5, 1888.

Како би се ваша локална црква променила кад бисте се ви и сви остали чланови обавезали да живите у складу са заклетвом која би се састојала од следећих изјава:

1. Желим да мој утицај у породици адвентиста седмог дана и шире буде позитиван, да охрабрује, изграђује веру и подиже морал (Ефесцима 4,29).
2. Присећајући се Христових позива на јединство и љубав, уложићу више енергије у то да подржим људе који раде и говоре оно за шта верујем да је добро, него у то да укажем на пропусте оних за које сматрам да нису у праву (Јован 13,34.35; Јован 17,20-23; Ефесцима 4,1-6; 1. Солуњанима 5,9-11).
3. Када се с неким не слажем, ипак ћу јасно изразити поштовање према њој или њему као некоме с ким делим исту веру. Поћи ћу од претпоставке да је то особа од интегритета и да је посвећена Христу. Своје мишљење, које се разликује од његовог или њеног, изнећу благо и без оштрине (Ефесцима 4,31.32).
4. Живећу радосно, тражећи сваку прилику да изграђујем и подупирем своју сабраћу, док чекам Христов повратак (Ефесцима 4,29.30; Галатима 6,2; Јеврејима 10,24.25).

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Прегледајте 11 места у посланици Ефесцима где Павле описује како три члана Божанства блиско сарађују на спасењу човечанства. Како то стално наглашавање њихове сарадње утиче на наше разумевање Божанства? Ефесцима 1,3-14; Ефесцима 1,15-23; Ефесцима 2,11-18; Ефесцима 2,19-22; Ефесцима 3,1-13; Ефесцима 3,14-19; Ефесцима 4,4-6; Ефесцима 4,17-24; Ефесцима 4,25-32; Ефесцима 5,15-20; Ефесцима 6,10-20 (где се име „Господ“, Ефесцима 6,10, односи на Христа).
2. Како се Павлови савети о хришћанском начину говора (Ефесцима 4,25-32) могу применити у ово доба „комуникације путем рачунара“, која се пречесто злоупотребљава за дигитално насиље и анонимно, онлајн убиство личности?

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 5,1-20; 1. Коринћанима 5,1-11; Откривење 16,1-16; Колошанима 4,5; Приче 20,1; Приче 23,29-35; Дела 16,25.

Текст за памћење: „Гледајте дакле да уредно живите, не као немудри, него као мудри; пазите на вријеме, јер су дани зли. Тога ради не будите неразумни, него познајте што је воља Божија“ (Ефесцима 5,15-17).

Не тако давно, у Уједињеном Краљевству стављен је на аукцију један кристални бокал. Аукционари су га описали као „француски бокал за вино из деветнаестог века“, процењујући његову вредност на 200 америчких долара. Међутим, два проницљива понуђача препознала су тај бокал као изузетно редак предмет исламског порекла. Његова права вредност на крају је процењена на 5 милиона фунти (око 6,5 милиона долара). Шта је навело тог понуђача да пристане на такву погодбу? Он је знао нешто што аукционар није – праву вредност бокала.

У Ефесцима 5,1-20, Павле супротставља паганске вредности онима које цене верници. Пагани су простачки говор (Ефесцима 5,4), пијанство (Ефесцима 5,18) и разврат (Ефесцима 5,3.5) оцењивали као велико животно богатство. Верници, међутим, знају да долази коначни дан суда, када ће права вредност свега постати очигледна (Ефесцима 5,5.6). Отуда, уместо да придају вредност забави и пијанству, они се диве, између осталог, „свакој доброты и правди и истини“ (Ефесцима 5,9) у Христу. С тим у вези, Павле их подстиче да прихвате погодбу која им је понуђена у Христу, с обзиром да (као и сви ми) живе на прагу вечности (Ефесцима 5,15-17).

„НЕГО ЈОШ ЗАХВАЉИВАЊЕ“

**У ком смислу Павле упућује вернике да се „угледају на Бога“?
Видети Ефесцима 5,1.2.**

Павле подстиче вернике у Ефесу да живе у љубави, што је позив важан за оно што он хоће да каже у овом делу посланице (видети Ефесцима 5,8.15). То „живљење у љубави“ (видети Ефесцима 5,2) треба да буде по узору на Христову љубав према нама (упоредити са Ефесцима 4,32), изражену кроз Његову жртву помирења. Павле утврђује четири битне појединости о тој жртви: 1. Она је мотивирана љубављу и Бога Оца (Ефесцима 5,1) и самог Христа (Ефесцима 5,2); 2. Она је заменичка, јер Христос умире уместо нас. Христос није пасивна жртва – Он се сам предао за нас; 3. Према сликовитој симболици службе у старозаветном светилишту, Христова смрт је такође и жртва која се приноси Богу; 4. Бог је прихватио ту жртву, будући да је она окарактерисана као „слатки мирис“ (Ефесцима 5,2; уп. 2. Мојсијева 29,18; 3. Мојсијева 2,9; Филибљанима 4,18).

Затим се, у тексту Ефесцима 5,3-5 уводи део у ком се изражава забринутост због сексуалне етике. Младим обраћеницима у Ефесу претила је опасност да се одврате од свог хришћанског позива и допусте да буду поново увучени у сексуално понашање које би негирало њихово хришћанско сведочење (уп. 1. Коринћанима 5,1-11; 1. Коринћанима 6,12-20; 2. Коринћанима 12,21).

С једне стране, грчко-римски свет првог века отворено је показивао моралну поквареност и разврат, што је описано и на другим местима у Новом завету (видети: 1. Коринћанима 6,9; Галатима 5,19; Ефесцима 4,17-19; Колошанима 3,5). На пример, на банкетима богатих људи редовно се могло видети понашање какво Павле осуђује у Ефесцима 5,3-14: пијанство, скаредан говор, смела забава и неморални поступци. Поред тога, урбани центри су пружали анонимност и одсуство стега, што је подстицало неморално сексуално понашање. С друге стране, многи су у том друштву водили живот пун врлина и били заговорници строгог морала. Кад Нови завет наводи листе порока и врлина, као и правила кућног понашања (нпр. Ефесцима 5,21-6,9; Колошанима 3,18-4,1), његови аутори се позивају на теме које су биле актуелне у ширем контексту грчко-римског света. Тај свет, истовремено развратан и честит, помаже нам да разумемо Павлове савете о избегавању неморалног понашања какво практикују пагани, и његову жељу да верници буду опрезни у свом поступању и тако стекну добар углед међу онима изван цркве.

Како се Павлове речи о сексуалном понашању могу применити на вашу културу, где год да живите?

ЖИВЕТИ КАО ШТО ПРИЛИЧИ ДЕЦИ ВИДЕЛА

Павле пише: „Нико да вас не вара празнијем ријечима; јер овијех ради иде гњев Божиј на синове непокорности“ (Ефесцима 5,6).

За некога ко чини разне грехе без стида и кајања, Павле каже да је као „блудник, или нечист, или лакомац“ (Ефесцима 5,5, Чарнић). Он отворено износи свој суд – они који су у Христу и који су предреджени да буду део Његовог будућег царства, не треба да се понашају на исти начин као и они који то нису (Ефесцима 5,5). Њега брине утицај „празних речи“. Наиме, верници би простачким изражавањем могли бити заведени да помисле како сексуални грех није никакав табу, или би чак и сами могли бити увучени у такве грехе (Ефесцима 5,6). Онај ко допусти себи да буде на тај начин преварен, упозорава Павле, ризикује да доживи Божји суд на крају времена – „гњев Божиј“ који долази „на синове непокорности“ (Ефесцима 5,6).

Израз „гњев Божиј“ наводи на размишљање. То што је тај гнев *Божји* указује на различитост од уобичајеног, ђудљивог, људског гнева (уп. Ефесцима 4,31). То је заслужен одговор трпељивог, праведног Бога на тврдоглаво одавање злу, а не суманута, експлозивна реакција на неки ситан прекршај. Штавише, помињање *божанског гнева* најчешће се јавља у контексту надахнутих, библијских упозорења о предстојећем Божјем суду (нпр. Откривење 6,12-17; Откривење 16,1-16; Откривење 19,11-16). Бог упозорава на свој предстојећи суд – што је дело благодати, с обзиром да су људска бића, као „рођена дјеца гњева“, (Ефесцима 2,3), подложна том суду.

**Зашто Павле упозорава вернике да не постану саучесници од-
носно „заједничари“ грешника? (Ефесцима 5,7-10).**

Уместо тога, он их подстиче: „Као дјеца видјела живите“ (Ефесцима 5,8), и додаје следећу заповест: „Истражујте што је Богу угодно“ (Ефесцима 5,10). Паганину причињава задовољство „блуд и свака нечистота или лакомост“ (Ефесцима 5,3, Чарнић). Међутим, циљ верника је драматично другачији – не да угоди себи, већ да угоди Богу (уп. Римљанима 12,1; 2. Коринћанима 5,9; Јевреји 13,21; где се користи иста грчка реч, *euarestos*, што значи „угодно“ или „прихватљиво“). Верник настоји да одражава Христово самопожртвовање („живите у љубави, као што је и Христос љубио нас, и предаде себе за нас“, Ефесцима 5,2).

Које су неке од „празних речи“ којих у данашње време морамо да се чувамо?

„УСТАНИ ТИ КОЈИ СПАВАШ!“

Прочитајте текст Ефесцима 5,11-14. Које снажно упозорење Павле овде износи и како се то односи на нашу садашњу ситуацију?

Да бисмо разумели текст Ефесцима 5,11-14, корисно је запазити да Павле у више наврата нуди следећа два савета, наизменично: (1) живите као „дјеца видјела“ – животом који прославља Бога (Ефесцима 5,8; видети такође Ефесцима 5,1.2.4.9-10.11.13.14); (2) немојте практиковати сексуално неморалан начин живота који се супротставља Богу, чинећи „безродна дјела таме“ (Ефесцима 5,11; видети такође Ефесцима 5,3-4.5-8.12).

Да бисмо разумели стих Ефесцима 5,11, можемо се осврнути на паралелне савете у тексту Ефесцима 5,8-10. Верници пред неверницима треба да живе као „видјело у Господу“ и „дјеца видјела“ (Ефесцима 5,8). Суштина свега тога је да се види и јасно покаже да је „род духовни у свакој доброты и правди и истини“ (Ефесцима 5,9). Павле се, дакле, залаже за стратегију испољавања Божје доброты. Верници треба да разоткрију безродна дела таме, показујући наочиглед свих шта би била праведна алтернатива.

Осим тога, смели, поетски језик стихова 13-14 можемо схватити као Павлову одважну тврдњу да верници, испољавајући „род духовни“ (Ефесцима 5,9), могу придобити световне људе за веру у Христа: „А све што се изобличава, обелодањује се; јер све што се на видело износи – светлост је“ (Ефесцима 5,13.14, Чарнић). Кад се декадентни живот изложи светлости, световни људи могу да сагледају какво је заправо њихово понашање („обелодањује се“) – без будућности и подложно гневу (Ефесцима 5,5.6), и да искусе прелазак из таме у светлост („јер све што се на видело износи – светлост је“). То је исти преображај који су и сами Павлови читаоци из Ефеса доживели кад су поверовали (Ефесцима 5,8).

А шта да кажемо о песми или химни у Ефесцима 5,14, која користи језик повезан са васкрсењем мртвих на крају времена (уп. Ефесцима 2,1.5), упућујући јасан позив на буђење из духовног сна како би се доживело Христово преображујуће присуство? Будући да је текст Исаија 60,1-3, на који се Павле овде по свему судећи осврће, био упућен Божјем народу, Израелу, на химну/песму из Ефесцима 5,146 можемо гледати као на снажан позив хришћанским верницима да се пробуде, и преузму улогу коју имају као мисионари – носиоци Христове светлости у овом помраченом свету (уп. Филиплјанима 2,14-16; Матеј 5,16).

Како да практикујемо начин живота који разоткрива праву природу дела таме?

ЗГРАБИТИ ПОВОЉНУ ПОНУДУ

Текст Ефесцима 5,1-20 Павле закључује са два низа савета: Ефесцима 5,15-17 и Ефесцима 5,18-20, чиме довршава овај део посланице, у ком се посебно бави сексуалном чистотом. Први низ почиње опоменом: „Гледајте дакле да уредно живите, не као немудри, него као мудри“ (Ефесцима 5,15), коју касније понавља речима: „Не будите неразумни, него познајте што је воља Божија“ (Ефесцима 5,17). А између је позив: „Пазите на вријеме“ (Ефесцима 5,16).

Размотрите Павлове савете о томе како да живите на начин који одражава мудрост стечену путем молитве и духовног промишљања (Ефесцима 5,15-17). У чему се огледа разлика у понашању између неразумних и „мудрих“? Шта значи „пазити на време“?

У посланици Ефесцима, Павле у више наврата користи уобичајену старозаветну метафору „ходања“ да би описао начин живота (Ефесцима 2,2.10; Ефесцима 4,1.17; Ефесцима 5,2.8). Овде, у Ефесцима 5,15-17, он жели да подстакне вернике на савесно учеништво. Као што треба пажљиво ходати кад пролазите неравном и мрачном стазом, тако верници треба пажљиво да гледају да „уредно живе“ (Ефесцима 5,15). А с обзиром да стих Ефесцима 5,15 налази своју паралелу у Ефесцима 5,17, ту можемо потражити објашњење за то шта значи живети као мудри људи. Ми не треба да тражимо мудрост у себи. Бити mudar значи посегнути изван себе и спознати „што је воља Божија“ (Ефесцима 5,17).

Такво савесно учеништво Павле охрабрује и једном живописном сликом. У изразу „пазите на вријеме“ (Ефесцима 5,16; или „паметно користите време“, ССП), он употребљава глагол *εκαγοραζο* (уп. Колошанима 4,5). То је у ствари израз преузет из света трговине, и представља наглашени облик глагола „куповати“, што би значило: „уграбити повољну понуду“ док чекамо Христов повратак. За „време“ је овде употребљена грчка реч *καιρος*, која описује повољан тренутак или указивање прилике. Према томе, „време“ које нам је преостало до краја представља период посебних погодности, који треба искористити у потпуности. То је уједно и тешко време, зато што су „дани зли“ (Ефесцима 5,16; упоредити са Ефесцима 6,13, Галатима 1,4), и зато што у „вијеку овога свијета“ доминира кнез „који влада у вјетру“ (Ефесцима 2,2).

Док се надају Христовом повратку, верници живе у тешко време које Павле дочарава сликом трговања – пуног ризика али и повољних прилика. Верници, дакле, треба пажљиво да користе преостало време, попут оних који трагају за повољним ценама током краткотрајне распродаје, када се нуде велики попусти. И мада не можемо да купимо спасење, то је ипак прикладна слика која поручује: зgrabите одмах то што вам се нуди у Христу.

БОГОСЛУЖЕЊЕ ПУНО ДУХА (ЕФЕСЦИМА 5,18-20)

У тексту Ефесцима 5,18-20, Павле замишља хришћане окупљене на богослужењу. Шта они, према његовим речима, раде на том богослужењу?

У последњем аргументу који износи у тексту Ефесцима 5,1-20, апостол наговара вернике да се одврате од употребе вина које отупљује ум, и да уместо тога заједно искусе присуство и силу Духа. Павле забрањује пијанство (позивајући се вероватно на текст Приче 23,31 из грчке верзије Старог завета), што нас наводи на закључак да он заправо има на уму забрану употребе алкохола какву налазимо у мудросној литератури (Приче 20,1; Приче 23,29-35). Зла која настају као последица пијанства укључују груб, вулгаран говор, безумље, неморал и идолопоклонство (Ефесцима 5,3-14). Све то треба заменити промишљеним, Духом надахнутим обожавањем Бога. Павлов кључни подстицај да будемо испуњени Духом ближе је одређен низом глагола у Ефесцима 5,19-21 („говорећи у псалмима“; „пјевајући и припијевајући“; „захваљујући“; „слушајући се међу собом“).

Опомену „него се још испуњавајте духом“ (Ефесцима 5,18) Павле овде примењује на заједницу, имајући на уму вернике окупљене током Духом надахнутог обожавања Бога, којим се негује јединство (Ефесцима 4), а што је у супротности са егоцентричним, паганским понашањем и богослужењем (Ефесцима 5,1-18). У овој скици ранохришћанског богослужења доминира музичко слављење. Каже се да је црква рођена кроз песму, а овај одломак, заједно са Колошанима 3,16, пружа најбољи доказ за ту тврдњу (уп. Дела 16,25; Јаков 5,13).

У богослужењу постоји изванредан „хоризонтални“ елемент јер, певајући, чланови цркве на неки начин „говоре међу собом“ (Ефесцима 5,19). Међутим, конкретан предмет тих музичких хвалоспева је Господ, који се, као што је назначено у Ефесцима 5,20, препознаје као „Господ Исус Христос“ (уп. Колошанима 3,16). Захвалност из Ефесцима 5,20, описана упоредо са музичким хвалоспевима из Ефесцима 5,19, треба да се принесе „Богу и оцу“ „у име Господа нашега Исуса Христа“. У изразу „пјесмама духовнијем“ придев „духовни“ (грчки, *пнеуматикос*) истиче улогу Светог Духа у богослужењу, јер тај израз описује песме које су надахнуте и испуњене Светим Духом. Павлова скица раног хришћанског богослужења, дакле, приказује сва три члана Божанства као активне учеснике.

Како можете употребити музику да бисте побољшали сопствено искуство богослужења?

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Ако се осврнемо на текст Ефесцима 5,1-20 у целини, видимо како Павле заузима чврст став против греха и зла, а посебно зла у виду сексуалног неморала и вулгарног изражавања. Он није спреман да прихвати присуство било каквог нечасног понашања међу Божјим народом. Уместо тога, он позива вернике у Ефесу да покажу висока мерила у понашању, „као што се пристоји светима“, и да прихвате идентитет који имају као „љубазна дјеца“ Божја (Ефесцима 5,1-10). Усуђује се да верује у то да хришћани, кад се тако понашају у својој заједници, испуњавају таму светлошћу, и одвлаче своје ближње од самопоражавајућег начина живота, водећи их ка истини и Божјој милости (Ефесцима 5,11-14).

Павле замишља како се црква, покренута обновљеним заветом да живи „као дјеца видјела“ док чека Христов повратак (Ефесцима 5,8; видети и Ефесцима 5,15.16), и благословена Христовим присуством (Ефесцима 5,14), окупља на богослужењу. Будући да су верници мотивисани својим статусом „љубазне деце“ Божје и Христовом смрћу за њих (Ефесцима 5,1.2), и испуњени Духом (Ефесцима 5,18), њихово богослужење се одликује енергијом и радошћу, док заједно певају хвалу своме Господу, Исусу Христу, и Богу Оцу. Чврсто се држећи небеске реалности, они славе своју наду у будућност, укоренењу у причи о томе шта је Бог учинио, шта сада чини, и шта ће тек остварити кроз Исуса Христа, њиховог Господа (Ефесцима 5,18-20).

Схваћен на такав начин, овај одломак постаје нешто много више од низа неповезаних заповести о хришћанском живљењу. То постаје пророчки позив који се тиче хришћанског идентитета, посвећења, заједнице и богослужења на крају времена – заносом испуњени позив да се „прихвати повољна понуда“ у данима који су преостали до Христовог повратка (Ефесцима 5,16).

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Како данашњи верници, суочени са културом која своје вредности пропагира 24/7/365 преко све већег броја медија, могу да усвоје Павлова висока мерила понашања?
2. Које стратегије би верници данас могли да примене како би проникли у оно „што је Богу угодно“ (Ефесцима 5,10) и „што је воља Божија“ (Ефесцима 5,17)?
3. Неко би могао да помисли како Павлова забрана да се међу верницима говори о сексуалном неморалу (Ефесцима 5,3.4) значи да не би требало уопште да се бавимо питањима недоличног сексуалног понашања и злостављања. Зашто би то био неодговарајући закључак?
4. На које начине наше савремено друштво обнавља паганске обичаје, сличне онима којима се Павле бавио у своје време?

МУЖЕВИ И ЖЕНЕ – ЗАЈЕДНО КРАЈ КРСТА

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 5,21-33; Филибљанима 2,3.4; Језекиљ 16,1-14; 2. Коринћанима 11,1-4; 1. Мојсијева 2,15-25.

Текст за памћење: „Мужеви! љубите своје жене као што и Христос љуби цркву, и себе предаде за њу, да је освети очистивши је купањем воденијем у ријечи; да је метне преда се славу цркву, која нема мане ни мрштине, или такога чега, него да буде света и без мане“ (Ефесцима 5,25-27).

У Ефесцима 5,21-33, Павле се надовезује на идеју да верници треба да се слушају и потчињавају међу собом (Ефесцима 5,21), затим даје савет хришћанским женама (Ефесцима 5,22-24), па онда мужевима (Ефесцима 5,25-32), и завршава сажетим упутством и једнима и другима (Ефесцима 5,33).

Читајући тај савет, данашњи проучаваоци Библије могу чути васкрслог Христа како говори о нашим односима. Ми смо упућени да тако поступамо, када текст Ефесцима 5,21-6,9 схватимо као Павлов начин да велику тему своје посланице, јединство, примени, овог пута на хришћанску породицу. Мада оштро критикује погрешне друштвене обрасце старог човека (видети Ефесцима 4,22), он такође слави стварање новог човека (видети Ефесцима 2,15), уденутог у ширу заједницу са свим њеним мањкавим друштвеним обрасцима. Унутар тих образаца, верници показују слободно деловање једне нове силе, Светог Духа (Ефесцима 2,22; Ефесцима 3,16; Ефесцима 5,18-21; Ефесцима 6,17.18), и нове етике по узору на Христа (Ефесцима 4,13.15.20-24.32; Ефесцима 5,2.10.17.21-33), што указује на коначно испуњење Божјег плана за Његов народ и читав свет.

САВЕТ ХРИШЋАНСКИМ ЖЕНАМА

Павле почиње једним уметнутим стихом, Ефесцима 5,21, чиме повезује почетак поглавља, Ефесцима 5,1-20, са текстом Ефесцима 5,22-33, у ком се залаже да се чланови цркве покоравају једни другима (уп. Марко 10,42-45; Римљанима 12,10; Филибљанима 2,3.4). Верници треба то да чине „у страху пред Христом“ (Ефесцима 5,21, Чарнић), што је прва од неколико прилика у којима Павле препознаје однос са Христом као најважнији и одлучујући однос у животу верника.

На шта Павле мисли кад подстиче чланове цркве да се покоравају једни другима? Како да разумемо ту идеју? (Ефесцима 5,21).

Павле такође позива хришћанске жене да слушају „своје мужеве као Господа“ (Ефесцима 5,22), појашњавајући да заправо говори о потчињавању жена мужевима (видети такође 1. Петрова 3,1.5). Кад каже да оне то треба да чине „као Господу“, да ли Павле мисли да жена треба да се покорав свом мужу као да је Христос, или, заправо, сматра да се Христос налази у оном истинском и највишем фокусу њеног потчињавања?

Имајући у виду Ефесцима 6,7, где се робови позивају да служе драговољно „као Господу, а не људима“ (Чарнић), и Колошанима 3,18, где се од жена тражи да се својим мужевима покоравају „као што приличи у Господу“ (Чарнић), том другом гледишту треба дати предност. Жене су и саме вернице које, у крајњој линији, морају поштовати Христа више од својих мужева.

У обе те посланице, Колошанима и Ефесцима, Христос – и само Христос – препознаје се као Глава Цркве, која је Његово тело (Ефесцима 1,22; Ефесцима 5,23; Колошанима 1,18): „Христос /је/ глава цркви, и он је спаситељ тијела“ (Ефесцима 5,23). По аналогији, муж је „глава жени“ (Ефесцима 5,23), при чему верност цркве Христу служи као модел за оданост жене свом мужу. У овом тексту се полази од претпоставке да је реч о браку пуном љубави и брижности, а не о неком нефункционалном односу. Те стихове не треба тумачити у смислу да допуштају било какав облик породичног злостављања.

У светлу овога што смо управо прочитали, зашто је следећи савет толико важно запамтити? Ако је муж „груб, неуљудан, бучан, егоистичан, оштар и надмен човек, нека никад не изговори да је муж глава жени и да му се она мора у свему покоравати. Јер он није Господ, није чак ни муж у правом смислу те речи.“ – Елен Г. Вајт, *Темељи срећног дома*, стр. 117 (оригинал).

ЦРКВА КАО ХРИСТОВА НЕВЕСТА – 1. ДЕО

Упоредите стихове Ефесцима 5,25-27.29 са причом о наочету из текста Језекиљ 16,1-14. Које елементе те приче Павле понавља у својој скици?

Када у тексту Ефесцима 5,25-27.29 обликује своју причу о венчању и браку, као метафору за цркву и њен однос са Христом, Павле се креативно служи обичајима и улогама у оквиру древног венчања. У односу на цркву као невесту, Христос је божански Женик који:

(1) *Воли своју цркву као невесту* (Ефесцима 5,25). Не смемо никад заборавити да је то за Исуса питање срца. Он нас воли!

(2) *Даје себе као откуп за невесту*. У контексту древних свадбених аранжмана, младожења би „куповао“ младу по „откупној цени“, што је обично била велика сума новца и драгоцености, толико велика да је древна сеоска економија зависила од тог обичаја. Христос плаћа највишу цену за цркву као своју невесту јер „себе предаде за њу“ (Ефесцима 5,25). Приликом утеловљења, као и на крсту, Он је дао себе као откуп за своју Невесту.

(3) *Купа своју невесту*. Припрема невесте била је важан део древних свадбених свечаности. Као што је и данас обичај, младу су за ту церемонију припремале деверуше и рођаци. Павле, међутим, замишља божанског Женика како припрема своју невесту за венчање! Он је тај који је посвећује и чисти „купањем воденијем“ (Ефесцима 5,26), што је вероватно алузија на крштење.

(4) *Изговара реч обећања*. То купање се врши „у ријечи“ (Ефесцима 5,26), што указује на реч обећања коју божански Женик изговара својој невести, вероватно у контексту обреда веридбе (упоредити са Ефесцима 1,3-14 и Ефесцима 2,1-10, узимајући у обзир Божја обећања верницима у време њиховог обраћења). Тадашња веридба је била древна верзија данашњег обичаја, с тим што је подразумевала много озбиљнији низ преговора, укључујући и писмени договор о цени невесте (средствима која су се добијала од мужа) и миразу (имовини коју би млада донела у брак из своје породице).

(5) *Припрема и украшава невесту*. Када коначно излази пред свог Младожењу, она је фантастично лепа и појављује се у беспрекорном сјају (Ефесцима 5,27). Христос не само да купа своју невесту, већ је и опрема и украшава.

Како нам ови стихови помажу да разумемо шта Христос осећа према нама? Зашто би то требало да буде веома утешно за нас?

ЦРКВА КАО ХРИСТОВА НЕВЕСТА – 2. ДЕО

Како Павле користи елементе древног венчања обраћајући се хришћанима у Коринту? У ком контексту он о томе говори? (2. Коринћанима 11,1-4).

Позивајући се на сам завршни елемент древног венчања, Павле у Ефесцима 5,25-27 приказује Христа као Онога који: (6) *Предаје невесту (себи самом!).* У стара времена младу би предавали кум, кумови или њен отац. Али никад сам младожења! Овде, међутим, Павле замишља како Исус предаје цркву као невесту самом себи.

Павле се служи брачним обичајима и улогама да би Христов однос према Цркви истакао једним развојним, хронолошким обрасцем: 1. *Веридба.* Христос приноси себе за цркву (као „невесту“) и тиме се вери с њом (Ефесцима 5,25). 2. *Припрема за церемонију венчања.* Пажња младожење се наставља његовим напорима да невесту посвети и очисти (Ефесцима 5,26). 3. *Сам обред венчања.* Христова пажња у том тренутку усмерена је на „предају“ невесте на венчању (Ефесцима 5,27). Тај последњи елемент се односи на величанствено венчање које ће се одиграти приликом Његовог повратка, када ће Христос, Женик, доћи да преузме цркву као невесту, и преда је самом себи (Ефесцима 5,27; уп. 2. Коринћанима 11,1.2; Колошанима 1,21-23.28).

Древна венчања често су почињала једном ноћном процесijом (видети Матеј 25,1-13). Младожења и његова пратња окупили би се у његовом дому – новом дому будућег пара – и отпочели процесiju уз величанствену свечаност. Осветљени бакљама и праћени радосном музиком и великим весељем, сватови би се кретали према дому невестиног оца. Састајући се са невестом у њеном дому, или са њеном личноm процесijом која би им излашла у сусрет, сватови би испратили пар до њиховог новог дома, где би присуствовали седмодневној гозби, на чијем врхунцу се одвијала церемонија венчања, када би млада била предата младожењи.

Кад приказује Христа како себи предаје цркву, Павле алудира на ту велику процесiju и на сам чин предаје. На тај начин, он пружа дирљиву слику Христовог повратка као будуће свадбене церемоније, када ће се завршити дуга веридба између Христа и Његове цркве, и када ће се прославити венчање.

Коју поруку треба да извучемо за себе из свих тих позитивних, радосних слика, које уливају наду?

ВОЛИТЕ СВОЈУ ЖЕНУ КАО СЕБЕ

Који нови аргумент Павле користи како би охрабрио мужеве да показују нежну љубав према својим женама? Ефесцима 5,28-30.

Павлова правила за хришћанско домаћинство (Ефесцима 5,21-6,9) износе на видело један проблематичан друштвени контекст. У Ефесцима 5,28-30, Павле се обраћа мужевима који су, у складу са уобичајеним обрасцем тог времена, могли изабрати да „омрзну ... на своје тијело“ (видети Ефесцима 5,28.29), тако што су тукли и злостављали своје жене. У грчко-римском свету Павловог времена, законска овлашћења „оца породице“ (лат. *pater familias*) била су веома широка. Он је могао оштро да кажњава, па чак и да убије своју жену, децу и робове, а да ипак остане у оквиру својих законских права (мада се коришћење те врсте моћи на екстремне начине све више ограничавало под утицајем јавног мњења).

У Ефесцима 5,25-27, Павле детаљно описује врхунски пример љубави, Христову љубав према цркви, нудећи мужевима узор крајње другачији од уобичајеног. Сада, пре него што изнесе нови аргумент, он поново указује на тај велики Узор, захтевајући од хришћанских мужева да одговоре „тако“ (Ефесцима 5,28) као Исус, који „себе предаде за њу“ – за своју невесту, цркву, и који брине о свакој њеној потреби (Ефесцима 5,25-27). Павле позива хришћанске мужеве да се одврате од устаљених обичаја свог времена и да се потруде да опонашају Христову нежну љубав.

У Ефесцима 5,28-30, Павле додаје нови основ за подуширање љубави хришћанских мужева према њиховим женама – љубав према себи. Он наводи чињеницу да „нико не омрзну кад на своје тијело“ (барем нико ко јасно размишља). Ниједан од тих мужева не повређује и не туче своје тело. Уместо тога, он га „храни и грије“ (Ефесцима 5,29). У покушају да елиминише грубост и насиље према хришћанским женама, Павле позива хришћанског мужа да се поистовети са својом женом. У тој мери си једно са својом женом, тврди Павле, да нанети штету њој није ништа друго до самоповређивање, а већина људи при здравој памети то не чини.

Враћајући се на Исусов пример, Павле тврди да и сам Христос води рачуна о себи, тиме што се нежно стара о верницима који су део „тијела његова“ (Ефесцима 5,29.30). Усклади понашање према својој жени, каже Павле, са оним како се односиш према себи и, у крајњој линији, како се Христос односи према теби.

Павле и женама и мужевима наводи Исусов пример. Шта можете научити од Исуса кад је реч о љубави према онима унутар вашег породичног круга?

БРАК ПО МОДЕЛУ „ЈЕДНОГ ТЕЛА“

Проучите наратив о стварању из текста 1. Мојсијева 2,15-25. Шта се све дешава у тој причи пре проглашења мужа и жене за „једно тело“ (1. Мојсијева 2,24)?

Кључ за примену Павловог савета на жене и мужеве састоји се у томе да цитирање текста 1. Мојсијева 2,24 (у Ефесцима 5,31) схватимо као врхунац тог савета. Док разматра извештај о стварању из књиге Постања, Павле узима у обзир потребе хришћанских заједница и здравље породичних односа унутар њих. Он у тексту 1. Мојсијева 2,24 назире поруку која одзвања кроз време. Према божанском плану, брак би требало да буде однос „једног тела“, са сексуалним сједињењем као одразом емотивног и духовног јединства, при чему то емотивно и духовно јединство даје смисао самом сексуалном односу.

Имајте на уму да бирајући стих 1. Мојсијева 2,24 Павле бира одредбу о браку начињену пре пада у грех, а онда је примењује на односе између хришћанских мужева и жена. Међутим, у нашем изразито грешном свету, распрострањена злоупотреба сексуалног односа између мушкарца и жене, открива колико је у модерним културама дубоко укорена идеја да сексуална заједница заправо подразумева потчињавање жене. Павле тврди да сексуални однос, према Постању, није однос покорвања, већ сједињења. Он не симболизује нити допушта доминацију мушкарца, већ подразумева сједињење мужа и жене, у тој мери да они постају „једно тело“. Можемо се, дакле, позвати и на Ефесцима 5,21-33 и на Постање 2,24, да бисмо указали на једну важну, контракултуралну и корективну теологију брака и сексуалности.

У истом контексту, Павле у следећем стиху говори о „великој тајни“ (видети Ефесцима 5,32). То укључује обе стране двоструке метафоре о којој Павле говори: хришћански брак схваћен у светлу Христовог односа са Његовом црквом (Ефесцима 5,32) и Христов однос са Његовом црквом схваћен у светлу хришћанског брака (Ефесцима 5,32).

Хришћански брак се уздиже тиме што се пореди са односом између Христа и цркве. Осим тога, посматрањем односа цркве према Христу кроз сочива брижног, хришћанског брака, верници стичу нови, јаснији увид у свој заједнички однос према Христу.

У ком смислу стих Ефесцима 5,33 служи као кратки резиме Павловог савета из Ефесцима 5,21-32? Ако сте у браку, како можете потпуније да примените та начела у свом дому?

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Елен Г. Вајт, „Одговорности у брачном животу“, *Сведочанства за заједницу* („Responsibilities of Married Life“, *Testimonies for the Church*), том 7, стр. 45-50 (оригинал), и „Узајамне обавезе“, *Темељи срећног дома*, стр. 114–120 (оригинал).

Елен Г. Вајт доследно подстиче брачне партнере да се одврате од покушаја да контролишу једно друго: „Не покушавајте да приморате свог супружника да попусти вашим жељама. Не можете то учинити и сачувати љубав једно према другом. Будите љубазни, стрпљиви, уздржани, пажљиви и учтиви.“ – *Темељи срећног дома*, стр. 118 (оригинал).

Она директно коментарише тумачење и примену текста Колошанима 3,18 (и Ефесцима 5,22-24): „Често се поставља питање: ’Зар жена не треба да има сопствену вољу?’ Библија јасно каже да је муж глава породице. ’Жене да се покоравају својим мужевима’ (Ефесцима 5,22, Чарнић). Кад би се тај налог овде завршио, могло би се рећи да положај жене није нимало завидан... Многи мужеви се заустављају на речима: ’Жене да се покоравају’, али ми ћемо прочитати закључак исте наредбе, који гласи: ’Као што приличи у Господу’ (Колошанима 3,18, Чарнић). Бог захтева да жена увек има пред собом страх Господњи и Његову славу. Потпуну потчињеност треба да покаже само пред Господом Исусом Христом, који ју је купио као своје дете по бесконачној цени сопственог живота... Постоји Онај који је пред женом узвишенији од њеног мужа. То је њен Искупитељ, и њено потчињавање мужу треба да се испољава онако како је Бог одредио – ’као што приличи у Господу’.“ – *Темељи срећног дома*, стр. 115, 116 (оригинал).

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Замислите да сретнете некога ко тврди да је Ефесцима 5,21-33 застарео текст, који више не одговара хришћанским односима, јер намеће модел брака усредсређен на ауторитет и доминацију мужа. Како бисте одговорили? На којим бисте елементима из самог текста засновали свој одговор?
2. Како би Павлов савет у Ефесцима 5,21-33 могао да помогне онима који се нађу у проблематичним и тешким брачним односима?
3. Неки хришћани тврде да је извештај о стварању из 1. и 2. поглавља 1. Мојсијева заправо само метафора, и да ни приближно не одговара ономе што се заиста догодило, а то је одвијање процеса еволуције током више милијарди година. Шта нам Павлова употреба тог извештаја говори о томе колико га је он дословно схватао?
4. Позабавите се мало више темом „једног тела“. Како нам она помаже да боље разумемо светост брака, и разлоге из којих брачни парови морају да учине све што је у њиховој моћи како би заштитили ту светост?

ПОКАЗИВАЊЕ ВРХУНСКЕ ОДАНОСТИ ХРИСТУ

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 6,1-9; Марко 10,13-16; Колошанима 3,21; 1. Петрова 2,18-25; 2. Коринћанима 5,10; Колошанима 3,24.25.

Текст за памћење: „И ви господари, тако чините њима / својим слугама/ остављајући пријетње, знајући да је и вама самијем и њима господар на небесима, и он не гледа ко је ко“ (Ефесцима 6,9).

Године 2018, један експонат у Музеју Библије у Вашингтону, привукао је велику пажњу. Била је то скраћена Библија, осмишљена тако да поучава о основама вере, при чему су из ње избрисани сви текстови који би могли да подстакну побуну робова. Објављена је 1808. године, али из ње није био уклоњен тек понеки одломак ту и тамо. Њој је недостајало деведесет одсто Старог завета, и педесет одсто Новог. Од 1189 библијских поглавља, остала су само 232.

Текстови за које се сматрало да подупиру институцију ропства, посебно у одсуству тако великог дела библијског наратива о „радосној висти“, остали су потпуно нетакнути, укључујући и оне који се често злоупотребљавају, као на пример: „Слуге! слушајте господаре своје по тијелу, са страхом и дрктањем, у просоти срца својега, као и Христа“ (Ефесцима 6,5).

Данас, у нашем времену и култури, важно је да поруку стихова Ефесцима 6,1-9 читамо у контексту пуне приче о спасењу, онако како је откривена у целој Библији. Шта можемо научити посматрајући како Павле примењује вредности еванђеља на погрешне друштвене обрасце свог времена?

САВЕТИ ДЕЦИ

Који савет Павле даје деци, и како поткрепљује тај савет текстовима из Старог завета? Ефесцима 6,1-3. (Видети такође Матеј 18,1-5.10; Марко 10,13-16.)

Да бисмо правилно оценили Павлов савет деци, морамо имати на уму да се он читао у кућним црквама једне напредне метрополе какав је био Ефес. Реч „деца“ (грчки, *та текна*) могла је да се односи на широк распон узраста, будући да су деца остајала под очевом влашћу све до 60. године оца (у грчкој традицији) или до његове смрти (у римској). Ова деца су, међутим, била довољно млада да буду под родитељском обуком (Ефесцима 6,4), али и довољно стара да и сама буду Христови ученици.

Можемо чути Павла како апелује на децу која су присуствовала хришћанским богослужењима, да слушају и поштују своје родитеље „у Господу“, то јест у Христу (уп. Ефесцима 5,22; Ефесцима 6,4.5.7-9). И ми смо овде позвани да поштујемо децу као Христове ученике и да их укључујемо у богослужење као активне учеснике. Зато је овај текст од темељне важности за родитељство и службу деци.

Међутим, Павлова заповест о послушности родитељима није апсолутна. Јер, када су заповести родитеља „у супротности са Христовим захтевима, онда, колико год то било болно, они (деца) морају да послушају Бога, а последице да препусте Њему.“ – Елен Г. Вајт, *Темељи срећног дома*, стр. 293 (оригинал).

Своје саветовање деци Павле завршава цитирајући пету заповест, што сведочи о великој вредности коју је он придавао закону Десет заповести као извору упутстава за хришћанске вернике (то је очигледно обележје текста Ефесцима 4,1-6,9, а посебно Ефесцима 4,25.28 и Ефесцима 5,3-14). Он отпочиње цитат („Поштуј оца својега и матер“, Ефесцима 6,2), затим убацује свој коментар („ово је прва заповијест с обећањем“, Ефесцима 6,2), а онда довршава цитат („да ти благо буде, и да живиш дуго на земљи“, Ефесцима 6,3). Пета заповест сведочи да је поштовање родитеља део Божјег плана за напредовање људских бића. Поштовање родитеља, ма колико они били несавршени, доприноси неговању здравља и благостања.

Како ти стихови потврђују колико су породични односи важни?

САВЕТ РОДИТЕЉИМА

Упоредити Ефесцима 6,4 и Колошанима 3,21. Који разлог се наводи у Колошанима 3,21 зашто не треба раздраживати своју децу?

Сирах, јеврејски документ који је био доступан у Павлово време, саветује очеве како да поступају са својим синовима: „Ко воли свог сина, често ће га бичевати... Размазите дете и оно ће вас злостављати, играће се с њим, и оно ће вас растужити... Дисциплинујте свог сина и отежајте његов јарам, да се не бисте постидели због његове бестидности“ (Сирах 30,1.9.13).

Међутим, Павлов савет има сасвим другачији тон. Он најпре упућује очевима негативну заповест: „Не раздражујте дјеце своје“, а затим позитивну: „Него их гајите у науци и у страху Господњему“ (Ефесцима 6,4). У Павлово време очеви су имали потпуну законску власт над својом децом, која су сматрана њиховом имовином. Очеви су имали право да насилно кажњавају, чак и да убију своје дете. Заиста, у неким аспектима моћ оца над сопственом децом премашивала је власт господара над његовим робовима. Павле не подржава такву моћ, већ смело појашњава и преобликује породичне односе. У контексту врхунске оданости Христу, Павле позива хришћанске очеве да преиспитају своју употребу моћи, јер деца која су раздражена гневом неће бити у доброј позицији да прихвате „науку и страх Господњи“ (Ефесцима 6,4).

„Очеви и мајке, ви у свом дому треба да представљате Божји карактер. Треба да захтевате послушност, али не бурним речима, већ благо и с љубављу...

Будите пријатни у кући. Обуздајте сваку реч која би могла да изазове несвету нарав. 'Оцеви! не раздражујте дјеце своје', божанска је наредба...

Божја Реч не даје дозволу ни за родитељску строгост ни за угњетавање нити за дечију непослушност. Божји закон, било да је реч о породичном животу или управљању народима, извири из срца бескрајне љубави.“ – Ellen G. White, *Child Guidance*, p. 259.

Мада смо се у нашој поуци овде бавили родитељима и децом, које принципе можемо преузети из ових текстова, који би требало да утичу на наше поступање према свим људима?

РОПСТВО У СВЕТОМ ПИСМУ И ИСТОРИЈИ

Прочитајте савете робовима и робовласницима у следећим текстовима: Ефесцима 6,5-9; Колошанима 3,22-4,1; 1. Коринћанима 7,20-24; 1. Тимотију 6,1,2; 1. Петрова 2,18-25. Како бисте резимирали те савете?

Запањујуће је слушати Павла како се обраћа хришћанским робовласницима, и замислити хришћанске робове и њихове хришћанске господаре како седе заједно у кућним црквама у Ефесу. Међутим, ропство у грчко-римском свету значајно се разликовало од његове касније верзије у Новом свету. Пре свега, оно није било ограничено на једну етничку групу. Осим тога, урбаним, кућним робовима понекад се нудила прилика за образовање, и они су могли да раде као архитекте, лекари и филозофи. Ти кућни робови могли су да добију слободу након одређеног периода службе, мада већина њих ипак никад није успевала у томе. У покушају да се уваже такве разлике, бројни новији преводи Библије грчки израз доулос („роб“) у Ефесцима 6,5-8 тумаче као „слуга“.

Међутим, ти услови су били заступљени доста неједнако, па су тако робови у руралним областима редовно били ангажовани на најтежим пословима. Али, где год да су служили, робови су били изложени скоро неограниченој моћи и ауторитету својих господара, који су поседовали и њих и њихове супружнике и децу. Посебно потресно звуче речи бившег роба Публилија Сиријца: „Лепо је умрети уместо да будеш деградиран као роб.“ Имајући у виду читав низ тих реалности, превођењу речи доулос као „роб“ треба дати предност, посебно зато што су ти робови живели под директном претњом својих господара (Ефесцима 6,9).

Ропство је било трајно присутна реалност у Павловом свету. Али он о томе говори не као неки друштвени реформатор, већ као пастир који саветује вернике како да се носе са садашњом реалношћу, и да стекну нову визију усредсређену на преображај сваког појединачног верника, што би касније могло да има шире последице по друштво у целини: „Његова визија није се односила на ослобађање робова у Римском царству. Његов став је подразумевао нешто друго уместо легалног ослобађања, а то је новостворено заједништво засновано на братско-сестринским односима, насталим на основу њиховог усвајања као деце Божје... За Павла је друштвена револуција требало да се одигра у цркви, у телу Христовом, на локалном нивоу, у хришћанској кућној цркви и домаћинству.“ – Scot McKnight, *The Letter to Philemon* (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 2017), pp. 10, 11.

Једна од великих мрља у хришћанској историји је начин на који су неки људи користили библијске стихове о ропству да би оправдали ту праксу. Коју застрашујућу поруку налазимо у томе, која нам открива колико пажљиво треба да поступамо са Божјом Речју?

ХРИСТОВЕ СЛУТЕ

Шта Павле захтева од хришћанских робова у детаљним упутствима која им даје? Ефесцима 6,5-8.

Павле од хришћанских робова тражи да слушају своје господаре, и да им верно и вредно служе. Оно што је посебно приметно, и што он више пута спомиње, јесте велика замена коју од њих тражи. Они не смеју да поставе свог овоземаљског господара на Христово место, показујући према њему оданост која припада само Христу. Уместо тога, они у својој посвећености и оданости која их покреће на свесрдну, одану службу, треба да поставе Христа, Господа, на место свог овоземаљског господара. Охрабрујући такву суштинску замену, Павле нуди једно потпуно другачије, хришћанско разумевање односа господар-роб.

Обратите пажњу на које начине их Павле наговара да изврше ту замену:

- * Њихове садашње господаре Павле своди на „господаре... *по тијелу*“, указујући на правог, небеског Господара (Ефесцима 6,5, италики додат).
- * Они треба да служе „са страхом и дрктањем, у простоти срца својега, *као и Христа*“ (Ефесцима 6,5, италики додат).
- * Павле најјасније истиче ту замену када тврди да хришћански робови треба да служе верно, као они који су, не робови својих господара, већ „слуге Христове“ (Ефесцима 6,6).
- * У вршењу своје службе, они треба да творе „вољу Божију од срца“, при чему њихов рад треба да буде посвећен Богу (Ефесцима 6,6).
- * Павле их позива да у свом раду буду позитивно мотивисани, служећи „као Господу а не као људима“ (Ефесцима 6,7).

За своју свесрдну службу, хришћански робови су могли да очекују пуну награду од Христа по Његовом повратку. Они су свој посао обављали за Њега и могли су да очекују награду од Њега, што је била посебно привлачна идеја за робове који иначе нису били плаћени. Роб се могао осећати као да га његов овоземаљски господар не цени, па и горе од тога (уп. 1. Петрова 2,19.20). Међутим, роб-верник има Господара који је пажљив, који примећује све што он „учини добро“ (Ефесцима 6,8) и нуди му сигурну награду.

Колико год бисмо можда желели да Библија отворено осуђује ту ужасну праксу, она то не чини. Која начела ипак можемо извући из Павлових речи у овом контексту, о томе како да се односимо према људима с којима ми данас радимо у свом контексту?

КАД ГОСПОДАРИ ПОСТАНУ РОБОВИ

Своју поруку робовима Павле завршава изразом: „Био роб или слободњак“ (Ефесцима 6,8). Он ту користи реч „слободњак“ мислећи у ствари на робовласнике, што му омогућава да пређе на савет који има за њих, док замишља како робови и њихови господари стоје као равноправни пред Христом на суду (уп. 2. Коринћанима 5,10; Колошанима 3,24.25).

Под претпоставком да сте хришћански робовласник који слуша Ефесцима посланицу како се чита у његовој кућној цркви, како бисте реаговали на следећи савет, дат у присуству ваших робова? Ефесцима 6,9.

Обраћајући се *господарима*, робовласницима, Павле им упућује озбиљну опомену, тако што указује на оштар контраст између „господара“ (грчки *χοι κυριοι*, преведено као „господари“), који су имали обичај да „прете“ својим робовима, и небеског „Господара“ (*χο κυριος*), Христа, који „не гледа ко је ко“.

С тим у вези, Павле тражи од господара да на исти начин поступају према својим робовима, што је било прилично шокантно за робовласнике из првог века. Господари треба да узврате својим робовима делима добре воље, вођени својом верношћу Христу, што би било у складу са оним што је Павле управо тражио од робова (Ефесцима 6,5-8). Он им каже да не прете више својим робовима, што је била уобичајена пракса у време кад су господари примењивали широк дијапазон кажњавања, укључујући пребијање (1. Петрова 2,20), сексуално злостављање, продају (и одвајање од вољених), исцрпљујући рад, глад, окове, жигосање, па чак и смрт.

Павле подупире те своје заповести користећи два мотива који позивају робовласнике да гледају даље од друштвених образаца грчко-римског света: 1. И они и њихови наводни робови заједно су робови истог Господара („знајући да је и вама самијем и њима господар на небесима“; уп. Колошанима 4,1); 2. Небески Господар суди свима без пристрасности. А будући да се њихов Господар опходи према тим наводним робовима исто као према свима осталима, тако би требало и они да чине (уп. Филимону 1,15.16).

Многи изрази које Павле користи у Ефесцима посланици били су посебно охрабрујући за хришћанске робове: усвојени су као синови (Ефесцима 1,5); откупљени су и избављени (Ефесцима 1,7); примиће наследство (Ефесцима 1,11.14; Ефесцима 3,6); устоличени су са Исусом (Ефесцима 2,6); постали су „домаћи Богу“, чланови Божјег домаћинства (Ефесцима 2,19; уп. 3,14.15) и саставни делови Христовог тела (видети Ефесцима 3,6, Ефесцима 4,1-16). Сва остала учења претходно изнета у овој посланици, текст Ефесцима 6,5-9 примењује на односе између робова и робовласника, укључујући савете о начину изражавања (Ефесцима 4,25-32) и сексуалној етици (Ефесцима 5,1-14).

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Поштовање које Павле показује према деци као равноправним верницима (Ефесцима 6,1-3) појачава нашу забринутост због начина на које се поступа са децом у данашњем свету. Његове речи упућене очевима (Ефесцима 6,4) позивају нас да размислимо о родитељским обавезама. Примена Павлових савета робовима (Ефесцима 6,5-8), а посебно оних који су упућени робовласницима (Ефесцима 6,9), представља још већи изазов, с обзиром да је такво друштвено окружење многим од нас потпуно страно, јер знамо да је ропство, у *било ком облику*, једно је од највећих моралних зала. Ипак, пошто су те речи надахнуте и део су Светог писма, требало би да размислимо о томе како да их применимо данас. Као и верници из Ефеса у првом веку, и ми имамо привилегију и одговорност да вредности еванђеља примењујемо у нашим односима. Питања за дискусију која се налазе у наставку осмишљена су тако да нас подстакну на то важно дело.

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Шта за адвентисте значи то што се љубав према деци препознаје као доказ да је приправљен „Господу народ готов“? Лука 1,17 (цитиран стих Малахија 4,6).
2. Павлово очигледно поштовање према деци наводи нас да поставимо себи једно осетљиво питање: Која је наша одговорност у томе да Христову брижност проширимо на децу која су у раном животном добу доживела насиље, сексуално злостављање и срамоћење? Имајући у виду истраживања о дубоком утицају негативних искустава из детињства (видети <http://www.cdc.gov/violenceprevention/>), која је наша одговорност према њима?
3. Надовезујући се на Павлово исказивање поштовања према деци и Исусово старање за њих, које одговорности црква има у неговању и заштити деце која су поверена њеној бризи? Који би системи и процедуре требало да постоје како би се то спровело у дело?
4. Павлови савети робовима и робовласницима у тексту Ефесцима 6,5-9, често се примењују на односе између запослених и послодавца. У ком смислу би то могло бити прикладно? Какве опасности се при том јављају?
5. Ропство остаје болна реалност у нашем свету, са више од 40 милиона људи који се налазе у том положају (према „Глобалном индексу ропства“, <http://www.globallslaveryindex.org/>). Као слободни људи чији су се духовни преци чврсто залагали за укидање ропства, какве одговорности ми имамо према тим поробљеним синовима и кћерима Божјим док певамо о Христу: „Скинуће ланце, јер је роб наш брат, и у Његово име свако угњетавање ће престати“ (стихови песме „О света ноћ“)?

ПОЗИВ ДА ЧВРСТО СТОЈИМО

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 6,10-20; 5. Мојсијева 20,2-4; Римљанима 13,11-14; 1. Солуњанима 5,6-8; 1. Коринћанима 15,23.24.

Текст за памћење: „А даље, браћо моја, јачајте у Господу и у сили јачине његове. Обуците се у све оружје Божије, да бисте се могли одржати против лукавства ђаволскога“ (Ефесцима 6,10.11).

Замагљених очију, слуга је тетуралући се изашао из свог преноћишта и угледао забрињавајући приказ – велику, добро опремљену и непријатељску војску која је окружила град са пуно коња и кола. Обраћајући се пророку Јелисију, успео је да промуца вест, и узнемирено питао: „Јаох господару, шта ћемо сад?“

Пророк је одговорио: „Не бој се, јер је више наших него њиховијех.“ Међутим, тај одговор није довео ни до какве промене у изразу лица његовог слуге. Зато се Јелисије, привлачећи га ближе себи, моли за њега: „Господе, отвори му очи да види!“ Пророкова молитва је услышена истог тренутка. Слуга је поново ступио на бедем, али овог пута се вео између видљивог и невидљивог света подигао. Сада је угледао не једну војску, већ две. „И Господ отвори очи момку, те видје, а то гора пуна коња и кола огњенијех око Јелисија“ (2. О царевима 6,15-17).

Састављајући текст Ефесцима 6,10-20, Павле се моли да се верницима разбистри вид, како би могли да сагледају реалност велике борбе и да црпе наду из тога што им она открива.

БОРБЕНИ ГОВОР

Проучите Павлов звонки закључак ове посланице – стихове Ефесцима 6,10-20. Шта Павлов борбени поклич значи нама данас, као учесницима велике борбе?

Павле завршава посланицу Ефесцима позивом у битку, подстичући вернике да заузму свој став у рату цркве против зла (Ефесцима 6,10-20). Он почиње једним свеобухватним саветом: „Јачајте у Господу“ (Ефесцима 6,10), што понавља као позив да се обучемо „у све оружје Божије“ (Ефесцима 6,11). Затим потврђује тај позив прецизирајући његову сврху („да бисте се могли одржати против лукавства ђаволскога“, Ефесцима 6,11) и нудећи образложење – битка се води против моћних, духовних сила зла (Ефесцима 6,12). Након тога, Павле, на детаљан начин, поново упућује позив на оружје. Верници треба да узму „све оружје Божије“ да би се одржали у борби (Ефесцима 6,13), да носе опасач, оклоп, обућу, штит, кацигу и мач (Ефесцима 6,14-17). А онда те вернике, сада потпуно наоружане и спремне да уђу у борбу, Павле позива да ураде оно што би војници на древном бојном пољу вероватно урадили – а то је да се моле (Ефесцима 6,18-20).

По угледу на позиве у бој и обраћања уочи битака у Старом завету, Павле говори о мисији цркве служећи се војничким изразима. Павле то најављује у својој првој, свеобухватној заповести: „Јачајте у Господу и у сили јачине његове“ (Ефесцима 6,10).

Позиви на борбу у Старом завету (видети, на пример, 5. Мојсијева 20,2-4; Судије 7,15.18; 2. Дневника 20,13-20; 2. Дневника 32,6-8; Немија 4,14.19.20) подвлаче идеју да успех Израела у тој борби није зависио од супериорности оружја нити од бројчане надмоћи војске над непријатељем. Уместо тога, победа је била резултат ослањања на Божје присуство и Његову силу. Кључ успеха није било поверење у себе, већ чврсто уздање у Божју силу и вера да ће им Он обезбедити победу. Павле смело користи те теме како би подстакao вернике да буду: (1) активни у вршењу мисије цркве; (2) пажљиви према скривеним чиниоцима који утичу на њихов живот и сведочење; (3) ослоњени на божанску помоћ да би остварили успех; и (4) увек свесни важности јединства и сарадње међу њима.

На основу Павловог упозорења да се ми не боримо против крви и меса већ против натприродног непријатеља, шта можемо научити кад је реч о томе у чему се састоји наша једина нада у победу?

ПРОНАЛАЖЕЊЕ СНАГЕ У ХРИСТУ

Павле завршава своју посланицу снажним позивом на борбу, који повезује и остале теме и идеје важне за ову посланицу у целини. Он почиње објавом свеобухватне теме тог закључка, изражене тоном бојног поклича у маниру неког војног заповедника: „А даље, браћо моја, јачајте у Господу и у сили јачине његове“ (Ефесцима 6,10). Остатак тог одломка, Ефесцима 6,11-20, илуструје и даље развија ту велику тему.

Прочитајте поново текст Ефесцима 6,10–20. У ком смислу видите реалност велике борбе, што укључује деловање дословних натприродних сила, као главни елемент Павлове поруке? Зашто је важно да ту кључну истину увек имамо на уму у нашем свакодневном ходању са Богом?

Изразом „у Господу и у сили јачине његове“ Павле препознаје Христа као Извор снаге верника (Ефесцима 6,10), јер се реч „Господ“ односи на Христа, што се доследно понавља у целој посланици Ефесцима (Ефесцима 2,21; Ефесцима 4,1.17; Ефесцима 5,8; Ефесцима 6,1.21). „Снага Цркве лежи у свемоћи њеног васкрслог Господа, Војводе њеног војевања.“ – G. G. Findlay, *The Epistle to the Ephesians* (New York: Rey Long & Richard R. Smith, 1931), p. 398.

У стиху Ефесцима 6,10 Павле се служи понављањем, користећи синониме *сила* и *јачина* да би подвукао своју мисао: моћ коју црква треба да покаже, верницима није својствена, већ је изведена. Она потиче од Господа – од Христа. Павле овде сажима важну тему посланице: Бог своју силу дели са верницима (Ефесцима 1,19-22; Ефесцима 2,4-6; Ефесцима 3,16.17). Снага за сваки наш садашњи и будући сукоб налази се у солидарности верника са васкрслим и прослављеним Христом.

И мада уводни позив најављује Христа као Онога ко активно учествује у пружању снаге верницима (Ефесцима 6,10), заправо су сва три лица Божанства ангажована у настојању да их ојачају за духовну борбу против зла. Бог (Отац) им ставља на располагање сопствено оружје означено као „све оружје Божије“ (Ефесцима 6,11.13; уп. Исаија 59,17). Раније у Посланици, Павле препознаје Духа као активног учесника у јачању верника, молећи се Богу да им подари Духа, као што каже: „Да се утврдите Духом његовијем за унутрашњег човјека“ (Ефесцима 3,16). Овде је Дух тај који даје мач – „мач духовни који је ријеч Божија“ (Ефесцима 6,17). Такође и верници треба да се моле „Богу духом без престанка“ (Ефесцима 6,18). Павле жели да његови слушаоци схвате да је тројични Бог потпуно ангажован у њиховом опремању за борбу против тих сила зла.

ВЕЛИКА БОРБА У ПАВЛОВИМ ПОСЛАНИЦАМА

Прочитајте Римљанима 13,11-14, 1. Солуњанима 5,6-8 и 2. Коринћанима 10,3-6. У каквом су односу ти стихови са текстом Ефесцима 6,10-20? Шта мислите зашто Павле користи ту врсту слика?

Павле у својим посланицама често користи војничке изразе и слике, позивајући вернике да се угледају на примерно војничко понашање. Мада текст Ефесцима 6,10-20 представља најдужи и најсадржајнији пример његове употребе војничког речника, то се показало као један од главних начина на који он разуме еванђеоски наратив. Пошто је победио „поглаварства и власти“ на крсту (Колошанима 2,15), прослављени Христос сада спроводи резултате те победе са свог узвишеног положаја као Господа над силама (Филипљанима 2,9-11).

Регрутујући своје следбенике као борце у космичком рату, Христос предводи војске светлости ка великом дану победе (1. Коринћанима 15,54-58; 2. Солуњанима 2,8; Римљанима 16,20). Кад сагледамо Павлову употребу војничког симболизма, видимо да он сукоб између добра и зла разуме као „дуготрајни космички рат: битке се, попут плиме и осеке, воде између две војске, које се међусобно сучељавају кроз векове, све док једна од њих не однесе победу у коначном сукобу.“ – Peter W. Macky, *St. Paul's Cosmic War Myth: A Military Version of the Gospel* (New York: Peter Lang Publishing, Inc., 1998), p. 1.

Космички рат, као тема о којој Павле често говори, део је потке и посланице Ефесцима. У свом позиву на оружје (Ефесцима 6,10-20), Павле спаја елементе космичког сукоба које је већ користио: Божје оснаживање верника изобилном величином „силе његове“ (Ефесцима 1,18-20; Ефесцима 3,16,20); Христова победа и постављање „над свијем поглаварствима, и властима“ (Ефесцима 1,20-23); верници као васкрсла војска некада мртвих људи, а сада оснажених својим поистовећењем са прослављеним Христом и способних да се боре против свог некадашњег мрачног господара (Ефесцима 2,1-10); улога цркве у најављивању силама таме њихове предстојеће пропасти (Ефесцима 3,10); употреба стиха Псалми 68,18 да би се Христос приказао као победоносни, божански Ратник (Ефесцима 4,7-11); и позив верницима да се „обуку“ у еванђељску одећу (видети Ефесцима 4,20-24). Пошто смо позвани да се обучемо у „све оружје Божије“, добро смо припремљени да разумемо централну улогу космичког сукоба, али у исто време, треба чврсто да се држимо свог уверења да ћемо имати удела у Христовој коначној победи.

На које сте све начине лично искусили стварност не само космичког сукоба, већ и победе на коју полагамо право у Исусу? Зашто је разумевање Његове победе у нашу корист од тако темиљне важности за нашу наду и искуство?

СТАЈАЊЕ НА ДРЕВНОМ БОЈНОМ ПОЉУ

Прочитајте текст Ефесцима 6,10-20, обраћајући пажњу колико пута Павле користи неки облик глагола „стајати“, односно „одржати се“. Зашто му је та идеја толико важна?

Павлову војничку метафору морамо разумети у контексту древног бојног поља. Шта је у том смислу значило „стајати“ (Ефесцима 6,11.13.14)? Да ли тај глагол сугерише само одбрамбени став? Борбени говори садржани у списима Тукидида, једног од великих класичних аутора војне литературе, истичу три узастопне радње које би једна страна морала предузети да би победила: (1) војници морају да се „приближе непријатељу“, што значи да морају да му марширају у сусрет; (2) затим, морају да га нападну и да „стоје чврсто“, односно да се „одрже на свом положају“, борећи се с непријатељем прса у прса; (3) и коначно, морају да „потисну непријатеља“ (видети: Тукидид, *Пелопонески рат*, 4.10.1-5).

До кључног тренутка у тим древним биткама долазило је током друге од те три радње, када би се две супротстављене фаланге сучелиле у нечему што би се могло описати као „ужасна какофонија сударања бронзе, дрвета и тела“, коју древни писац Ксенофонт назива „грозан тресак“. – Victor Davis Hanson, *The Western Way of War* (New York: Oxford University Press, 1989), pp. 152, 153. Чврсто стајати, одржати се у том стратешком тренутку, представљало је велики изазов током древне битке. У борби из непосредне близине која би уследила, свака страна је настојала да постигне потребан замах за „потискивање непријатеља“.

Павлов позив на оружје односи се на такву врсту борбе у којој се војници „боре у гомилама, задајући и примајући стотине удараца из непосредне близине.“ – Victor Davis Hanson, *The Western Way of War*, p. 152. Он то потврђује тако што борбу цркве против њених непријатеља приказује као рвачки меч (Ефесцима 6,12; видети поуку од четвртка), и употребљава наглашени облик глагола „стајати“ (опстати, одржати се) у 13. стиху: „Да бисте се могли бранити у зли дан, и свршивши све *одржати се*“ (италик додат).

То није неки опуштен став! „Стајати“, дакле, значи бити енергично укључен у битку, користећи свако оружје у борби блиског типа, што је очигледно на основу „војничке слике“ из Павловог ранијег обраћања, кад изражава наду да ће их затећи „да стојите у једноме духу и једнодушно борите се за вјеру јеванђеља“ (Филипљанима 1,27).

Прочитајте Јеврејима 12,4. Како нам тај стих помаже да сумирамо шта значи стајати у Господу? У чему се огледа корпоративна природа тог стајања?

РВАЊЕ СА ЗЛИМ СИЛАМА

Шта мислите, који је циљ Павле имао на уму док је набрајао разна имена за зле духовне силе приказане у следећим стиховима: Ефесцима 1,21, Ефесцима 3,10 и Ефесцима 6,10-20?

Павле описује „наш рат“ (Ефесцима 6,12), користећи грчку реч за такмичење у рвању (*пале*). Пошто се рвање сматрало одличном припремом за битку, то је прикладан опис борбе прса у прса до које долази кад се војске директно сукобе. Павле тиме наглашава реалност блиске борбе верника против злих сила.

Ево неких имена која им он даје:

Ефесцима 1,21	Ефесцима 3,10	Ефесцима 6,12
сва поглаварства (или свако поглаварство)	поглаварства	поглаварства
(све) власти	власти	власти
(све) силе		управитељи таме овога света
(сва) господарства		духови пакости испод неба
свако име што се може назвати		

Користећи те уопштене изразе („свакијем именом што се може назвати“, Ефесцима 1,21; „духовима пакости испод неба“, Ефесцима 6,12), Павле потврђује да су све те зле и натприродне силе подређене Христу (Ефесцима 1,21). Међутим, никад, ни у једној борби није добра стратегија потценити снагу противничке стране. Павле нас упозорава да се ми не сучељавамо само са људским непријатељима, већ „с духовима пакости испод неба“ (Ефесцима 6,12), које предводи лукави генерал, ђаво (Ефесцима 6,11). Међутим, иако морамо бити на опрезу због наших моћних непријатеља, не морамо бити заплашени. Бог је с нама у тој борби (Ефесцима 6,10) и обезбедио нам је најфиније оружје, „све оружје Божије“ (Ефесцима 6,11; уп. Исаија 59,15-17). Он нам је ставио на располагање своју истину, правду, мир, веру, спасење и Светог Духа (Ефесцима 6,13-17). С обзиром да Бог иде испред нас и да смо покривени од главе до пете оклопом којим нас је снабдео, не можемо да пропаднемо (Римљанима 16,20; 1. Коринћанима 15,23.24; 2. Солуњанима 2,8).

Чему би требало да нас научи указивање на реалност тих натприродних, злих сила – против којих смо ми сами потпуно беспомоћни – кад је реч о томе зашто морамо чврсто да се држимо Господа Исуса, који не само да је моћнији од тих сила него их је већ и победио?

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

„Наше деловање је офанзивно, и ми, као верни Исусови војници, морамо носити крвави барјак улазећи у сама непријатељска упоришта. Јер наш рат није с крвљу и с тијелом, него с поглаварима и властима, и с управитељима таме овога свијета, с духовима пакости испод неба. Али ако пристанемо да положимо оружје, да спустимо крвљу умрљану заставу, да постанемо заробљеници и слуге сотоне, онда можемо бити поштеђени сукоба и патње. Међутим, тај мир можемо стећи само по цену губитка Христа и неба. Не можемо прихватити мир под таквим условима. Нека буде рат, рат до краја земаљске историје, а не мир кроз отпадништво и грех!“ – Ellen G. White, *The Review and Herald*, May 8, 1888.

Како је текст Ефесцима 6,10-20 повезан са књигом Откривење? Он излаже исто основно виђење догађаја последњег времена, исту есхатологију, као и мотив битке из књиге Откривење (видети: Откривење 12; Откривење 16,12-16; Откривење 19,17-21; Откривење 20,7-10). У оба случаја, Божји народ је под нападом непријатеља који се налази „на небесима“, а „активан је и моћан у садашњем еону“ (или времену). У оба случаја, Божји народ бива охрабрен „сликом будућег еона“. Даље, „оба сценарија јасно упућују на коначну битку када ће непријатељ бити потпуно савладан, након чега ће се заувек успоставити нови еон“, ново доба у којем ће „коначно славно стање Божјег народа“ и „вечна пропаст непријатеља“ бити очигледни. (Видети: Yordan Kalev Zhekov, *Eschatology of Ephesians* /Osijek, Croatia: Evangelical Theological Seminary, 2005/, pp. 217, 233–235.)

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Када сте се најјасније суочили са силама таме? Које су вам стратегије у том тренутку биле најкорисније?
2. На основу текста Ефесцима 6,10-20, како бисте сведочили некоме ко делује посебно измучено од стране „духова пакости“ (Ефесцима 6,12)?
3. Како најбоље да препознамо и одбацимо „лукавства ђаволска“ (Ефесцима 6,11)? На пример, колико често вам дође да одустанете од своје вере, јер се осећате сувише грешним, сувише поквареним да бисте били спасени? Ко вам утура ту мисао у главу – Христос или силе таме? Зашто се, нарочито у таквим тренуцима, морате позивати на многа предивна обећања која смо добили у Исусу?

УСПОСТАВЉАЊЕ МИРА

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 6,10-20; 1. Петрова 4,1; 1. Петрова 5,8; Исаија 59,17; Исаија 52,8-10; 1. Солуњанима 5,16-18.

Текст за памћење: „А сврх свега узмите штит вјере о који ћете моћи погасити све распаљене стријеле нечастивога; и кацигу спасенија узмите, и мач духовни који је ријеч Божија“ (Ефесцима 6,16.17).

У класичном делу духовне литературе Џона Бањана, под називом *Поклониково путовање*, које је он написао док се налазио у затвору, главног лика, Хришћанина, прате у оружарницу замка и показују му „све врсте опреме (оружја), које је њихов Господ обезбедио за ходочаснике – попут мача, штита, кациге, грудног оклопа, молитвеника и обуће која се неће излизати. А тога је овде било довољно да се за службу Господу упрегне толико много људи, колико има звезда на небу.“ Пре него што је Хришћанин кренуо на своје путовање, поново су га повели у оружарницу, где су га „обукли од главе до пете у непробојни оклоп, у случају да буде нападнут на путу“.

Бањаново дело из 1678. године подсећа на текст који је апостол Павле написао неких 1600 година раније, Посланицу Ефесцима, такође састављену у затвору. У њему тај велики апостол и мисионар замишља једну огромну војску, цркву, која посећује Божију оружарницу и облачи се у божанску *нанополију*, што је грчки израз за пуну војну опрему – оклоп од главе до пете. Божија оружарница садржи довољно најфинијег оружја да сваки војник у Његовој војсци буде „покривен ’гвожђем северним’ од главе до пете“ (видети Јеремија 15,12), кад крене да успоставља мир у Његово име.

ЦРКВА – УЈЕДИЊЕНА ВОЈСКА

Прочитајте Ефесцима 6,10-20. Шта Павле говори о врсти ратовања у коју је црква укључена? Да ли он првенствено описује духовну битку појединачних верника или корпоративни рат цркве против зла?

Победа у грчком и римском рату зависила је од сарадње војника унутар војне јединице, а посебно од подршке коју су једни другима пружали у жару битке. Индивидуализам у борби сматран је одликом варварских ратника, која их је осуђивала на пораз.

Постоје важни разлози који подупиру идеју да Павле у тексту Ефесцима 6,10-20, у складу с тим уобичајеним схватањем војске, првенствено говори о *заједничкој* борби цркве против зла: 1. Тај текст представља врхунац посланице која је цела посвећена цркви. Било би крајње необично да Павле ту своју посланицу заврши сликом усамљеног хришћанског ратника који води битку против сила таме; 2. На крају тог текста, Павле наглашава хришћанско заједништво, позивајући вернике на молитву „за све свете“ (Ефесцима 6,18-20); 3. И што је најзначајније од свега, раније у посланици, кад говори о силама зла, Павле их поставља насупрот цркви, а не насупрот појединачном вернику: „Да се кроз цркву сад обзнани поглаварствима и властима на небу многоразлична премудрост Божија“ (Ефесцима 3,10).

Према томе, текст Ефесцима 6,10-20 не приказује неког појединачног, усамљеног ратника који се супротставља злу. Уместо тога, Павле се као генерал обраћа цркви као војсци. Позива нас да узмемо свој пуни оклоп и да, као уједињена војска, сложено и енергично кренемо у битку. Павле је одлучио да свој темељни нагласак на цркви, који укључује узастопне описе цркве као Христовог тела (Ефесцима 1,22-23; Ефесцима 4,1-16), Божје грађевине/храма (Ефесцима 2,19-22) и Христове невесте (Ефесцима 5,21-33), заокружи том завршном метафором – цркве као војске живог Бога. Будући да нам се ближи „зли дан“ (Ефесцима 6,13), завршна фаза дуготрајне битке против зла, није време да гајимо нејасне ставове кад је реч о нашој посвећености Богу и оданости коју, као Христови саборци, треба да показујемо једни према другима.

Како можемо, као корпоративно тело, да учествујемо у великој борби, да бисмо помогли једни другима приликом суочавања са злом, у ком год облику да се оно јави?

ОПАСАЧ И ГРУДНИ ОКЛОП

Како Павле замишља вернике који почињу са припремом за борбу против зла? Ефесцима 6,14; видети такође: 1. Петрова 4,1; 1. Петрова 5,8; Римљанима 8,37-39.

Павлово упозорење о жестокој борби (Ефесцима 6,13) припрема читаоце за његов последњи (четврти) позив да чврсто стојимо (уп. Ефесцима 6,11.13), који је уједно и детаљан позив за наоружавање (Ефесцима 6,14-17). Павле описује радњу „опасивања бедара“ (уп. Исаија 11,5). Древну, широку одећу требало је везати око струка пре него што се почне са радом или битком (уп. Лука 12,35.37; Лука 17,8). Павле замишља верника обученог у оклоп попут римског легионара, почевши од кожног војничког опасача – појаса са украсним привесцима и копчом. Са појаса је висило неколико кожних каишева прекривених металним дисковима. Они су заједно формирали „прегачу“ која се носила као ознака чина ради визуелног ефекта. Његова основна улога била је везивање одеће и држање осталих делова опреме на месту.

Верници сами по себи не поседују истину; она је дар Божији (уп. спасење у Ефесцима 2,8). Међутим, она не треба да остане нека апстрактна, нејасно схваћена предност без икаквог преображавајућег утицаја на њихов живот. Они треба да се „опашу“ Божјом истином, да искусе и користе тај божански дар. Они сами не поседују Божју истину у тој мери у којој Божја истина поседује и штити њих.

Павле затим подстиче вернике да се обуку у „оклоп правде“ (упореди 1. Солуњанима 5,8). Попут појаса истине, и он је божанског порекла, јер је део оклопа који Јахве носи у својој улози божанског Ратника (Исаија 59,17). Оклоп за тело који су војници носили у Павлово време чинили су панцир (састављен од ситних, испреплетених гвоздених прстенова), крљушт-оклоп (начињен од малих, преклапајућих плоча од бронзе или гвожђа), или испреплетане траке од гвожђа причвршћене заједно. Тај телесни или грудни оклоп штитио је виталне органе од непријатељских удараца. На сличан начин, верници треба да искусе духовну заштиту коју им пружа Божји дар правде. У посланици Ефесцима, Павле повезује *правду* са светашћу, добротом и истином (Ефесцима 4,24; Ефесцима 5,9), гледајући на њу као на својство поштеност и доброг опхођења према другима, а посебно према осталим члановима цркве.

На које начине сте искусили истинитост те идеје да доброта, светост и истина могу да представљају заштиту?

ОБУЋА – ЦРКВА НАЈАВЉУЈЕ МИР

Римски војник који се спремао за битку, везивао је пар чврстих војничких сандала. Вишеслојни ђон имао је грубе пенцете, које су војнику помагале да сачува свој положај и да се „одржи“ (Ефесцима 6,11.13.14). Павле објашњава значај те војничке обуће језиком текста Исаија 52,7, који слави тренутак када гласник доноси вест да је битка коју Јахве води у име свог народа добијена (Исаија 52,8-10) и да је завладао мир: „Како су лепе на горама ноге онога који носи добре гласе, који оглашује мир, који јавља добро, оглашује спасење, говори Сиону: Бог твој царује“ (Исаија 52,7).

Прегледајте осам места у посланици Ефесцима на којима Павле наглашава мир. Зашто он користи метафору војске са тако пуно детаља кад је толико заинтересован за мир? Ефесцима 1,2; Ефесцима 2,14.15.17; Ефесцима 4,3; Ефесцима 6,15.23.

Павле слави мир као дело Христа, који је „мир наш“, Онога који проповеда мир „вама дальнима и онима који су близу“ (Ефесцима 2,14-17), стварајући од Јевреја и незнабожаца „једнога новог човјека“ (Ефесцима 2,15). Одржавајући у животу еванђеоску причу о Христовом спасењу и Његовом стваралачком делу мира, славећи Његову победоносну прошлост и чекајући Његов победнички поклич у будућности, верници „обују ноге“ и стоје спремни за битку. Попут гласника из текста Исаија 52,7, верници објављују Христову победу и Његов мир.

Павле, међутим, не жели да његов позив на оружје схватимо као позив да се латимо правог ратничког оружја против наших непријатеља. Зато он описује вернике као оне који објављују „јеванђеље мира“ (Ефесцима 6,15). Он такође не жели да верници буду ратоборни у свом понашању према другима, будући да наглашава јединство, учтиво изражавање и благодет (видети посебно Ефесцима 4,25-5,2). Црква треба да „устоставља мир“, служећи се еванђеоским арсеналом хришћанских врлина (као што су понизност, стрпљење, праштање, итд.) и пракси (молитва, богослужење). Таква дела су од стратешке важности, и упућују на Божји велики план да све обједини у Христу (Ефесцима 1,9.10).

Како нам следећи текст помаже да разумемо шта би Павлове војничке слике требало да значе у нашем животу као верника? „Бог нас позива да обучемо оклоп. Нама не треба Саулов оклоп, већ све оружје Божје. Тада можемо кренути на посао са срцем пуним христовице нежности, саосећања и љубави.“ – Елен Г. Вајт, Извештај са унијске конференције одржане у Аустралији 28. јула 1899.

ШТИТ, КАЦИГА И МАЧ

Када и како верници као учесници у великој борби треба да користе штит, кацигу и мач? Ефесцима 6,16.17.

Штит о ком Павле говори је велики, правоугаони штит римског легионара. Направљен од дрвета и пресвучен кожом, имао је ивице закривљене ка унутра, како би штитиле ратника од напада са стране. Када би се натопио водом, штитом су се могле „погасити све распаљене стријеле“ – стреле умочене у смолу и запаљене. Павле описује „штит вјере“ базирајући се на старозаветну употребу штита као симбола Бога који штити свој народ (1. Мојсијева 15,1; Псалми 3,3). Узети „штит вере“ (Ефесцима 6,16) значи ући у космичку битку с поверењем у Бога, који се бори на страни верника (Ефесцима 6,10), снабдева их најбољим оружјем (Ефесцима 6,11.13), и осигурава им победу.

С друге стране, римски борбени шлем правио се од гвожђа или бронзе. Кружном делу који је штитио главу давали су се: са задње стране плоча за заштиту врата, затим штитници за уши и обрве, као и плоче са шаркама за заштиту образа. С обзиром на суштинску заштиту коју је шлем пружао, „кацига спасења“ (Ефесцима 6,17) симболизује садашње спасење које верници доживљавају у солидарности са васкрслим, узвишеним и прослављеним Христом (Ефесцима 2,6-10). Ставити на себе „кацигу спасења“ значи одбацити страх од духовних сила, тако уобичајен у то време, и, уместо тога, поуздати се у Христову врховну власт (уп. Ефесцима 1,15-23; Ефесцима 2,1-10).

Последњи део борбене опреме је „мач духовни који је ријеч Божија“ (Ефесцима 6,17), што се повезује са кратким мачем са две оштрице, какав су носили римски легионари. Уобичајена тактика борбе била је бацање два копља (што Павле не помиње), а затим извлачење мача и напад, при чему се кратки мач користио за пробадање непријатеља. Мач верника је „мач духовни“ по томе што га обезбеђује Дух, и то је оружје препознато као „ријеч Божија“. Павле, дакле, иступа као генерал и позива на оружје, обећавајући наду и победу коју ће верницима обезбедити Главномандујући божанске војске. Управо та обећања, дата у тексту Ефесцима 6,10-20, представљају „реч Божју“ као главно оружје у борби против зла. „Божја реч“ се, дакле, односи на јасна еванђеоска обећања која налазимо у Библији.

Чак и ако нам се те војничке слике не допадају баш много, шта нам оне поручују о томе колико је велика борба заиста дословна, и колико озбиљно треба да је схватимо?

ПРАКТИКОВАЊЕ МОЛИТВЕ НА БОЈНОМ ПОЉУ

Завршавајући свој позив на борбу, Павле подстиче вернике да као војници учествују у кључној, непрекидној молитви „за све свете“ (Ефесцима 6,18), а и за њега који је „посланик у оковима“ (Ефесцима 6,19,20). Тај позив на молитву може се сматрати наставком војничких призора, с обзиром да је зазивање Бога (или богова) у молитви била уобичајена пракса на древном бојном пољу. Да наведемо један библијски пример: после Јазиловог позива у бој, „сви Јудејци и Јерусалимљани“, заједно са царем Јосафатом, „падоше пред Господом, и поклонили се Господу“ (2. Дневника 20,18). Иако молитва није седми комад борбене опреме, она је саставни део Павлових препорука и његове ратне метафоре.

У првом од два молитвена захтева, Павле тражи од верника да учествују у усрдној, хитној и истрајној молитви „за све свете“ (Ефесцима 6,18). Ако црква жели да буде успешна у својој борби против сила зла, мораће да вежба ослањање на Бога кроз Духом прожету молитву.

Павлов други молитвени захтев односи се на њега самог: „И за мене“, додаје апостол (Ефесцима 6,19). Он тражи да се верни моле да му Бог подари праву поруку („да ми се да ријеч“), у право време („кад отворим уста своја“), да је објави на прави начин („да обзнаним са слободом“), и да се она односи на најважнију тему, на „тајну јеванђеља“ (Ефесцима 6,19). Тај последњи израз тиче се онога што бисмо могли назвати „откривеном тајном“ о Божјем залагању преко Христа да искупи незнабошце заједно са Јеврејима (видети Ефесцима 3,1-13), стварајући „једнога новог човјека“ (Ефесцима 2,15; енгл. „једно ново човечанство“ /NIV/; видети такође Ефесцима 2,11-22), као знак свеобухватног плана „да се све састави у Христу“ (Ефесцима 1,10).

Размотрите следеће „позиве на молитву“ у Новом завету. Који вас највише инспирише? Зашто? Луке 18,1-8; Филипљанима 4,6; Колошанима 4,2; 1. Солуњанима 5,16-18.

Зашто се верници тако често подстичу да учествују у искреној, истрајној молитви? Павлова војничка метафора нуди два одговора: (1) опасност од духовне битке против читавог низа натприродних непријатеља је страшна и стварна; (2) Божја обећања о духовној снази и победи илустрована су Павловим војничким сликама (Ефесцима 6,10-17). Усрдна, истрајна молитва пружа нам прилику да пажљиво саслушамо та обећања, да славимо Бога због њих, и да Му се захвалимо за ресурсе које нам Његова благодат обезбеђује.

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

„Војска која се бори била би сметена и ослабљена уколико не би сви сложено деловали. Ако би војници поступали на основу сопствених импулсивних замисли, не осврћући се на позиције и деловање других, били би само скуп независних атома, и не би могли да обаве посао организованог тела. Зато Христови војници морају деловати сложено. Они не смеју мислити само на себе, јер ће, у том случају, припадници Господњег народа, уместо да буду савршено усклађени, једнодушни, једномислени и посвећени једном великом циљу, сматрати да су њихови напори бескорисни, а њихово време и способности протраћени. Снага је у заједништву. Чак и мали број обраћених душа које поступају сложено, радећи с једним великим циљем, под једним вођом, оствариваће победе при сваком сусрету. – Ellen G. White, *Spalding and Magan Collection*, p. 121.

Какав је значај тога што Павле за себе каже да је „посланик у околним“ (Ефесцима 6,20)?

Посланици (или амбасадори) често су имали значајне улоге током рата, тако да се Павлов самоопис уклапа у контекст његове војничке метафоре. Према амбасадорима је требало поступати с дужним поштовањем и уважавањем њихове личности и државе која их је послала. Ту дакле видимо оштар контраст између статуса који је Павле имао као амбасадор Врховног владара космоса, и потпуног непоштовања на које су указивали његови окови (дословно, „ланац“). Међутим, пошто су амбасадори били везани „ланцем службе“, Павлово помињање „ланаца“ може бити „зачињено иронијом“, при чему он на свој ланац гледа као на „одликовање које треба носити с достојанством“. – David J. Williams, *Paul's Metaphors: Their Context and Character* (Peabody, MA: Hendrickson, 1999), p. 152.

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. У вашем кутку овог подељеног и зараћеног света, шта за вас и вашу локалну цркву значи „успостављање мира“? Како можемо бити заговорници мира у свету који све више карактеришу агресија и насиље?
2. Које се конкретно „распаљене стријеле“ шаљу у вашем правцу? Како се можете потрудити да „штит вјере“ буде на правом месту да бисте их успешно погасили?
3. Понекад говоримо о „ратницима молитве“. Како бисмо могли да водимо „молитвену службу“ на основу текста Ефесцима 6,18-20?
4. Како да се понашамо према онима који су рањени на попришту велике борбе? Како да се понашамо према хришћанском вернику који у жару битке бежи из страха, или отворено капитулира и прелази на другу страну?

ПОРУКА ПОСЛАНИЦЕ ЕФЕСЦИМА У СРЦУ

Текстови за проучавање у току седмице: Ефесцима 1 – Ефесцима 6.

Текст за памћење: „Јер сте благодаћу спасени кроз вјеру; и то није од вас, дар је Божиј. Не од дјела, да се нико не похвали. Јер смо његов посао, саздани у Христу Исусу за дјела добра, која Бог напријед приправи да у њима ходимо“ (Ефесцима 2,8-10).

Посетиоци Лондона пењу се у великом броју на „Лондонско око“, највећу панорамску вртешку на свету, смештену на обали реке Темзе. С ње, са висине од преко 130 метара, можете видети све: Биг Бен, зграду парламента и многе историјски значајне палате и катедрале. За новозаветног научника Николаса Томаса „Тома“ Рајта, „посланица Ефесцима у односу на остале Павлове посланице стоји у извесном смислу као ’Лондонско око’. Није његов најдужи нити најпотпунији спис, али нуди прекрасан поглед на читав пејзаж. Преко ње, док се точак окреће, добијате поглед из птичје перспективе на најбитније теме које се нижу једна за другом.“ – *Paul for Everyone: The Prison Letters* (London: S.P.C.K. [Society for Promoting Christian Knowledge Publishing], 2004), p. 3

У посланици Ефесцима, Павле није усредсређен на питања од локалног значаја. Она звучи као да се Павле обраћа верницима свуда где их има и хришћанским црквама где год да постоје. Безвремени осећај којим посланица одише, омогућава да тај „поглед што одузима дах“, који нам Павле пружа, продре у наш сопствени свет и наше мисли. Док читамо поглавље за поглављем, имајмо на уму следеће питање: Које важне истине садржане у посланици Ефесцима треба да наставе да обликују наш живот као верника?

БЛАГОСЛОВЕНИ СМО У ХРИСТУ

Неко је посланицу Ефесцима описао као Алпе Новог Завета. Павле, наш планински водич, упућује нас на брзи успон у 1. поглављу. Брзо остајемо без даха, али смо задивљени погледом са врха.

Размишљајте о тексту Ефесцима 1. Шта вас посебно инспирише? Које врхове видите?

Текст Ефесцима 1,3-14 је као мапа коју разматрамо на врху планине. Она означава врхове на хоризонту, док нас Павле усмерава ка блаженом месту припремљеном за нас на широком пејзажу плане спасења. Тај пејзаж покрива читав распон историје спасења, од бескрајне прошлости, преко Божјих милостивих дела учињених у Христу, до вечне будућности. Божје искупљење верника одраз је божанских иницијатива предузетих „прије постања свијета“ (Ефесцима 1,4), које се сада разрађују у нашем животу (видети Ефесцима 1,7.8.13.14). Те стратегије од пре стварања света биће у потпуности остварене на крају времена (Ефесцима 1,9.10). Тада ће „све“ да се „састави у Христу што је на небесима и на земљи“, и испуниће се Божји план за „уредбу извршетка времена“ (Ефесцима 1,10). Тада ћемо у потпуности искусити Божји тајанствени план (Ефесцима 1,9). Али већ у садашњости можемо бити сигурни да спасење усредсређено на Христа, у којем стојимо, представља важан део Божјег свеобухватног плана за искупљење „свих“.

Стајање на врху планине буди осећај захвалности. У тексту Ефесцима 1,15-19 Павле захваљује Богу док се моли да верници доживе спасење које Он има у плану за њих. Налазимо се на још једном стрмом успону док нас апостол упућује навише ка васкрслном, узвишеном, устоличеном Христу, који влада над сваком постојећом силом за сва времена (Ефесцима 1,20-23).

Посредством Божје милости изражене преко Христа Исуса, већ данас можемо да живимо на врху планине!

Стих Ефесцима 1,4 каже да нас Христос „изабра кроз њега прије постања свијета, да будемо свети и праведни пред њим у љубави“. Размислите шта то значи. Изабрани смо у Њему пре него што је свет уопште постојао! Какву велику наду би то требало да нам пружи у погледу Божје жеље да будемо спасени?

ИСКУПЉЕНИ СМО ЗА ЖИВОТ У ЗАЈЕДНИЦИ

Док читате друго поглавље посланице Ефесцима, покушајте да одговорите на следеће питање: Шта је Бог учинио за нас преко свог Сина, Исуса Христа?

„Али Бог...“ Те две речи су сигурно речи које пружају највише наде од свих које човечанство познаје. У Ефесцима 2,1-10 Павле описује мрачну прошлост својих слушалаца. Делећи судбину целог човечанства, били су склони побуни против Бога, а њиховим животом управљали су грех и сотона (Ефесцима 2,1-3). „Али Бог, који је богат у милости...“ Шта је Бог учинио за њих – и за нас? 1. Он нас је оживео са Христом – Христово васкрсење је уједно и наше. 2. Он нас је подигао са Христом – Христово узнесење је уједно и наше. 3. На небу нас је посадио на престо са Христом – Христово крунисање је уједно и наше (Ефесцима 2,4-7). Ми нисмо само посматрачи догађаја у Христовом животу, догађаја који мењају космос! Бог предузима сва та изузетна дела, не због некакве наше заслуге, већ због своје милости (Ефесцима 2,8.9), и Његова намера је да верници живе у солидарности са Исусом и да чине „дјела добра“ (Ефесцима 2,10).

Ако нас текст Ефесцима 2,1-10 учи да живимо у солидарности са Исусом, Ефесцима 2,11-22 нас учи да живимо у солидарности са људима који су део Његове цркве. Исусова смрт нам пружа и вертикалне предности, тиме што успоставља однос верника са Богом (Ефесцима 2,1-10), али и хоризонталне, тиме што учвршћује наше односе са другима (Ефесцима 2,11-22). Својим крстом, Исус руши све што дели нејеврејске вернике од јеврејских, укључујући и злоупотребу Закона с циљем да се тај јаз прошири (Ефесцима 2,11-18). Исус, осим тога, и гради нешто – чудесан, нови храм састављен од верника. Нејевреји, који су некада били искључени из богослужења на светом подручју храма, сада се придружују јеврејским верницима и постају део храма. Ми такође постајемо део Божје цркве, „стан Божиј у духу“ (Ефесцима 2,19-22).

Захваљујући Божјој милости, данас имате преимућство да живите у солидарности са Исусом и другим верницима.

Текст Ефесцима 2,8-10 одиграо је значајну улогу у обраћењу многих. Мартин Лутер је у тим стиховима пронашао благодат која је освојила његово срце, а открио је и неке централне поруке реформације: спасење долази само кроз веру, само кроз благодат, само кроз Христа, и само Богу на славу. Године 1738, осамнаест дана након што је доживео обраћење у лондонској улици Алдерсгејт, Џон Весли је проповедао на Оксфордском универзитету, износећи „вапај из срца“ и „манифест новог покрета“. Његов полазни текст? Ефесцима 2,8. (видети: A. Skevington Wood, „Strangely Warmed: The Wesleys and the Evangelical Awakening“, *Christian History* [magazine], vol. 5, no. 1 [1984]).

МИ СМО ЦРКВА ЖИВОГА БОГА

Зашто је у исто време важно и узбудљиво бити део Божје цркве? Ефесцима 3.

И сами бивамо охрабрени кад чујемо да верници говоре позитивно о цркви. Међутим, ни они са највише ентузијазма међу нама не успевају да опонашају Павлово надахнуто сведочење о цркви у 3. поглављу посланице Ефесцима. Павле почиње извештај о својим молитвама за вернике у Ефесу (Ефесцима 3,1; уп. Ефесцима 1,15-23), али га прекида да би говорио о Божјем стварању цркве (Ефесцима 3,2-13), и тек онда завршава свој молитвени извештај (Ефесцима 3,14-21). Успут сазнајемо важне ствари о Божјем „плану“ односно Његовој „тајни“:

- Бог је у вечности смислио „тајну“ или „план“ у вези са црквом (Ефесцима 3,3-5.9.11).
- Кроз Исусов живот и смрт, Он је тај дуго скривани план „остварио“ (Ефесцима 3,11, Чарнић; уп. Ефесцима 2,11-22).
- Павле „по откривењу“ сазнаје „тајну“ цркве и запањујућу чињеницу да ће обраћени незнабошци бити пуноправни судеоници у њој (Ефесцима 3,3-6).
- Павле учествује у ширењу те добре вести као проповедник који треба незнабошцима да представи „неисказано богатство Христово“ (Ефесцима 3,8.9).
- Са многима који су задобијени за Христа, преко цркве, састављене од обраћених Јевреја и незнабожаца, показује се „многоразлична премудрост Божија“ пред „поглаварствима и властима на небу“ (Ефесцима 3,10), чиме се најављује њихова предстојећа пропаст (уп. Ефесцима 6,10-20). Остварење плана да се све састави у Христу (Ефесцима 1,10) управо је у току, и њихово време је кратко.

Такво схватање цркве мотивише Павла да се моли за вернике. Зашто га не бисте замислили како своју усрдну молитву из Ефесцима 3,14-21 упућује за вас? Зашто га не бисте замислили како се моли „да се испуните сваком пунином Божијом“ (Ефесцима 3,19), и да узмете пуно учешће у откривању невероватне тајне о уједињеној цркви?

Које врсте препрека постоје између верника у нашој цркви, а које, у светлу онога што је Павле написао, не би требало да постоје? Шта можете предузети да бисте их уклонили?

ЈЕДИНСТВО ВЕРЕ

У 4. поглављу посланице Ефесцима, Павле позива вернике да престану да чине неке ствари и да се потруде да чине неке друге. Које су то ствари?

Ефесцима 4 почиње и завршава се позивом да, као чланови цркве, бринемо једни о другима (Ефесцима 4,1-3. 32). Између тих позива, Павле пружа снажну подршку идеји да треба неговати јединство у цркви. Он почиње набрајањем седам врсти „једноћа“: „Једно тијело, један дух, као што сте и позвани у једном наду звања својега. Један Господ, једна вјера, једно крштење, један Бог и отац свију“ (Ефесцима 4,4-6). Нас повезују те духовне реалности. Ми смо, у ствари, уједињени.

И мада је то јединство теолошка извесност, оно ипак од нас захтева напоран рад. Зато увек треба да се старамо да одржимо „јединство Духа“ (Ефесцима 4,3). Један од начина на који свако од нас може то да учини јесте да буде активан део Христовог тела (Ефесцима 4,7-16). Сваки члан је надарени део тог тела и треба да допринесе његовом општем здрављу (Ефесцима 4,7.16). А сви треба да имају користи од службе апостола, пророка, еванђелиста, пастира и учитеља (Ефесцима 4,11.12). Јер, сви они, попут лигамената и тетива, имају улогу обједињавања, помажући нам да заједно израстемо у Христа који је Глава тог тела (Ефесцима 4,13.15).

У исто време, Павле такође каже да не треба више да будемо „мала дјеца, коју љуља и заноси сваки вјетар науке, у лажи човјечијој, путем пријеваре“ (Ефесцима 4,14). Те речи јасно сугеришу да се рана црква суочавала с неким унутрашњим борбама због „лажи човечије“.

Док се спрема да им упути свој последњи позив да буду „један другогме благи, милостиви, праштајући један другогме“ (Ефесцима 4,32), Павле тражи од верника да се клоне своје некадашње тврдоглавости (Ефесцима 4,17-24), да избегавају гнев и оштар говор, замењујући га речима које изграђују и пружају милост (Ефесцима 4,25-31).

Ово поглавље о јединству лако је читати када је све мирно. Међутим, много је теже – и важније – читати га кад се уплетемо у неки сукоб. Да ли се редовно подсећате да сте позвани да доживите јединство тела Христовог, јединство за које је Он умро?

На које начине можемо допринети јединству наше цркве, како на локалном тако и на светском нивоу? Зашто је важно да урадимо све оно што до нас стоји?

МИ СМО И ПРИМАОЦИ И ДАВАОЦИ БЛАГОДАТИ

Док читате 5. поглавље посланице Ефесцима, размишљајте о томе на који начин Павле тражи од нас да показујемо еванђеље на делу у нашим односима са другима. Која вам је од његових опомена посебно значајна?

Ако једноставно почнете да читате Ефесцима 5 од почетка, можда ће вам промаћи пуна снага једне важне теме. Зато почните од стиха Ефесцима 4,32, у ком Павле поручује верницима из Ефеса: „Будите један другоме благи, милостиви, праштајући један другоме, као што је и Бог у Христу опростио вама.“

Као верници, позвани смо да своје понашање према другима обликујемо у складу са Божјим праштањем и милошћу коју је показао према нама. Другим речима, ми треба да опонашамо Бога! (Уп. Матеј 5,43-48.)

Павле тај животни стил опонашања Божје љубави пореди са уобичајеним, паганским приступом међуљудским односима. Уместо да вреднују друге као браћу и сестре у Божјој породици, људи сувише често искоришћавају друге за своје сексуално задовољство, па се још и хвале тиме (Ефесцима 5,3.4). Он упозорава да такав приступ нема будућност у новом свету који Бог спрема (Ефесцима 5,5-7).

Уместо тога, верници треба да се окрену од таме своје прошлости и да живе као „дјеца видјела“ (Ефесцима 5,8-10), опонашајући Очево љубав. И поново, Павле нас упозорава да се одвратимо од „дјела таме“ која се „тајно чине“ (Ефесцима 5,11.12). Насупрот томе, ми треба да живимо у Христовој светлости (Ефесцима 5,13.14). Уместо да протраћимо свој живот на пијанство, ми „пазимо на време“ (енгл. „искупљујемо време“) тиме што се захваљујемо Богу за Његову љубав (видети Ефесцима 5,15-21).

Павле још више проширује ту тему опонашања Божје љубави док саветује хришћанске мужеве и жене. Христова самопожртвована љубав према цркви постаје узор хришћанским мужевима (Ефесцима 5,25-33), док оданост цркве Христу постаје узор хришћанским женама (Ефесцима 5,22-24). Уместо да користе дар људске сексуалности на развратан и себичан начин, хришћански муж и жена се усредсређују на то да цене и вреднују једно друго, постајући „једно тело“ (Ефесцима 5,28-33).

„Угледајте се дакле на Бога, као љубазна дјеца“ (Ефесцима 5,1). Божјом милошћу, данас сте позвани да спроведете тај савет у дело у својим односима са другима.

Како нам стих Ефесцима 5,2, који каже да треба да живимо „у љубави“, помаже да разумемо шта Павле мисли у Ефесцима 5,1 кад нас позива да се угледамо на Бога?

ЗА ДАЉЕ ПРОУЧАВАЊЕ

Проучавање за ову седмицу закључујемо размишљањем о 6. поглављу посланице Ефесцима, где откривамо да смо ми, црква, Божја војска која успоставља мир.

У посланици Ефесцима, Павле приказује цркву као Христово тело (Ефесцима 1,22-23; Ефесцима 4,11-16), као Божји храм (Ефесцима 2,19-22) и као Христову невесту/жену (Ефесцима 5,21-33). У Ефесцима 6,10-20, Павле описује цркву као Божју војску и упућује енергичан позив на оружје. То је текст који пружа многе користи, али носи и ризик да буде погрешно схваћен.

Могли бисмо погрешно да схватимо Павлове речи као позив да узмемо у руке право војничко оружје или да будемо ратоборни у свом односу према другима. Павле је, међутим, наглашавао јединство, учтиво изражавање и благодот (видети посебно Ефесцима 4,25-5,2). Он Божју добру вест описује као „јеванђеље мира“ (Ефесцима 6,15). Кроз ову живописну војничку метафору, црква се не подстиче да води рат у традиционалном смислу. Уместо тога, ми треба да успостављамо мир у духовном рату против зла. Павле ступа на поприште велике борбе и позива нас да се пријавимо у Божју војску.

То треба да урадимо имајући у виду реалну процену непријатеља, јер никад није добро потценити снаге постројене против нас. Ми се не суочавамо само са људским непријатељима, већ „с духовима пакости испод неба“ (Ефесцима 6,12), које предводи лукави војсковођа, ђаво (Ефесцима 6,11). Међутим, не треба да будемо престрашени од наших непријатеља. Бог је с нама у тој борби (Ефесцима 6,10) и обезбедио нам је најефикасније оружје – сопствени оклоп – „све оружје Божије“ (Ефесцима 6,11; уп. Исаија 59,15-17). Ставио нам је на располагање истину, правду, мир, веру, спасење и Духа (Ефесцима 6,13-17). С обзиром да Бог иде испред нас и да смо обучени од главе до пете у оклоп који нам је Он дао, ми не можемо да не успемо. Победа нам је загарантована.

ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР:

1. Мада се не спасавамо сопственим делима, шта Павле мисли кад каже да смо „саздани у Христу Исусу за дјела добра, која Бог напријед приправи да у њима ходимо“ (Ефесцима 2,10)? Која је онда сврха наших добрих дела?
2. Павле пише: „А онеме који може још изобилније све чинити што иштемо или мислимо, по сили која чини у нама...“ (Ефесцима 3,20). Која то сила делује у нама, и како би она требало да се испољи у нашем животу?

ВЕЧНА СЕНА

Учитељ

1. С Јован 2,24.

Учитељ

Звезда наде

2. Н Данило 5,25.

Непобедиви Помоћник

3. П 2. Тимотију 3,12.

Бранитељ истине

4. У Галатима 4,4.

Звезда наде

5. С Исаија 55,9.

Мудри и моћни Саветник

6. Ч 1. Петрова 2,4.5.

Сена векова

7. П Ефесцима 5,1.

Узор

8. С Јован 13,36.

Вољени Учитељ и Пријатељ

Хлеб живота

9. Н Јован 17,17.

Творац истине

10. П 1. Коринћанима 1,30.

Наша праведност

11. У Јован 16,24.

Велики Адвокат

12. С Јован 6,32.

Хлеб живота

13. Ч Исаија 33,22.

Божански Законодавац

14. П Лука 9,56.

Врело исцељујуће милости за овај свет

15. С Матеј 26,39.

Умирући Творац

Вечна Сена

16. Н Матеј 13,55.

Кротки Пример

17. П Јован 15,9.

Љубљени на Небу

18. У Јован 1,12.

Христос, објављен у Јеванђељима

19. С 2. Коринћанима 5,10.

Судија свих живих

20. Ч Псалам 118,22.

Вечна Сена

21. П Римљанима 11,33.

Велики Трговац духовних блага

22. С Језекиљ 33,8.

Пријатељ грешника

Узвишени Узор

23. Н Захарија 6,12.

Градитељ Божје цркве

24. П Псалам 44,26.

Откупитељ који ће доћи

25. У Матеј 5,16.

Узвишени Узор

26. С Јеврејима 9,11.

Свештеник новог завета

27. Ч Марко 15,37.

Жртва која крвари

28. П Ефесцима 1,22.

Поштован на Небу

29. С Матеј 6,19.

Власник свих наших земаљских добара

Божански Заступник

30. Н Исаија 66,2.

Небески Архитекта

31. П Исаија 49,16.

Божански Заступник

Највећи Учитељ

1. У	Јаков 1,5.	Извор мудрости и знања
2. С	Марко 4,2.	Највећи Учитељ
3. Ч	Дела 26,28.	Разапети Откупитељ
4. П	Матеј 5,17.	Онај који је дао Закон
5. С	2. Тимотију 3,16.	Живи Поглавар хришћана

Заповедник Неба

6. Н	2. Дневника 6,14.	Анђео завета
7. П	Матеј 21,38.	Наследник
8. У	Откривење 1,7.	Цар у својој лепоти
9. С	Филибљанима 2,7.	Заповедник Неба
10. Ч	1. Коринћанима 15,23.	Остварење подизаног и обртаног снопа
11. П	Колошанима 1,13.	Мили и Љубљени
12. С	Исаија 53,4.	Стрпљиви Паћеник

Свемогући Посредник

13. Н	Матеј 19,1.	Узор добротe
14. П	Псалам 138,8.	Судија свих створења
15. У	Матеј 8,17.	Света Замена
16. С	1. Тимотију 2,5.	Свемогући Посредник
17. Ч	1. Петрова 1,20.	Канал
18. П	4. Мојсијева 13,3.	Анђео божанске присутности
19. С	Јован 18,37.	Вечна Реч

Божански Гласник

20. Н	Матеј 4,16.	Светлост која треба да обасја незнабошце
21. П	1. Јованова 1,6.	Христос је истину открио свету
22. У	Јеремија 32,17.	Аутор физичког закона
23. С	Јован 6,38.	Божански Гласник
24. Ч	Псалам 103,8.	Онај који дуго трпи
25. П	Псалам 119,105.	Средиште свег правог учења
26. С	Откривење 3,18.	Начелник и Свршитељ наше вере

Лекар пун саосећања

27. Н	Захарија 9,11.12.	Град
28. П	4. Мојсијева 22,12.	Једини истински Водич
29. У	Псалам 34,17.	Ослободилац коме су се надали
30. С	Матеј 26,53.	Обожавани од анђела
31. Ч	Јеремија 8,22.	Лекар пун саосећања

1. П Лука 18,13.
2. С 2. Тимотију 1,12.

Дародавац живота

Најискренији Пријатељ
Дародавац живота

3. Н Дела 10,38.
4. П 1. Јованова 3,1.
5. У Псалам 25,11.
6. С Јеврејима 2,9.
7. Ч Матеј 3,1.2.
8. П Исаија 40,11.
9. С Матеј 13,3.

Кнез који ће доћи

Једини Помоћник
Омиљени Заповедник
Прави Извор опроштења и мира
Зачетник нашег спасења
Кнез који ће доћи
Врата Божјег тора
Небески Сејач

10. Н 2. Мојсијева 12,7.
11. П 1. Коринћанима 1,23.
12. У 1. Коринћанима 1,13.
13. С 5. Мојсијева 32,2.
14. Ч Приче 19,23.
15. П Матеј 2,16.
16. С Матеј 25,8.

Извор среће

Божје Јагње
Распети Назарећанин
Камен који уједињује
Учитељ и Спаситељ целог човечанства
Извор среће
Онај који треба да дође
Небески Женик

17. Н Јеремија 23,6.
18. П Псалам 111,3.
19. У Ефесцима 5,1.2.
20. С Матеј 13,23.
21. Ч Јован 2,11.
22. П 2. Самуилова 22,47.
23. С Псалам 25,4.

Велики Узор

Царско Јагње
Величанство Неба
Велики Узор
Васкрсли Спаситељ
Избавитељ свог народа
Чврста Стена
Вођа

24. Н Јован 7,46.
25. П Лука 1,32.
26. У Јован 1,26).
27. С Откривење 3,18.
28. Ч Захарија 3,2.
29. П Јован 19,30.
30. С Захарија 14,9.

Спаситељ грешника

Проповедник над проповедницима
Велики Цар
Онај који је давно био обећан
Велики Посредник
Спаситељ грешника
Свршитељ дела
Господ Емануило

ЧИТАЊЕ БИБЛИЈЕ РЕДОМ

Јул	Август	Септембар
1. Псалом 115-117	1. Исаија	1-3
2. « 118	2. «	4-6
3. « 119, 1-88	3. «	7-9
4. « 119, 89-176	4. «	10-13
5. « 120-121	5. «	14-17
6. « 122-124	6. «	18-20
7. « 125-127	7. «	21-23
8. « 128-130	8. «	24-26
9. « 131-133	9. «	27-29
10. « 134-136	10. «	30-32
11. « 137-139	11. «	33-36
12. « 140-142	12. «	37-40
13. « 143-147	13. «	41-43
14. « 148-150	14. «	44-46
15. Приче 1-3	15. «	47-49
16. « 4-6	16. «	50-52
17. « 7-9	17. «	53-55
18. « 10-12	18. «	56-59
19. « 13-15	19. «	60-62
20. « 16-19	20. «	63-66
21. « 20-22	21. Јеремија	1-3
22. « 23-25	22. «	4-6
23. « 26-28	23. «	7-8
24. « 29-31	24. «	9-11
25. Проповедник 1-3	25. «	12-16
26. « 4-6	26. «	17-20
27. « 7-9	27. «	21-23
28. « 10-12	28. «	24-26
29. Песма над песмама 1-3	29. «	27-29
30. « 4-6	30. «	30-32
31. « 7-8	31. «	33-35
		1. Јеремија 36-39
		2. « 40-42
		3. « 43-45
		4. « 46-49
		5. « 50-52
		6. Плач 1-3
		7. « 4-5
		8. Језекиљ 1-4
		9. « 5-7
		10. « 8-10
		11. « 11-12
		12. « 13-15
		13. « 16-18
		14. « 19-21
		15. « 22-26
		16. « 27-29
		17. « 30-32
		18. « 33-35
		19. « 36-38
		20. « 39-41
		21. « 42-44
		22. « 45-48
		23. Данило 1-4
		24. « 5-8
		25. « 9-12
		26. Осија 1-3
		27. « 4-6
		28. « 7-9
		29. « 10-14
		30. Јоило 1-3

ВЕЧЕРЊЕ БОГОСЛУЖЕЊЕ У ПОРОДИЦИ

Јул	Август	Септембар
1. Псалам 1.	1. Псалам 29.	1. Псалам 56.
2. Псалам 2.	2. Псалам 30.	2. Псалам 57.
3. Псалам 3.	3. Псалам 31,1-14.	3. Псалам 58.
4. Псалам 4.	4. Псалам 31,15-24.	4. Псалам 59.
5. Псалам 5.	5. Псалам 32.	5. Псалам 60.
6. Псалам 6.	6. Псалам 33.	6. Псалам 61.
7. Псалам 7.	7. Псалам 34.	7. Псалам 62.
8. Псалам 8.	8. Псалам 35,1-14.	8. Псалам 63.
9. Псалам 9.	9. Псалам 35,15-28.	9. Псалам 64.
10. Псалам 10.	10. Псалам 36.	10. Псалам 65.
11. Псалам 11.	11. Псалам 37,1-19.	11. Псалам 66.
12. Псалам 12.	12. Псалам 37,20-40.	12. Псалам 67.
13. Псалам 13.	13. Псалам 38.	13. Псалам 68.
14. Псалам 14.	14. Псалам 39.	14. Псалам 69,1-16.
15. Псалам 15.	15. Псалам 40.	15. Псалам 69,17-36.
16. Псалам 16.	16. Псалам 41.	16. Псалам 70.
17. Псалам 17.	17. Псалам 42.	17. Псалам 71,1-14.
18. Псалам 18,1-15.	18. Псалам 43.	18. Псалам 71,15-24.
19. Псалам 18,16-30.	19. Псалам 44,1-12.	19. Псалам 72.
20. Псалам 18,31-50.	20. Псалам 44,13-26.	20. Псалам 73,1-15.
21. Псалам 19.	21. Псалам 45.	21. Псалам 73,16-28.
22. Псалам 20.	22. Псалам 46.	22. Псалам 74.
23. Псалам 21.	23. Псалам 47.	23. Псалам 75.
24. Псалам 22,1-15.	24. Псалам 48.	24. Псалам 76.
25. Псалам 22,16-31.	25. Псалам 49.	25. Псалам 77.
26. Псалам 23.	26. Псалам 50.	26. Псалам 78,1-14.
27. Псалам 24.	27. Псалам 51.	27. Псалам 78,15-28.
28. Псалам 25.	28. Псалам 52.	28. Псалам 78,29-42.
29. Псалам 26.	29. Псалам 53.	29. Псалам 78,43-56.
30. Псалам 27.	30. Псалам 54.	30. Псалам 78,57-72.
31. Псалам 28.	31. Псалам 55.	

Предлажемо верницима да ове текстове читају у току вечерњег богослужења у својој породици.

ПОЧЕТАК СУБОТЕ У ЈУЛУ 2023. ГОДИНЕ

МЕСТО	ДАТУМ			
	7.	14.	21.	28.
Радовиш, Струмица , Ђевђелија	20,07	20,03	20,02	19,51
Кавадарци	20,09	20,05	20,04	19,53
Велес, Прилеп, Битола	20,11	20,07	20,06	19,55
Пирот , Врање, Куманово, Скопље	20,13	20,09	20,08	19,57
Књажевац, Ниш , Лесковац, Тетово, Дебар	20,15	20,11	20,10	19,59
Кладово, Неготин , Зајечар, Приштина, Призрен	20,17	20,13	20,12	20,01
Бор, Параћин, Крушевац , Косовска Митровица, Ђаковица	20,19	20,15	20,14	20,03
Јагодина , Нови Пазар, Пећ	20,21	20,17	20,16	20,05
Пожаревац, Смедеревска Паланка, Крагујевац , Чачак, Краљево, Беране, Колашин, Подгорица , Улцињ	20,23	20,19	20,18	20,07
Аранђеловац, Ужице, Бар	20,25	20,21	20,20	20,09
Вршац, Алибунар, Ковин, Смедерево, Панчево, Београд , Ваљево, Пљевља, Зеленика	20,27	20,23	20,22	20,11
Кикинда, Српска Црња, Зрењанин , Рума, Шабац, Фоча, Билећа, Требиње, Дубровник	20,29	20,25	20,24	20,13
Сента, Бечеј, Нови Сад , Сремска Митровица, Богатић, Бијељина, Лозница, Сарајево , Мљет	20,31	20,27	20,26	20,15
Бачка Топола, Кула, Врбас, Бачка Паланка, Шид , Тузла, Мостар, Метковић, Пељешац	20,33	20,29	20,28	20,17
Суботица , Сомбор, Даљ, Вуковар, Винковци, Добој, Зеница, Хвар, Корчула	20,35	20,31	20,30	20,19
Бели Манастир , Осијек , Славонски Брод, Дервента, Јајце, Ливно, Брач, Вис	20,37	20,33	20,32	20,21
Славонска Пожега, Бања Лука , Сплит	20,39	20,35	20,34	20,23
Подравска Слатина, Дарувар, Нова Градишка, Босанска Градишка, Приједор , Дрвар, Книн, Шибеник	20,41	20,37	20,36	20,25
Вировитица, Биоград	20,43	20,39	20,38	20,27
Копривница, Бјеловар, Сисак, Бихаћ, Госпић, Задар , Дуги Оток	20,45	20,41	20,40	20,29
Чаковец, Вараждин, Загреб , Слуњ, Паг	20,47	20,43	20,42	20,31
Мурска Сбота, Ормож, Птуј , Крапина, Карловац, Раб	20,49	20,45	20,44	20,33
Марибор , Рогашка Слатина, Цеље, Зидани Мост, Цриквеница, Крк, Црес, Лошињ	20,51	20,47	20,46	20,35
Дравоград, Словен Градец, Межица, Љубљана , Ријека, Пула	20,53	20,49	20,48	20,37
Крањ, Постојна, Копер, Ровињ	20,55	20,51	20,50	20,39
Јесенице , Крањска Гора, Горица	20,57	20,53	20,52	20,41

Подаци из ове табеле изведени су по најњем рачунању времена.

ПОЧЕТАК СУБОТЕ У АВГУСТУ 2023. ГОДИНЕ

МЕСТО	ДАТУМ			
	4.	11.	18.	25.
Струмица	19,43	19,33	19,22	19,11
Радовиш, Ђевђелија	19,45	19,35	19,24	19,13
Пирот , Кавадарци	19,47	19,37	19,26	19,15
Врање, Куманово, Велес, Прилеп, Битола	19,49	19,39	19,28	19,17
Кладово, Неготин, Зајечар, Књажевац, Ниш , Лесковац, Скопље , Тетово, Охрид	19,51	19,41	19,30	19,19
Бор, Параћин, Крушевац , Приштина, Призрен, Дебар	19,53	19,43	19,32	19,21
Јагодина , Косовска Митровица, Ђаковица	19,55	19,45	19,34	19,23
Вршац, Ковин, Пожаревац, Смедерево, Смедеревска Паланка, Крагујевац, Краљево, Нови Пазар, Пећ	19,57	19,47	19,36	19,25
Алибунар, Панчево, Београд , Аранђеловац, Чачак, Беране, Колашин, Подгорица , Улцињ	19,59	19,49	19,38	19,27
Кикинда, Српска Црња, Зрењанин , Ваљево, Ужице, Пљевља, Бар	20,01	19,51	19,40	19,29
Сента, Бечеј, Нови Сад , Рума, Сремска Митровица, Богатић, Шабац, Фоча, Зеленика	20,03	19,53	19,42	19,31
Суботица , Бачка Топола, Кула, Врбас, Бачка Паланка, Шид, Бијељина, Лозница, Билећа, Требиње, Дубровник	20,05	19,55	19,44	19,33
Сомбор , Даљ, Вуковар, Винковци, Тузла, Сарајево , Мостар, Метковић, Мљет	20,07	19,57	19,46	19,35
Бели Манастир , Осијек , Добој, Зеница, Пељешац	20,09	19,59	19,48	19,37
Славонска Пожега, Славонски Брод, Дервента , Јајце, Ливно, Брач, Хвар, Корчула	20,11	20,01	19,50	19,39
Вировитица, Подравска Слатина, Дарувар, Нова Градишка, Босанска Градишка, Бања Лука , Сплит, Вис	20,13	20,03	19,52	19,41
Бјеловар, Приједор, Дрвар, Книн, Шибеник	20,15	20,05	19,54	19,43
Копривница, Сисак, Бихаћ, Биоград	20,17	20,07	19,56	19,45
Мурска Сбота, Ормож, Чаковец, Вараждин, Загреб , Слуњ, Госпић, Задар, Дуги Оток	20,19	20,09	19,58	19,47
Марибор , Птуј , Рогашка Слатина, Крапина, Карловац, Раб, Паг	20,21	20,11	20,00	19,49
Словењ Градец, Џеље , Зидани Мост, Цриквеница, Крк, Црес, Лошинь	20,23	20,13	20,02	19,51
Дравоград, Межица, Љубљана , Постојна, Ријека	20,25	20,15	20,04	19,53
Јесенице, Крањ, Копер, Ровињ, Пула	20,27	20,17	20,06	19,55
Крањска Гора , Горица	20,29	20,19	20,08	19,57

Подаци из ове табеле изведени су по најњем рачунању времена.

ПОЧЕТАК СУБОТЕ У СЕПТЕМБРУ 2023. ГОДИНЕ

МЕСТО	ДАТУМ				
	1.	8.	15.	22.	29.
Струмица	19,03	18,50	18,38	18,25	18,12
Пирот , Радовиш, Ђевђелија	19,05	18,52	18,40	18,27	18,14
Кладово, Неготин , Зајечар, Књажевац, Лесковац, Врање, Кавадарци	19,07	18,54	18,42	18,29	18,16
Бор, Ниш , Куманово, Скопље, Велес, Прилеп, Битола	19,09	18,56	18,44	18,31	18,18
Вршац, Пожаревац, Јагодина , Параћин, Крушевац, Приштина, Тетово, Охрид	19,11	18,58	18,46	18,33	18,20
Алибунар, Панчево, Ковин, Смедерево, Смедеревска Паланка, Аранђеловац, Крагујевац , Краљево, Нови Пазар, Ђаковица, Косовска Митровица, Призрен, Дебар	19,13	19,00	18,48	18,35	18,22
Кикинда, Српска Црња, Зрењанин, Београд , Чачак, Пећ	19,15	19,02	18,50	18,37	18,24
Сента, Бечеј, Нови Сад , Рума, Шабац, Ваљево, Ужице, Беране, Колашин	19,17	19,04	18,52	18,39	18,26
Суботица , Бачка Топола, Кула, Врбас, Бачка Паланка, Шид, Сремска Митровица, Богатић, Бијељина, Лозница, Пљевља, Подгорица , Бар, Улцињ	19,19	19,06	18,54	18,41	18,28
Сомбор , Осиејек, Дал, Вуковар, Винковци, Тузла, Фоча, Зеленика	19,21	19,08	18,56	18,43	18,30
Бели Манастир , Сарајево, Билећа, Требиње, Дубровник	19,23	19,10	18,58	18,45	18,32
Подравска Слатина, Славонска Пожега, Славонски Брод, Дервента , Добој, Зеница, Мостар, Метковић, Мљет	19,25	19,12	19,00	18,47	18,34
Вировитица, Дарувар, Нова Градишка, Босанска Градишка, Бања Лука , Јајце, Пельешац	19,27	19,14	19,02	18,49	18,36
Копривница, Бјеловар, Приједор , Ливно, Брач, Хвар, Корчула	19,29	19,16	19,04	18,51	18,38
Мурска Сوبота, Ормож, Чаковец, Вараждин , Сисак, Дрвар, Книн, Сплит, Вис	19,31	19,18	19,06	18,53	18,40
Марибор , Птуј, Рогашка Слатина, Крапина, Загреб , Слуњ, Бихаћ, Шибеник, Биоград	19,33	19,20	19,08	18,55	18,42
Словењ Градец, Цеље , Зидани Мост, Карловац, Госпић, Задар, Дуги Оток	19,35	19,22	19,10	18,57	18,44
Дравоград, Межица, Цриквеница, Крк, Раб, Паг	19,37	19,24	19,12	18,59	18,46
Јесенице, Крањ, Љубљана , Постојна, Ријека, Црес, Лошињ	19,39	19,26	19,14	19,01	18,48
Крањска гора, Горица, Копер, Ровињ, Пула	19,41	19,28	19,16	19,03	18,50

Подаци из ове табеле изведени су по ланџњем рачунању времена.

ТРАНСЕВРОПСКА ДИВИЗИЈА

УНИЈЕ	ЦРКВЕ	ГРУПЕ	ВЕРНИШТВО	ПОПУЛАЦИЈА
Јадранска	88	4	3.559	8.956.000
Балтичка	85	8	5.674	6.004.000
Британска	298	111	40.108	72.854.000
Данска	37	1	2.394	5.953.000
Финска	59	9	4.436	5.538.000
Мађарска	110	26	5.123	9.690.000
Холандска	60	16	5.945	17.502.000
Норвешка	59	2	4.485	5.402.000
Пољска	115	28	5.800	38.154.000
Југоисточна европска	210	6	6.783	14.755.000
Шведска	32	5	2.905	10.398.000
Припојена поља				
Кипар	2	1	114	873.000
Грчка мисија	9	5	482	10.697.000
Исланд	6	1	465	371.000
УКУПНО	1.170	223	88.273	207.147.000

ПРОЈЕКТИ:

1. Изградња центра утицаја у Риги, Летонија.
2. Реновирање омладинског кампа у Зеленици, Црна Гора.